

Jaarverslag

2020

STICHTING PENSIOENFONDS HOOGOVENS

Jaarverslag 2020

Vastgesteld door het bestuur van
Stichting Pensioenfonds Hoogovens
op 25 mei 2021

Inhoud

Bestuursverslag

• Belangrijke ontwikkelingen	6
• Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	9
• Profiel en toekomstparagraaf	10
• Financiële positie	12
• Pensioenen	14
• Beleggingen	21
• Uitvoeringskosten	31
• Risicobeheersing	34
• Verantwoording Raad van Toezicht	43
- Reactie bestuur	45
• Verslag van Verantwoordingsorgaan	46
- Reactie bestuur	49

Jaarrekening 2020

• Balans per 31 december	52
• Staat van baten en lasten	53
• Bestemming van het saldo van baten en lasten	53
• Kasstroomoverzicht	54
• Toelichting op de jaarrekening	55
• Toelichting op de balans	60
• Toelichting op de staat van baten en lasten	66
• Risicoparagraaf	70

Overige gegevens

• Statutaire regeling bestemming van het resultaat	80
• Actuariële verklaring	81
• Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	83

Bijlagen

• Bijlage 1: Personalía	88
• Bijlage 2: Overige functies	90
• Bijlage 3: Bestuursaangelegenheden	92
• Bijlage 4: Begrippenlijst	96

Bestuursverslag

Belangrijke ontwikkelingen

Corona, operationele gang van zaken en financiële positie

Het jaar 2020 stond met name in het teken van de wereldwijde uitbraak van het coronavirus begin 2020 en de overheidmaatregelen gericht op het indammen van de verdere verspreiding van het virus. Dit heeft gevolgen gehad voor de wijze van functioneren, de financiële positie en de communicatie van het pensioenfonds.

Medewerkers van het pensioenfonds hebben in 2020, conform het beleid van Tata Steel Nederland en de richtlijnen van het RIVM, zoveel mogelijk thuisgewerkt. De ICT-infrastructuur is zo ingericht dat zowel op kantoor als op afstand gewerkt kan worden waarbij de integriteit en beschikbaarheid van systemen behouden blijven. Vergaderingen van het bestuur en binnen de uitvoeringsorganisatie vinden grotendeels plaats met behulp van audiovisuele hulpmiddelen. Kritische bedrijfsprocessen, zoals de uitbetaling van de pensioenen en het vermogensbeheer, zijn zonder noemenswaardige problemen voortgezet. De continuïteit van materiële processen die zijn uitbesteed aan strategische leveranciers wordt nauwgezet gemonitord. De continuïteit van deze dienstverlening is hiermee voldoende gewaarborgd gebleken.

De reactie van de financiële markten op de maatregelen heeft tot gevolg gehad dat de dekkingsgraad aanvankelijk fors onderuit ging en daalde tot iets onder de 90% (medio maart 2020), daarna volgde een sterk herstel tot 108,8% per ultimo 2020, vooral door stijgende aandelenkoersen. De beleidsdekkingsgraad, de gemiddelde dekkingsgraad over de laatste 12 maanden die onder andere bepalend is voor de mate van toeslagverlening, daalde in 2020 evenwel fors van 109,0% naar 101,8%. Het pensioenfonds heeft een relatief lange termijn horizon en de financiële continuïteit is niet in gevaar.

Pensioenen: premie, toeslagen, regeling en nieuw pensioencontract

Voor de periode 2018 tot en met 2020 is een premieniveau van 29% afgesproken. De, op basis van verwacht rendement, gedempte kostendeekkende premie voor 2020 was 22,7%. Het verschil van 6,3 procentpunt (€ 29 miljoen) is gedoteerd aan het toeslagendepot.

In 2020 is net als in 2019 de nodige aandacht besteed aan de premiestelling voor de periode na 2020. Het bestuur heeft dit vraagstuk uitgebreid behandeld om alle aspecten welke van belang zijn bij het vaststellen van de premie mee te nemen in het kader van evenwichtige belangenafweging. In de ALM (Asset-Liability-Management)-studie is de gedempte kostendeekkende premie gebaseerd op de lagere maximale rendementsparameters zoals in 2019 vastgesteld door de Commissie Dijsselbloem voor de periode 2021 en verder. Deze parameters zijn lager vastgesteld dan voor de periode daarvoor. Het premiebeleid op lange termijn moet leiden tot evenwichtige uitkomsten tussen jonge en oude deelnemers en pensioengerechtigden. Het bestuur is tot de conclusie gekomen dat een premiebeleid op basis van de gedempte kostendeekkende premie gebaseerd op (een realistisch en prudent) reëel verwacht rendement het meest evenwichtig is. Voor 2021 hebben sociale partners een feitelijke premie van 29,5% afgesproken. De, op basis van verwacht rendement, gedempte kostendeekkende premie is voor 2021 berekend op 28,6%. Het verschil van 0,9 procentpunt (€ 4 miljoen) wordt gedoteerd aan het premie- en toeslagendepot. Tot 2021 streefde het pensioenfonds er naar de pensioenaanspraken van deelnemers aan te passen aan de cao-verhogingen bij Tata Steel IJmuiden en voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden naar aanpassing volgende de Nederlandse consumentenprijsindex. Vanaf 2021 streeft het pensioenfonds naar aanpassing van alle opgebouwde pensioenen volgens de Nederlandse consumentenprijsindex.

Medio 2020 heeft de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de meer uitgewerkte contouren van een nieuw pensioencontract, dat verwacht wordt in te gaan in 2027, gepresenteerd. Het bestuur heeft in 2020 op diverse momenten stilgestaan bij de mogelijke impact hiervan voor Stichting Pensioenfonds Hoogovens en dit voor 2021 als één van de twee strategische prioriteiten vastgesteld.

Het pensioenfonds baseert de hoogte van de toeslagverlening op de beleidsdekkingsgraad per eind oktober. Deze kwam uit op 102,1%. Op grond daarvan zijn geen reguliere toeslagen verleend aan actieven en pensioengerechtigden. Actieven hebben vanuit het toeslagendepot geen toeslag ontvangen omdat de beleidsdekkingsgraad onder de 105% lag. Doordat de geambieerde toeslagen op basis van de loon- en prijsinflatie niet toegekend konden worden, liepen de indexatieachterstanden verder op.

ALM-studie

In 2020 is de in 2019 gestarte evaluatie van het strategisch financieel beleid afgerond. Daarbij is gebruik gemaakt van

lange termijn analyses met behulp van een ALM-model en scenario-analyses. Bij de economische uitgangspunten voor ALM is ten opzichte van de vorige ALM-studie uit 2015 uitgegaan van minder goede economische vooruitzichten (lage renteontwikkeling en lagere verwachte rendementen). In 2019 was al met de achterbannen geconcludeerd dat het risicoprofiel van het vigerende strategisch beleggingsbeleid goed overeenkwam met de risicobereidheid om op termijn de ambitie van een betaalbaar en waardevast pensioen te realiseren. In 2020 is nog een aantal analyses met betrekking tot de beleggingen verricht, bijvoorbeeld ten aanzien van het rente-afdeckingsbeleid, mogelijke scenario's met betrekking tot de pandemie en het effect van illiquide beleggingen op de stuurbaarheid van de portefeuille. Dit heeft geleid tot kleine wijzigingen in het strategisch beleggingsbeleid. Het risicoprofiel van de nieuwe strategie is onveranderd.

Beleggingen: rendement en portefeuille

In 2020 kwam het netto (na kosten) beleggingsrendement uiteindelijk uit op 6,4%. Dit is vooral veroorzaakt door relatief hoge rendementen op de beleggingen in renteproducten (door verdere daling van de rente) en positieve rendementen op de andere beleggingscategorieën, vooral aandelen. Er zijn in 2020 geen materiële wijzigingen doorgevoerd in de beleggingsportefeuille.

Eind februari raakte het gewicht van aandelen in de normportefeuille door de marktontwikkelingen boven de vereiste bandbreedte. Door een herbalancering van de portefeuille is de normportefeuille toen weer binnen de vereiste bandbreedtes gebracht. Eind maart kwam het gewicht aandelen door de 'corona-crash' onder de bandbreedte uit, waardoor wederom een herbalancering nodig was. Gezien de extreme marktsituatie toen is deze herbalancering over meerdere dagen verspreid uitgevoerd.

Beleggingen: maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB)

Bij de taakuitoefening geeft het pensioenfonds zich rekenschap van maatschappelijke gevolgen. Het gaat hierbij om de ecologische, sociale en governance factoren (ESG). Dit komt ook in de beleggingsbeginselen naar voren. In 2018 heeft het pensioenfonds het IMVB-convenant (brede spoor) ondertekend en daarna actief meegewerkt aan de uitwerking hiervan ten behoeve van de pensioensector. Het bestuur heeft de verdere ontwikkeling van het MVB-beleid als één van de twee strategische prioriteiten aangemerkt. In 2020 is onder leiding van een externe facilitator een aantal uitgebreide sessies met vertegenwoordigers van verschillende geledingen opgezet. Het doel hiervan was het ophalen van de voorkeuren met betrekking tot het prioriteren van bepaalde maatschappelijke thema's, de vorm van langetermijnwaardecreatie die nagestreefd zou moeten worden en het ambitieniveau.

Mede op basis daarvan heeft het bestuur eind 2020 de vaststelling van maatschappelijke voorkeursthema's en de na te streven langetermijnwaardecreatie aan het MVB-beleid toegevoegd. Dit aangepaste beleid is inmiddels op de website geplaatst.

In 2021 vindt verdere beleidsontwikkeling plaats waarbij de focus ligt op de manier waarop het pensioenfonds vorm gaat geven aan de uitgangspunten en voorkeursthema's die in 2020 hun plaats in het MVB-beleid van het pensioenfonds hebben gevonden. Ook de ambities uit het IMVB-convenant en de regelgeving door het SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) vormen hierbij een belangrijk richtsnoer.

In 2020 is, net als in 2019 een stresstest klimaatverandering en energietransitie uitgevoerd en een ESG-rapportage van de interne aandelenportefeuille. In beide jaren gaven de uitkomsten van de stresstest geen aanleiding om aanpassingen door te voeren. Verder was er in 2020 door middel van de uitoefening van stemrecht een actieve betrokkenheid bij de ondernemingen waarvan het pensioenfonds aandelen in de portefeuille heeft. Er is bij 99% van de voorstellen op aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Het bestuur heeft eind 2019 een expliciet stembeleid vastgesteld, dat op de website gepubliceerd is.

Strategie en risicobeheersing

Risicomanagement draagt bij aan het realiseren van de strategie en ambities van het pensioenfonds door te ondersteunen bij de afweging tussen risico en rendement. Daarnaast draagt goed risicomanagement bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering. Het bestuur onderkent drie categorieën risico's, namelijk strategische, financiële en niet-financiële.

Het bestuur is in 2020 gestart met de eerste fase van de Eigen Risicobeoordeling (ERB) en heeft daarbij het ERB-beleid en het ERB-proces vastgesteld. Daarnaast heeft een eerste inventarisatie plaatsgevonden van de meest materiële risico's die de strategische doelstellingen bedreigen. In 2021 zal het bestuur de ERB afronden aan de hand van een strategische risico analyse (SRA).

Het merendeel van de bevindingen uit de DNB-nulmeting over informatiebeveiliging en cybersecurity is in 2020 geadresseerd en daarmee bevindt dit risico zich binnen de risicobereidheid die het bestuur heeft vastgesteld.

IORP-II

De implementatie van IORP-II en de drie sleutelfuncties is in 2020 conform plan verlopen. Het bestuur heeft de werking van de sleutelfuncties risicomanagement en interne audit eind 2020 geëvalueerd. De evaluaties hebben opgeleverd dat beide sleutelfuncties in 2020 praktisch en bestuurlijk relevant zijn geweest en dat het concept van de sleutelfunctie meerwaarde levert. Dit beeld van het bestuur is bevestigd in een on-site DNB-onderzoek begin 2021.

Bestuursaangelegenheden

Het bestuur heeft in 2020 de bestuursprioriteiten voor 2021 vastgesteld alsmede in het bestuur en het managementteam (MT) enkele dossierhouders benoemd. Begin 2021 heeft het bestuur enkele plannen van aanpak besproken en in de actuele context twee strategische prioriteiten vastgesteld: nieuw pensioencontract en maatschappelijk verantwoord beleggen. De opvolging van het DNB-onderzoek inzake bestuurlijke effectiviteit is in 2020 nagenoeg afgerond.

In de loop van 2020 zijn twee ontstane vacatures in het bestuur ingevuld. De openstaande posities in de commissies zijn ook ingevuld.

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen (bedragen in mln. €)

	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal verzekerden					
Deelnemers	9.619	9.832	9.771	9.439	9.206
Gewezen deelnemers	3.947	3.851	3.818	3.872	3.980
Pensioengerechtigden ¹	14.573	14.730	14.861	14.968	15.011
Totaal	28.139	28.413	28.450	28.279	28.197
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds					
Deelnemers	4.549	4.186	3.573	3.483	3.624
Gewezen deelnemers	644	566	479	501	537
Pensioengerechtigden	3.962	3.792	3.511	3.461	3.472
Totaal	9.155	8.544	7.563	7.445	7.633
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers					
	3	3	2	2	1
Kenmerken voorziening pensioenverplichtingen					
Rijpingsgraad (in %)	43	44	46	46	45
Duration	18	18	17	17	18
Gemiddeld gewogen rentevoet o.b.v. rentetermijnstructuur (RTS-UFR in %)	0,1	0,7	1,3	1,5	1,3
Beleggingen voor risico van het pensioenfonds²					
	9.991	9.538	8.339	8.593	8.155
Beleggingen voor risico van de deelnemers²					
	3	3	2	2	1
Totaal	9.994	9.541	8.341	8.595	8.156
Solvabiliteit en dekkingsgraad					
Aanwezig eigen vermogen excl. bestemmingsreserve	803	985	774	1.137	497
Beleidsdekkingsgraad (in %)	101,8	109,0	115,8	113,2	101,3
Feitelijke dekkingsgraad (in %)	108,8	111,5	110,2	115,3	106,5
Reële dekkingsgraad (in %)	83,7	88,1	94,5	90,6	82,2
Minimaal vereiste dekkingsgraad (in %)	104,3	104,3	104,2	104,2	104,2
Vereiste dekkingsgraad op basis van feitelijke mix (in %)	121,2	121,8	122,5	123,5	121,5
Vereiste dekkingsgraad op basis van strategische mix (in %)	119,7	120,4	121,6	122,0	121,1
Premie en uitkeringen					
Kostendekkende premie op basis van rentetermijnstructuur (RTS-UFR)	206	167	157	160	143
Kostendekkende premie op basis van verwacht rendement	104	103	101	100	96
Uitkeringen	266	262	254	248	244
Feitelijke premie basisregeling	133	130	125	113	112
Toeslagen in %					
Ambitie deelnemers	2,50	4,02	2,00	2,00	2,36
Toegekend deelnemers	0,00	0,00	0,83	0,21	0,00
Toegekend deelnemers uit toeslagendepot	0,00	0,95	0,87	0,97	0,00
Achterstand cumulatief deelnemers	21,13	18,18	14,70	14,37	13,51
Ambitie pensioengerechtigden ³	1,22	2,72	2,10	1,33	0,42
Toegekend pensioengerechtigden ³ (inclusief inhaal)	0,00	0,00	0,87	0,14	0,00
Achterstand cumulatief pensioengerechtigden ³	20,99	19,53	16,37	14,95	13,61
Rendement in %					
Beleggingen	6,4	16,0	-1,4	7,1	8,0
Groeivoet van de verplichtingen door renteontwikkeling	11,6	14,1	3,7	-1,5	8,4
Vijfjaarsgemiddelde beleggingen	7,1	6,3	6,1	7,1	8,6
Vijfjaarsgemiddelde verplichtingen	7,1	5,5	6,6	5,8	8,3
Kostenratio's					
Pensioenuitvoeringskosten (€ per deelnemer)	195	198	207	200	187
Vermogensbeheerkosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,38	0,39	0,34	0,27	0,26
Transactiekosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,09	0,10	0,08	0,10	0,08
Totale uitvoeringskosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,54	0,55	0,48	0,43	0,39

¹ Exclusief ingegane arbeidsongeschiktheidspensioen, ² Inclusief derivaten met een negatieve waarde, ³ En gewezen deelnemers

Profiel en toekomstparagraaf

Het bestuur heeft in 2018 en 2019 in een aantal sessies de missie, visie, kernwaarden en ambities die de strategie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens vormen, vastgesteld en in een strategiedocument vastgelegd. De uitkomsten zijn ook besproken met het Verantwoordingsorgaan (VO) en de Raad van toezicht (RvT), waardoor de strategie ook vanuit het perspectief van de geledingen in het VO is verankerd. De strategie van het pensioenfonds kan als volgt worden samengevat:

Missie (Waarom SPH bestaat)	De missie van SPH is het structureel goed uitvoeren van de pensioenregeling van de Sociale Eenheid IJmuiden en het zorgvuldig beheren van de daarbij behorende toevertrouwde gelden
Kernwaarden (Waar SPH in gelooft)	<ul style="list-style-type: none">• Samen• Eenvoud• Betrouwbaar• Proactief en wendbaar• Persoonlijk betrokken
Visie (Waar wil SPH naartoe)	Het pensioenfonds realiseert een goed pensioen door het samen te doen, waarbij collectiviteit en risicodeling belangrijke uitgangspunten zijn
Ambities (Wat ambitieert SPH)	<ul style="list-style-type: none">• Betaalbaar en waardevast pensioen• Laagdrempelig en hoog serviceniveau• Voorbereid op de toekomst

Op strategisch niveau zet het strategiedocument de missie, kernwaarden, visie en ambities van het pensioenfonds uiteen, zoals hierboven afgebeeld, met een verdere toelichting. Op tactisch niveau biedt dit strategiedocument het pensioenfonds handvatten voor het operationaliseren, monitoren en evalueren van de gekozen strategie.

Nieuwe pensioencontract

Het nieuwe pensioencontract is voor het pensioenfonds een belangrijke prioriteit voor de komende jaren. Dit past in de ambitie van 'voorbereid op de toekomst'. Ofschoon nog veel onduidelijkheden bestaan is begonnen met het verkennen van de mogelijke consequenties van het nieuwe pensioencontract. Er is een planning gemaakt met aandachtspunten gericht op de implementatiedatum van uiterlijk 1 januari 2027. Belangrijke tussenstap is dat de opdracht voor de uitvoering van een door sociale partners overeengekomen pensioenregeling tijdig, uiterlijk op 1 januari 2024, en adequaat onderbouwd door het pensioenfonds, is aanvaard (zie ook pagina 6 en pagina 18 van dit jaarverslag).

Vanuit Tata Steel Nederland en het pensioenfonds is een projectorganisatie ingericht om samen met sociale partners en pensioengerechtigden een beheerste en gedragen transitie voor te bereiden en te realiseren. Alle betrokkenen zien communicatie richting alle belanghebbenden de komende jaren als een belangrijke prioriteit.

Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft een eerste impact-analyse gemaakt. Conclusie uit deze analyse is dat de impact voor alle aspecten van de pensioenuitvoering groot is. Het bestuur moet het invaren toetsen op evenwichtigheid en zal daarom komende jaren voorbereidingen treffen om deze toets, gezien onder meer de juridische en waareringstechnische risico's, gedegen uit te kunnen voeren en hierover verantwoording te kunnen afleggen.

De gevolgen voor het vermogensbeheer zullen vooral met betrekking tot de renteafdekking aanzienlijk zijn. Het huidige pensioenadministratiesysteem zal moeten worden aangepast. Van de leverancier hebben we inmiddels de toezegging dat het systeem zal worden aangepast voor de nieuwe contractvormen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Een ander prioritair onderwerp voor Stichting Pensioenfonds Hoogovens met een verwachte substantiële impact op de toekomst is MVB. De in 2020 vastgestelde maatschappelijke voorkeursthema's en de na te streven langetermijnwaardecreatie worden in 2021 verder uitgewerkt en vervolgens geïmplementeerd (zie pagina 7 en pagina 26 tot en met 30).

Herstelplan

Het pensioenfonds heeft in 2020 een herstelplan ingediend bij De Nederlandsche Bank (DNB) omdat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2019 onder het vereiste niveau lag. Om de beleidsdekkingsgraad binnen de termijn van tien jaar weer op het niveau van de vereiste dekkingsgraad te brengen worden de pensioenen, conform het financieel toetsingskader (FTK), bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% niet verhoogd en worden de pensioenen gedeeltelijk verhoogd bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en de grens voor toekomstgericht indexeren (TBI) van circa 125%. Dit herstelplan is goedgekeurd door DNB. In het herstelplan 2020 was de verwachting dat in 2020 de dekkingsgraad zou stijgen van 111,5% naar 115%. Uiteindelijk is de dekkingsgraad eind 2020 meer dan 6 procentpunten lager uitgekomen op 108,8%. Dit wordt, ondanks een iets hoger dan verwacht beleggingsrendement, vooral veroorzaakt doordat de rente in 2020 nog verder is gedaald waardoor de pensioenverplichtingen veel meer in waarde zijn gestegen dan verwacht in het herstelplan.

Het herstelplan 2021 is eind maart 2021 ingeleverd bij DNB en is inmiddels door DNB goedgekeurd. In het herstelplan is het startpunt de feitelijke dekkingsgraad per ultimo 2020 van 108,8%. Het herstelplan bestrijkt een periode van 10 jaar en gaat in de berekeningen uit van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS) per ultimo 2020⁴ en de maximale rendements- en minimale inflatieparameters. Conform deze veronderstellingen kan het pensioenfonds uit herstel zijn vanaf 2024. De grens waarbij volledige toeslagen kunnen worden verleend en achterstanden (deels) kunnen worden ingehaald is per 1 januari 2021 gedaald naar circa 122%, omdat de toeslagambitie voor actieve deelnemers vanaf 2021 is gewijzigd van looninflatie naar prijsinflatie. Deze dekkingsgraad wordt volgens de veronderstellingen in het herstelplan bereikt in 2025. Uit het herstelplan volgt een kritische dekkingsgraad van 90,0%.

De verwachting is dat er slechts een geringe kans bestaat dat de achterstanden kunnen worden ingehaald. Pas bij een beleidsdekkingsgraad van meer dan circa 122% is een vijfde van het meerdere per jaar beschikbaar voor inhaalindexatie. Gegeven de restricties die vanuit het FTK worden opgelegd zijn er echter weinig beleidsmaatregelen waarmee het bestuur op dit punt invloed kan uitoefenen.

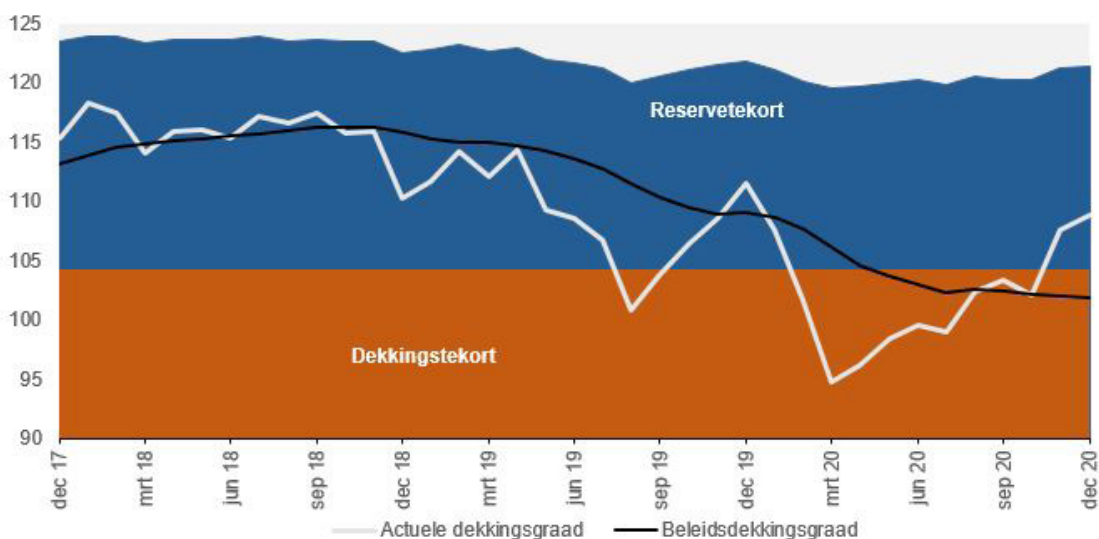
⁴ Er is dus, conform instructie van DNB, geen rekening gehouden met de door DNB aangekondigde stapsgewijze invoering van de nieuwe UFR-parameters vanaf januari 2021.

Financiële positie

Eigen vermogen en dekkingsgraad

In 2020 daalde het eigen vermogen van € 985 miljoen naar € 803 miljoen. De dekkingsgraad daalde daardoor van 111,5% naar 108,8%. De beleidsdekkingsgraad daalde van 109,0% naar 101,8%. Onderstaande grafiek toont de ontwikkeling van de (minimaal) vereiste dekkingsgraad, de dekkingsgraad en de beleidsdekkingsgraad van 2018 tot en met 2020.

Ontwikkeling dekkingsgraad (in %)

Resultaat op beleggingen en rekenrente pensioenverplichtingen

In 2020 behaalde het pensioenfonds een positief beleggingsresultaat van € 598 miljoen waarvan € 2 miljoen is toegerekend aan het toeslagendepot. Het netto (na kosten) beleggingsrendement kwam uit 6,4%. Zakelijke waarden, aandelen en credits hebben met € 328 miljoen positief bijgedragen aan dit rendement. Vastgoed en infrastructuur droegen met ruim € 13 miljoen positief bij.

Het resultaat op de matching beleggingen kwam, vooral door de gedaalde rente, uit op een positief resultaat van € 255 miljoen. Het pensioenfonds waardeert de pensioenverplichtingen met de door DNB gepubliceerde RTS. De hieruit voortvloeiende gemiddelde rente (rekenrente) is in 2020 verder gedaald van 0,7% naar 0,1%. De waarde van de pensioenverplichtingen steeg daardoor met € 1.020 miljoen. Inclusief negatieve rentetoevoeging van € 27 miljoen is dit resultaat in totaal € 993 miljoen.

Resultaat op premie

In 2020 bedroeg de actuariële benodigde premie voor de inkoop van nieuwe pensioenopbouw € 171 miljoen. De daarvoor bestemde premie kwam uit op € 104 miljoen. De rekenrente voor de inkoop van nieuwe pensioenopbouw is gebaseerd op de verwachte toekomstige kasstromen van actieve deelnemers en de RTS en is voor 2020 berekend op 0,9%. De ontvangen premie voor nieuwe pensioenopbouw is een gedempte kostendekkende premie op basis van een verwacht rendement van 5,1%. Rekening houdend met een opslag voor toeslagverlening van 2,4% leidt dit tot een rekenrente van 2,7%. Het verschil in rekenrente, 0,9% versus 2,7%, verklaart waarom de kosten van de inkoop van de nieuwe pensioenopbouw ten bedrage van € 171 miljoen, hoger zijn dan de daarvoor bestemde premie van € 104 miljoen.

Sociale partners hebben voor de periode 2018 tot en met 2020 besloten de pensioenpremie op jaarbasis vast te stellen op 29% van de pensioengrondslag. In 2020 is op basis daarvan € 133 miljoen aan premie ontvangen. De op basis van verwacht rendement gedempte kostendekkende premie voor de opbouw van pensioen in 2020 bedroeg 22,7% en komt overeen met een bedrag van € 104 miljoen. Het verschil van € 29 miljoen met de ontvangen premie van € 133 miljoen is gedoteerd aan het toeslagendepot.

Toeslagen

Volgens vigerende wetgeving kunnen pensioenfondsden toeslagen verlenen vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. De beleidsdekkingsgraad is in 2020 gedaald tot 102,1% per eind oktober, dit is de peildatum die het pensioenfonds hanteert voor het toekennen van toeslagen. Het bestuur heeft daarom geen reguliere toeslagen kunnen verlenen aan deelnemers, aan pensioengerechtigden en gewezen deelnemers. Indien de beleidsdekkingsgraad

onder de minimaal vereiste dekkingsgraad ligt mag het toeslagendepot niet worden aangewend voor het verlenen van toeslagen. Aangezien de beleidsdekkingsgraad onder dat niveau is gedaald leidt de dotatie van € 29 miljoen in 2020 niet tot een toeslagverlening. Inclusief toegerekend beleggingsresultaat is € 31 miljoen apart gezet in een bestemmingsreserve.

Overige resultaten

Er is een positief resultaat van € 262 miljoen als gevolg van aanpassing van de overlevingstafels door de nieuwe prognose-tafels van het Actuarieel Genootschap alsmede het daaropvolgende onderzoek naar de ervaringssterfte van het bestand van verzekerden van het pensioenfonds. De overige € 19 miljoen betreft resultaat op langlevens. De feitelijke pensioenuitvoeringskosten kwamen uit op € 5 miljoen terwijl € 6 miljoen is vrijgevallen uit de voorziening pensioenverplichtingen.

Onderstaande tabel toont de ontwikkeling in 2020 en 2019 van het eigen vermogen naar oorzaken.

Ontwikkeling eigen vermogen ten behoeve van de dekkingsgraad (in mln. €)

	2020		2019
Stand eigen vermogen per 1 januari		985	774
Beleggingen en rente pensioenverplichtingen			
Beleggingsresultaten	596	1.325	
Rentetoevoeging en wijziging rente pensioenverplichtingen	-993	-1.065	
Renteresultaat op pensioenverplichtingen en rente pensioenverplichtingen		-397	260
Ontvangen premie pensioenopbouw voor risico pensioenfonds			
Ontvangen premie	104	103	
Pensioenopbouw voor risico van het pensioenfonds	-171	-138	
Resultaat op premie		-67	-35
Toeslagendepot			
Ontvangen premie t.b.v. toeslagendepot	29	27	
Beleggingsresultaat	2	1	
Dotatie aan toeslagendepot		31	28
Toeslagen			
Voorwaardelijke toeslagen	-	-	
Toeslagen uit toeslagendepot	-	-41	
Toeslagen		-	-41
Overige resultaten			
Overige actuariële resultaten	281	1	
Overige baten	1	-	
Overige resultaten		282	1
Saldo van baten en lasten		-151	213
Stand eigen vermogen per 31 december		834	987
Mutatie bestemmingsreserve		-31	-2
Stand eigen vermogen 31 december t.b.v. dekkingsgraad		803	985

Haalbaarheidstoets 2020

Het toetsen van de risicohouding gebeurt met de 'haalbaarheidstoets'. Met de door DNB voorgeschreven scenario's moet het pensioenfonds aantonen dat over een periode van 60 jaar de premie-inleg en het rendement op beleggingen samen voldoende zijn om de pensioenen te kunnen uitbetalen inclusief de beoogde toeslagen.

Met de dekkingsgraad per ultimo 2019 als uitgangspunt komt de mediaan van het pensioenresultaat uit op 106,1%. Het pensioenresultaat is de verwachte uitkering ten opzichte van de maximaal te bereiken uitkering op basis van prijsindexatie. Met dit resultaat wordt voldaan aan de toeslagambitie van het pensioenfonds. In het voorgeschreven slechtweersscenario komt het pensioenresultaat 26,9% lager uit. Dit is een minder grote afwijking dan het door het bestuur vastgestelde maximum van 35%. Genoemde uitkomsten zijn hoger dan de haalbaarheidstoets van 2019. De haalbaarheidstoets die in 2020 is uitgevoerd leidt tot de conclusie dat de pensioenresultaten zich binnen de gestelde normen bevinden waarmee het feitelijk gelopen risico overeenkomt met de door sociale partners vastgestelde risicohouding.

Pensioenen

Doelstelling

Het pensioenbeleid is erop gericht om de pensioenovereenkomst zoals vastgelegd in het pensioenreglement uit te voeren onder de voorwaarden van de uitvoeringsovereenkomst. Bij het toekennen van nieuwe pensioenaanspraken in de verplichte collectieve uitkeringsovereenkomst wordt een premie in rekening gebracht op basis van een gedempte kostendekkende premie. Voor de vrijwillige premieovereenkomst in de vorm van een nettopensioenregeling vindt inleg plaats op basis van een leeftijdsafhankelijke staffel en het vaste jaarsalaris boven het grensbedrag (€ 110.111 in 2020) van de collectieve uitkeringsovereenkomst. De aangesloten werkgevers hebben geen andere financiële verplichtingen dan het betalen van de overeengekomen premie. Er bestaat geen verplichting om eventuele tekorten aan te vullen.

In de pensioenregeling is overeengekomen dat de opgebouwde en ingegane pensioenen welvaartsvast respectievelijk waardevast worden gehouden onder de voorwaarde dat de financiële positie dit toelaat. Tot 2021 streefde het pensioenfonds er naar de pensioenaanspraken van deelnemers aan te passen aan de cao-verhogingen bij Tata Steel IJmuiden en voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden naar aanpassing volgende de Nederlandse consumentenprijsindex. Vanaf 2021 streeft het pensioenfonds naar aanpassing van alle opgebouwde pensioenen volgens de Nederlandse consumentenprijsindex. De financiering van deze voorwaardelijke aanpassingen in de collectieve uitkeringsovereenkomst moet komen uit het beleggingsrendement; er is voor deze voorwaardelijke aanpassingen geen reserve gevormd en er wordt geen premie voor betaald. In de vrijwillige premieregeling wordt het nettopensioenkapitaal belegd conform de beleggingsmix van het pensioenfonds. Bij beëindiging van het deelnemerschap wordt het nettopensioenkapitaal van de deelnemer omgezet in een pensioen in de verplichte collectieve regeling. Vanaf 58 jaar wordt standaard jaarlijks een deel van het kapitaal tegen het in dat jaar geldende tarief omgezet in nettopensioenen.

De pensioenregeling en de uitvoeringsovereenkomst bieden de mogelijkheid tot het toekennen van toeslagen aan deelnemers uit een toeslagendepot. De werkgever kan hiervoor in enig kalenderjaar een bedrag betalen bovenop de kostendekkende premie.

Opgebouwde pensioenen

Om de opgebouwde pensioenen zeker te stellen dient het pensioenfonds op ieder moment een vermogen te bezitten dat gelijk is aan de waarde van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen plus een wettelijk vereiste vermogensopslag van 4,3%. Dit wettelijke minimum komt overeen met een beleidsdekkingsgraad van 104,3%. Onder deze grens is er sprake van een dekkingstekort. Een dekkingstekort kan ertoe leiden dat het pensioenfonds de opgebouwde pensioenen moet korten. Bij een beleidsdekkingsgraad van ongeveer 90% (kritische dekkingsgraad) of lager is de verwachting dat het pensioenfonds niet binnen de wettelijke termijn kan herstellen en zullen de pensioenaanspraken en pensioenrechten moeten worden verlaagd.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de karakteristieken van de kasstromen per het einde van het boekjaar.

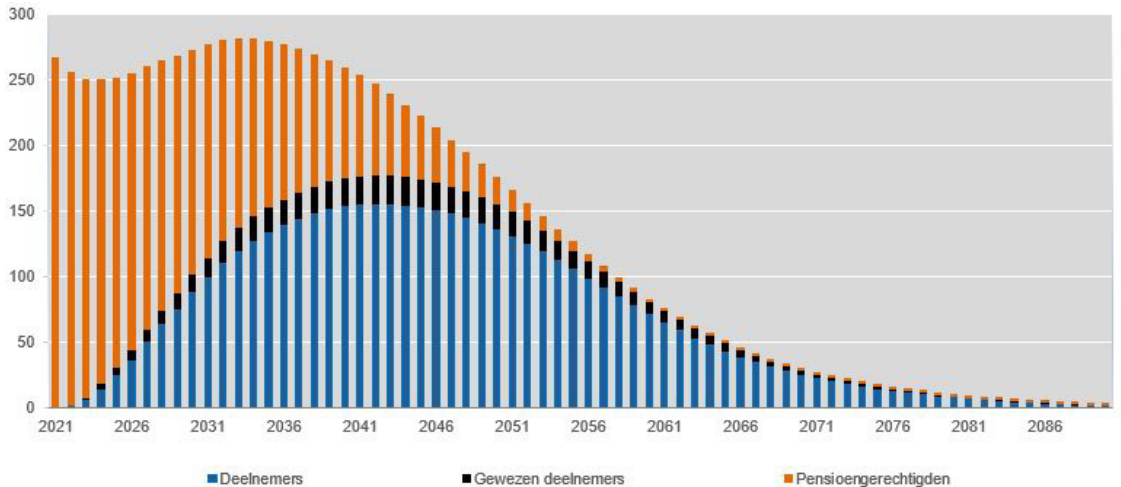
Kasstromen en contante waarde einde boekjaar (in mln. €)

	2020			2019		
	Kasstroom	Contante waarde	VPV (in %)	Kasstroom	Contante waarde	VPV (in %)
Deelnemers	4.819	4.549	50	5.128	4.186	49
Gewezen deelnemers	678	644	7	684	566	7
Pensioengerechtigden	<u>3.909</u>	<u>3.962</u>	<u>43</u>	<u>3.952</u>	<u>3.792</u>	<u>44</u>
Totaal pensioenverplichtingen	9.406	9.155	100	9.764	8.544	100
Kenmerken	Gemiddelde rentevoet (in %)	Duration		Gemiddelde rentevoet (in %)	Duration	
Deelnemers	0,2	25		0,8	24	
Gewezen deelnemers	0,2	24		0,8	23	
Pensioengerechtigden	-0,1	10		0,4	10	
Totaal pensioenverplichtingen	0,1	18		0,7	18	

De contante waarde is berekend door de kasstromen contant te maken met de rentetermijnstructuur van DNB per ultimo 2019 en 2020. De contante waarde van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen is gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds.

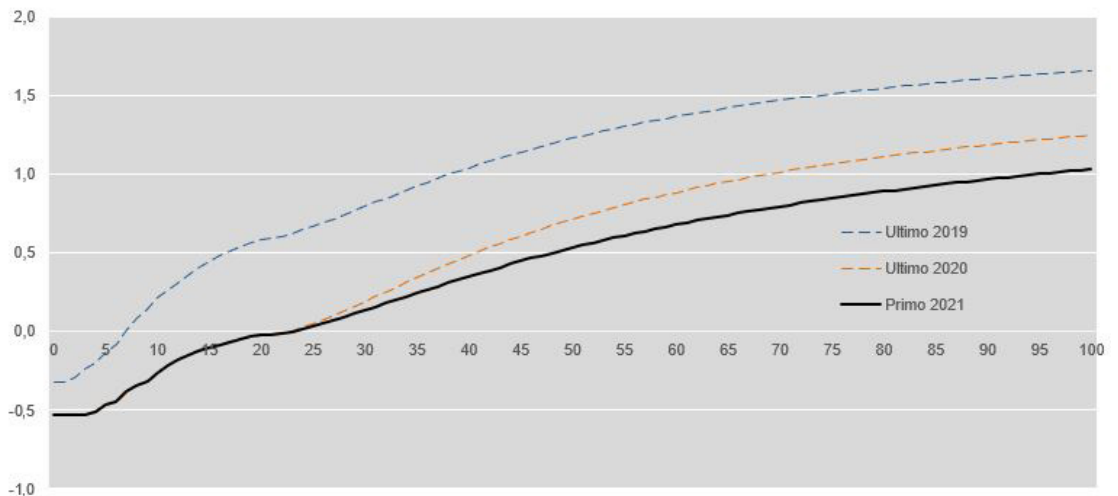
De opgebouwde nominale pensioenkasstromen van € 9.406 miljoen (zie onderstaande grafiek) worden gedekt door een belegd vermogen voor risico van het pensioenfonds van € 9.991 miljoen. Het is voor het eerst in de geschiedenis van het pensioenfonds dat dit belegd vermogen hoger is dan de nominale pensioenkasstromen. Hierdoor is er per eind 2020 een overschot van € 585 miljoen aan vermogen ten opzichte van wat nodig is om de toegezegde nominale uitkeringen te betalen. Uitgedrukt in een beleggingsrendement is dit -0,3% per jaar. Dit is aanzienlijk lager dan de verwachte rendementen waar het pensioenfonds van uitgaat bij de beleidsontwikkeling. Voor de komende jaren bedraagt het verwacht rendement op basis van het strategisch beleggingsbeleid ongeveer 3,5% per jaar.

Verwachte jaarkasstromen per einde boekjaar (in mln. €)

De contante waarde van de pensioenverplichtingen is berekend met de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (zie onderstaande grafiek). Hieruit volgt een gemiddeld gewogen rentevoet van 0,1% per jaar.

Rentetermijnstructuur (RTS) per boekjaar (in %)

DNB heeft toegelicht dat de RTS de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd, voor het eerst per 1 januari 2021. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. De RTS primo 2021 die in bovenstaande grafiek is weergegeven, leidt per 1 januari 2021 tot een stijging van de technische voorzieningen met € 88,5 miljoen en dientengevolge een daling van de dekkingsgraad met 1,1 procentpunt tot 107,7% (zie ook in de jaarrekening onder 'Gebeurtenissen na balansdatum').

Premie en deelnemersbijdrage

Jaarlijks stelt het bestuur de hoogte van de gedempte kostendekkende premie vast en weegt daarbij de belangen evenwichtig af. In de uitvoeringsovereenkomst is met de werkgever overeengekomen dat het pensioenfonds de gedempte kostendekkende premie vaststelt op basis van het verwachte rendement. Daarbij is overeengekomen dat het pensioenfonds bij de vaststelling van de premie geen rekening houdt met zijn financiële positie.

In de uitvoeringsovereenkomst is een maximaal aan de werkgever in rekening te brengen premie vastgelegd. Deze betaalt voor elke werknemer een premie aan het pensioenfonds. Een deel hiervan verhaalt de werkgever bij de werknemer. De werknemers betalen een deelnemersbijdrage van 30% van de totale premie, de overige 70% betaalt de werkgever.

Voor 2020 is een premieniveau van 29% van de pensioengrondslag afgesproken. Dit is inclusief een opslag van 6,3 procentpunt bovenop de kostendekkende premie van 22,7%. Deze opslag is gebruikt voor de dotatie aan het toeslagendepot. In 2020 is daardoor een bedrag van € 29 miljoen gedoteerd aan het toeslagendepot dat is bedoeld voor het toekennen van toeslagen aan deelnemers.

De kostendekkende premie is met ingang van 1 januari 2021 berekend op 28,6% van de pensioengrondslag. De aanpassingen per 1 januari 2021 van de ambitie en sterfgrondslagen hebben een dalend effect op de kostendekkende premie. Deze aanpassingen wegen echter niet op tegen het stijgende effect van (voornamelijk) de invoering van nieuwe rendementsparameters, aanpassing van de rentetermijnstructuur en de strategische portefeuille. Op basis van de uitvoeringsovereenkomst draagt de onderneming 29,5% van de grondslag in 2021 af aan het pensioenfonds. Het verschil van 0,9 procentpunt wordt toegevoegd aan het premie- en toeslagendepot. Per 1 januari 2021 is het toeslagendepot aangepast naar een premie- en toeslagendepot. De premie voor de WGA-hiaatverzekering is voor 2021 vastgesteld op nihil.

Toeslagen

Het pensioenfonds streeft er naar aanspraken van de actieve deelnemers tot en met 2020 aan te passen overeenkomstig de cao-verhogingen. Voor de ingegane pensioenen en de aanspraken van gewezen deelnemers streeft het pensioenfonds naar een toeslagverlening overeenkomstig de ontwikkeling van de consumentenprijzen. Het pensioenfonds houdt geen specifieke reserves aan om toekomstige toeslagen te kunnen financieren, wel is met sociale partners afgesproken om een extra premie bovenop de gedempte kostendekkende premie in rekening te brengen en te storten in een premie- en toeslagendepot. Dit depot wordt aangewend voor toeslagverlening aan deelnemers. De toekenning van toeslagen uit het depot vindt plaats op voorwaarde dat de beleidsdekkingsgraad gedurende drie maanden minstens 105% bedraagt. Indien de beleidsdekkingsgraad per 1 januari niet voldoet aan het hiervoor gestelde dan vindt toekenning uit het depot plaats op het eerste moment dat de beleidsdekkingsgraad gedurende drie aaneengesloten maanden minimaal 105% heeft bedragen.

De beslissing over het verlenen van toeslagen baseert het bestuur op de beleidsdekkingsgraad per eind oktober. Ultimo oktober 2020 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 102,1%. Bij een dekkingsgraad onder 110% worden geen reguliere toeslagen toegekend. Samenvattend is in 2020 het volgende besloten:

- De pensioenuitkeringen en de pensioenaanspraken van gewezen deelnemers per 1 januari 2021 niet te verhogen, de ontwikkeling van de consumentenprijsindex in de periode tussen oktober 2019 en oktober 2020 bedroeg 1,22%. De achterstand neemt hierdoor toe met 1,22%;
- De pensioenaanspraken van deelnemers per 1 januari 2021 niet te verhogen. De cao-verhogingen in 2020 bedroegen 2,5%. De achterstand neemt hierdoor toe met 2,5%;
- Het premie- en toeslagendepot per 1 januari 2021 niet aan te wenden voor een verhoging van de pensioenaanspraken van deelnemers.

Achterstand toeslagverlening

Periode	Toeslagverlening per	Achterstand pensioenge-rechtigden en gewezen deelnemers	Achterstand deelnemers
Toeslagverlening			
2008	1 januari 2009	2,78%	2,51%
2009	1 januari 2010	0,71%	0,50%
2010	1 januari 2011	1,57%	1,25%
2011	1 januari 2012	2,61%	1,76%
2012	1 januari 2013	2,87%	2,01%
2013	1 januari 2014	1,56%	1,25%
inhaal uit rendement	1 juli 2014	-1,00%	-1,00%
2014	1 januari 2015	0,72%	2,08%
2015	1 januari 2016	0,66%	1,90%
2016	1 januari 2017	0,42%	2,36%
2017	1 januari 2018	1,19%	1,79%
2018	1 januari 2019	1,23%	1,17%
2019	1 januari 2020	2,72%	4,02%
2020	1 januari 2021	1,22%	2,50%
Toeslagverlening uit toelagendepot			
2014	1 januari 2015		-0,62%
2015	1 januari 2016		-1,21%
2016 en 2017	1 augustus 2017		-0,77%
2017	1 januari 2018		-0,20%
2018	1 januari 2019		-0,87%
2019	1 januari 2020		-0,95%
Totaal cumulatief		20,99%	21,13%

Per 1 januari 2021 bedraagt de cumulatieve achterstand ten opzichte van de ambitie voor actieve deelnemers 21,13% en voor pensioengerechtigden en gewezen deelnemers 20,99%. Het pensioenfonds verwacht met betrekking tot toeslagverlening voor de komende jaren dat er onvoldoende financiële ruimte is om de pensioenen (volledig) te verhogen met de prijsontwikkeling. De verwachting is dat er slechts een geringe kans bestaat dat de achterstanden kunnen worden ingehaald. Pas indien de beleidsdekkingsgraad hoger is dan het niveau waarbij volledige toeslagen kunnen worden toegekend (TBI-dekkingsgraad) is een vijfde van het meerdere per jaar beschikbaar voor het inhalen van toeslagen. TBI staat voor 'toekomstbestendige indexatie (toeslagverlening)'.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkeling van het aantal verzekerden in 2020 weer.

Ontwikkeling aantal verzekerden in 2020

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Ouderdoms-pensioen*	Partner-pensioen	Wezen-pensioen
Stand einde vorig boekjaar	9.832	3.851	9.351	5.306	73
Toetredingen	400	-	-	-	-
Einde deelnemerschap	-356	356	-	-	-20
Waardeoverdracht	-	-15	-	-	-
Ingang pensioen	-234	-183	417	368	14
Overlijden	-23	-28	-485	-409	-
Afkoop en andere oorzaken	-	-34	-21	-21	-
Saldo mutaties	-213	96	-89	-62	-6
Stand einde boekjaar	9.619	3.947	9.262	5.244	67

*Exclusief 2 deeltijdgepensioneerden en 52 deelnemers aan Generatiepact

Door de hoge instroom van relatief jonge deelnemers daalde de gemiddelde leeftijd van 46,4 per eind 2019 naar 46,3 jaar ultimo 2020. Door de verhoging van de AOW-leeftijd neemt het percentage deelnemers dat ouder is dan 62 jaar nog steeds toe. De gemiddelde leeftijd waarop men het ouderdomspensioen laat ingaan nam in 2020 toe (65,1 jaar). De verwachting is dat door de stijgende AOW-leeftijd de gemiddelde pensioenleeftijd in de komende jaren nog wat verder omhoog gaat.

Verdeling deelnemers naar leeftijdscategorie

Leeftijdscategorie in jaren	2020		2019	
	Aantal	%	Aantal	%
20-29	1.368	14,2	1.463	14,9
30-39	1.853	19,3	1.760	17,9
40-49	1.643	17,1	1.732	17,6
50-59	3.039	31,6	3.188	32,4
60-65	1.686	17,5	1.651	16,8
66-67	<u>30</u>	<u>0,3</u>	<u>38</u>	<u>0,4</u>
	9.619	100,0	9.832	100,0
Gemiddelde leeftijd		46,3		46,4
Gemiddelde pensioenleeftijd*		65,1		65,0

*De gemiddelde leeftijd waarop deelnemers het ouderdomspensioen laten ingaan.

Communicatie

Het pensioenfonds informeert deelnemers en gepensioneerden actief over hun pensioen en over ontwikkelingen bij het pensioenfonds. Tevens worden gewezen deelnemers periodiek geïnformeerd.

Nieuw pensioencontract

In 2020 zijn de afspraken over het nieuwe pensioencontract verder uitgewerkt door het Kabinet en de landelijke werknemer- en werkgeversorganisaties. De belangrijkste wijzigingen zijn bekend, maar er moet nog veel verder worden uitgewerkt en in wetgeving worden vastgelegd. Het communiceren van de gevolgen voor het pensioen is hierdoor nog niet mogelijk. In 2020 zijn de belangrijkste wijzigingen via de website gecommuniceerd evenals een tijdsplan waarin de verschillende stappen zijn beschreven. In de nieuwsbrief die in januari 2021 naar alle deelnemers en pensioengerechtigden is verstuurd is hier ook aandacht aan besteed. Pensioenfonds Hoogovens houdt de ontwikkelingen in de gaten en informeert de verzekerden waar nodig.

Verkiezingen

In 2020 zijn verkiezingen georganiseerd voor vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in het VO. Stemgerechtigden konden kiezen of zij hun stem digitaal uitbrachten met behulp van persoonlijke inlogcodes of via het papieren stembiljet dat werd meegestuurd met de kieswijzer. In deze kieswijzer werd de stemprocedure toegelicht en stelden de deelnemende partijen en kandidaten zich voor. Op de website was een pagina opgenomen over de verkiezingen en via nieuwsberichten op de website werd men geïnformeerd over de verkiezingen en de verkiezingsuitslag.

Publieksjaarverslag en nieuwsbrief

De deelnemers en de pensioengerechtigden ontvingen het publieksjaarverslag met informatie over de gang van zaken bij het pensioenfonds alsmede over de belangrijkste feiten en cijfers. In januari 2021 heeft het pensioenfonds een nieuwsbrief uitgebracht met een uitgebreide toelichting op het besluit geen toeslagen over 2020 te verlenen. In de nieuwsbrief is tevens aandacht besteed aan de kans op toeslagverlening en de omvang daarvan en is aangegeven dat er een kans op korten is. Daarbij is een horizon van vijf jaar als uitgangspunt genomen. Daarnaast is aandacht besteed aan de financiële situatie van het pensioenfonds en de beleggingsportefeuille. Ontwikkelingen met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen zijn behandeld in de nieuwsbrief die in januari 2020 is verstuurd en het Publieksjaarverslag 2019.

Pensioenoverzicht

De deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds ontvangen jaarlijks een pensioenoverzicht. Dit is het wettelijk voorgeschreven Uniform Pensioenoverzicht (UPO). De gewezen deelnemers ontvangen sinds 2020 jaarlijks een UPO in 'Mijn Pensioen', de persoonlijke omgeving binnen de website, en eens per vijf jaar wordt het UPO actief verstrekt.

Pensioen 1-2-3

Pensioen 1-2-3 is eenvoudig van opzet en bestaat uit drie lagen van communicatie. De deelnemer krijgt in de eerste laag globale informatie over zijn pensioen. In vijf minuten weet men wat de pensioenregeling in essentie biedt en waar men handelingsruimte dan wel keuzemogelijkheden heeft. In de tweede laag wordt de deelnemer dieper geïnformeerd en in de derde laag vindt men meer gedetailleerde informatie. Al deze informatie is digitaal beschikbaar op de website. Laag 1 van Pensioen 1-2-3 is tevens de startbrief.

Steeds meer digitale communicatie

Met behulp van digitale communicatie wordt beoogd de deelnemer effectiever te bereiken. Mede daarom is gekozen om in te zetten op digitale communicatie, tenzij de deelnemer daar bezwaar tegen maakt. Voor pensioengerechtigden met een leeftijd tot 80 jaar is in 2020 het beleid met betrekking tot digitale informatieverstrekking uitgerold. Dit betekent dat digitale communicatie ook voor deze groep de standaard is. De mogelijkheid om het UPO per post te ontvangen blijft bestaan. Deze voorkeur kan worden aangegeven binnen 'Mijn Pensioen'. Hierin vinden pensioengerechtigden tevens de jaaropgave en pensioenspecificaties.

Het bestuur realiseert zich dat er aandacht moet zijn voor deelnemers die geen toegang hebben tot digitale middelen of dit niet wensen. Deze deelnemers blijven op de traditionele manier schriftelijke communicatie ontvangen. Telefonisch contact en andere vormen van persoonlijk contact blijven tevens belangrijk. Het bestuur vindt op het individu toegespitste dienstverlening van groot belang. Deelnemers verwachten informatie die op hun persoonlijke situatie van toepassing is. Die informatie moet begrijpelijk zijn, juist gedoseerd (niet te veel, niet te weinig) en aansluiten op hun beleving en kennis. Deelnemers moeten in staat zijn om persoonlijke keuzes te maken. Digitale communicatie maakt het eenvoudiger om inzicht te geven in de persoonlijke keuzes en mensen persoonlijk te benaderen.

Website

Het pensioenfonds zorgt dat de website (www.pfhoogovens.nl) actueel blijft. Er worden regelmatig nieuwsberichten gepubliceerd over actualiteiten. In 2020 zijn bijvoorbeeld nieuwsberichten gepubliceerd over de coronacrisis en de verkiezingen voor vertegenwoordigers namens pensioengerechtigden in het VO. De website geeft elke maand informatie over de financiële positie van het pensioenfonds. Informatie over het stemgedrag van het pensioenfonds tijdens aandeelhoudersvergaderingen wordt per kwartaal gegeven. Daarnaast wordt de website aangevuld met nieuwe relevante content of verbeterd waar nodig.

Door in te loggen met DigiD komt de deelnemer in de persoonlijke mijnomgeving. Binnen deze omgeving vindt men persoonlijke (pensioen)gegevens zoals het UPO. De mijnomgeving biedt de mogelijkheid om processen vergaand te automatiseren en te personaliseren. Men kan in de persoonlijke mijnomgeving bijvoorbeeld zelf het correspondentieadres of e-mailadres wijzigen. Dit wordt direct, zonder menselijke tussenkomst, in het administratiesysteem verwerkt. De verzekerde vindt binnen 'Mijn Pensioen' de status van de mutatie terug.

In 2020 is het hele proces om met pensioen te gaan geïmplementeerd. De (gewezen) deelnemers hebben daarmee de mogelijkheid om volledig geautomatiseerd het pensioen in te laten gaan. Tevens zijn de processen 'In dienst' en 'Uit dienst' geïmplementeerd.

Pensioenplanner

Werknemers en oud-werknemers hebben in 'Mijn Pensioen' de mogelijkheid om met behulp van een online pensioenplanner de gevolgen van individuele keuzes zoals het eerder met pensioen gaan of deeltijdpensioenering inzichtelijk te maken. De pensioenplanner geeft de mogelijkheid om ook de netto maandbedragen te berekenen inclusief de AOW. Hierdoor ontstaat inzicht in de bestedingsmogelijkheden na pensioenering.

Brochures

Het pensioenfonds beschikt over een pakket brochures voor belangrijke gebeurtenissen. De brochures, het pensioenreglement en de statuten zijn tevens digitaal beschikbaar via de website van het pensioenfonds.

In contact met de doelgroep

Pensioenfonds Hoogovens zoekt waar mogelijk de dialoog met verzekerden op in persoonlijke contacten, tijdens voorlichtingsbijeenkomsten en in evaluaties.

Persoonlijke contacten

De medewerkers van de informatiebalie in het kantoor van het pensioenfonds en de telefonische helpdesk onderhouden de persoonlijke contacten met (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden. Het pensioenfonds hecht veel waarde aan deze persoonlijke benadering. Het blijkt dat dit erg op prijs wordt gesteld.

Iedere deelnemer heeft voor de pensioendatum de mogelijkheid om een persoonlijk gesprek met het pensioenfonds aan te gaan over zijn of haar individuele pensioensituatie. Tijdens dit gesprek worden met de deelnemer onder andere de keuzes doorgenomen die bij pensionering kunnen of moeten worden gemaakt. Hierdoor draagt het pensioenfonds eraan bij dat deelnemers weloverwogen keuzes kunnen maken. Deze informatievoorziening kon ondanks de coronamaatregelen doorgaan. In 2020 zijn ongeveer 210 pensioneringsgesprekken geweest. Dit betekent dat met ongeveer de helft van de personen die in 2020 met pensioen gingen een pensioneringsgesprek is gevoerd voorafgaand aan de pensioeningang. Naast de gesprekken over de pensioenkeuze en -ingang worden er ook (algemene) informatiegesprekken gevoerd. In 2020 vonden er ruim 20 informatiegesprekken plaats.

Voorlichtingsbijeenkomsten

Het pensioenfonds geeft op verzoek voorlichting over pensioenaangelegenheden tijdens het werkoverleg van afdelingen van Tata Steel in IJmuiden. Vanuit het medewerkersplatform van Tata Steel in IJmuiden wordt tevens om de maand een pensioenvoorlichting georganiseerd. Ondanks de maatregelen die met het oog op corona van kracht waren heeft het pensioenfonds in 2020 vier keer een pensioenvoorlichting aan groepen werknemers gegeven. In augustus 2020 vond er een fysieke bijeenkomst plaats, maar als gevolg van het toenemende aantal besmettingen en strengere regels vanuit de overheid waren de voorlichtingen daarna digitaal. De voorlichtingen duren gemiddeld 1,5 uur.

Evaluatie

Evaluatie is van belang om vast te kunnen stellen of doelstellingen worden bereikt en waar verbeterpunten liggen. Maandelijks wordt het gebruik van onder andere de website en pensioenplanner in kaart gebracht, evenals de communicatie en dienstverlening rondom het proces van pensionering. Hieruit blijkt dat de combinatie van de pensioenplanner en persoonlijk contact erg gewaardeerd wordt. De algemene service van het pensioenfonds rondom dit proces wordt beoordeeld met een 8,3 op een schaal van 0 tot 10.

Tevens meet het pensioenfonds periodiek de communicatieuitingen. In 2020 zijn de nieuwsbrief en het publieksjaarverslag onderzocht. Hiervoor is de mening van zowel actieve deelnemers als pensioengerechtigden uitgevraagd. In deze onderzoeken is gevraagd of men vertrouwen heeft in het pensioenfonds. Belangrijkste uitkomsten zijn dat zowel de nieuwsbrief als het publieksjaarverslag goed worden gelezen en een positieve beoordeling krijgen. Het vertrouwen in het pensioenfonds is hoog. Uit de evaluatie van de nieuwsbrief die in januari 2021 is verstuurd komt naar voren dat op dat moment 46% van de geënquêteerden vertrouwen in het pensioenfonds heeft en dat 53% veel vertrouwen in het pensioenfonds heeft. Dit betekent dat in totaal 99% van de ondervraagden vertrouwen heeft in het pensioenfonds.

Beleggingen

Doelstelling en strategie

De belangrijkste beleggingsdoelstelling van het pensioenfonds is, in ieder geval op lange termijn, dat het beleggingsrendement hoger is dan de groeivoet van de pensioenverplichtingen. Door het nemen van beleggingsrisico's kunnen er van jaar op jaar verschillen ontstaan tussen de groeivoet van de verplichtingen en het rendement op de beleggingen. Dit mismatchrisico is een belangrijke factor bij veranderingen van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. Onze beleggingsaanpak is afgestemd op het beheersen van dit risico.

Beleggingsstrategie

Na raadpleging van de achterbannen in 2014 heeft het bestuur de risicohouding van het pensioenfonds vastgesteld. In het kader van de ALM-studie 2019/2020 zijn de achterbannen in 2019 opnieuw geraadpleegd en heeft het bestuur deze risicohouding herbevestigd. In de ALM-studie 2019/2020 is onderzocht hoeveel en op welke manier het pensioenfonds beleggingsrisico moet nemen, uitgaande van de door het bestuur vastgestelde risicohouding. Er zijn verschillende varianten doorgerekend die binnen deze risicohouding passen. Over de lange termijn moet het genomen beleggingsrisico na kosten meer opleveren dan de groeivoet van de verplichtingen, om invulling te kunnen geven aan de ambities ten aanzien van het premieniveau, de toeslagverlening en om onvoorziene kosten (bijvoorbeeld een toename van de levensverwachting) te financieren. Het onderzoek heeft geresulteerd in een strategisch beleggingsbeleid bestaande uit een lange termijn strategische beleggingsmix plus een dynamische renteafdekking. Binnen de lange termijn strategische beleggingsmix is het belegde kapitaal als volgt verdeeld:

- vastrentende waarden 39%;
- aandelen 37,5%;
- credits 12,5%;
- vastgoed en infrastructuur 10%; en
- kas 1%.

De nieuwe strategische beleggingsmix is van kracht per 1 januari 2021. In 2020 was de strategische mix 2015-2020 nog van kracht:

- vastrentende waarden 40%;
- aandelen 40%;
- credits 10%; en
- vastgoed en infrastructuur 10%.

Ten opzichte van de strategische beleggingsmix over de periode 2015-2020 is er in de nieuwe strategische beleggingsmix dus een verschuiving van 2,5 procentpunt van aandelen naar credits en een verschuiving van 1 procentpunt van vastrentende waarden naar kas doorgevoerd.

De renteafdekking moet er voor zorgen dat fluctuaties in de dekkingsgraad als gevolg van renteontwikkelingen gedempt worden en is belangrijk voor het beheersen van het eerder genoemde mismatchrisico. De mate van de nominale renteafdekking is in de strategie afhankelijk van het renteniveau in de markt en varieert van 35% afdekking van de rentegevoeligheid van de verplichtingen bij een laag renteniveau tot 60% afdekking bij een hoog renteniveau. In 2020 lag het strategisch afdekkingsniveau, vanwege de lage rente gedurende het hele jaar op 35% van de rentegevoeligheid van de nominale verplichtingen. Deze afdekking wordt vormgegeven binnen de vastrentende waardenportefeuille door middel van zowel fysieke beleggingen met een hoge kredietwaardigheid zoals staatsobligaties en hypotheeklen als door middel van rentederivaten (renteswaps).

In het nieuw strategische beleggingsbeleid is het renteafdekkingsbeleid iets verfijnd: er zijn meer tussenniveaus vastgesteld tussen het laagste en hoogste afdekkingspercentage. Dit betekent dat in de toekomst vanuit de huidige situatie de renteafdekking bij een rentestijging eerder, maar met een kleinere percentage, zal worden verhoogd.

De strategische beleggingsmix brengt valutarisico met zich mee. Strategisch wordt binnen aandelen 50% van het valutarisico van Amerikaanse aandelen afgedekt en 100% van het valutarisico van credits.

Er wordt voor gezorgd dat de beleggingsmix van het pensioenfonds binnen vooraf vastgelegde bandbreedtes rond de eerder genoemde strategische beleggingsmix blijft. De zogenoemde normportefeuille dient hierbij als benchmark. Eind februari raakte het gewicht van aandelen in de normportefeuille door de marktontwikkelingen boven de vereiste bandbreedte. Door een herbalancering van de portefeuille is de normportefeuille toen weer binnen de vereiste

bandbreedtes gebracht. Eind maart kwam het gewicht aandelen door de 'corona-crash' onder de bandbreedte uit, waardoor wederom een herbalancering nodig was. Gezien de extreme marktsituatie toen is deze herbalancering over meerdere dagen verspreid uitgevoerd.

Vastrentende waarden portefeuille

De vastrentende waarden portefeuille kent drie belangrijke functies:

- afdekking van het renterisico (matching);
- zorgdragen voor een liquiditeitsbuffer; en
- diversificatie met de rest van de beleggingsmix.

Hiertoe wordt belegd in:

- staatsleningen (Duitsland, Nederland, Luxemburg, Finland, Oostenrijk, Frankrijk en België);
- covered bonds;
- Nederlandse woninghypotheken;
- kasgeld (beperkt).

De eerste drie categorieën kenmerken zich door een hoge rentegevoeligheid en een laag kredietrisico en spelen een belangrijke rol in de renteafdekking. Kasgeld vervult vooral een rol als liquiditeitsbuffer. Covered bonds zijn door banken uitgegeven leningen die door onderpandsvoorwaarden een laag kredietrisico kennen. Om de afdekking in grootte en precisie op het gewenste niveau te krijgen wordt in aanvulling op bovenstaande beleggingen gebruik gemaakt van rentederivaten, zogenaamde renteswaps.

De implementatie van de strategische renteafdekking van 35% van de totale verplichtingen wordt sinds 2016 vormgegeven door een renteafdekking die zich beperkt tot de verplichtingen over de eerstkomende 25 jaren. Dit kwam in 2020 neer op een afdekking van ongeveer 60%. Redenen voor deze wijze van implementatie zijn onder andere de beperkte liquiditeit en asymmetrische vraag-aanbod verhoudingen voor rente-instrumenten met een looptijd boven de 25 jaar, alsmede het feit dat de af te dekken verplichtingen minder precies zijn in te schatten naarmate ze verder in de toekomst liggen.

Aandelenportefeuille

De aandelenportefeuille van Stichting Pensioenfonds Hoogovens kent een wereldwijde spreiding. De strategische regioverdeling is hierbij als volgt:

- Europa 35%;
- Verenigde Staten 30%;
- Opkomende markten 25%;
- Pacific (inclusief Japan) 10%.

Verder wordt de aandelenportefeuille gekarakteriseerd door een combinatie van twee benaderingen. Enerzijds wordt belegd in passieve indexfondsen, anderzijds bestaat de portefeuille uit een aantal actieve mandaten. De passieve indexfondsen richten zich op het efficiënt en tegen lage kosten nabootsen van de regiobenchmarks van de aandelenportefeuille. De actieve mandaten bestaan uit op lange termijn georiënteerde managers met portefeuilles die zich veelal kenmerken door een beperkt aantal bedrijven en door weinig transacties (lage turnover). Hierdoor hebben deze portefeuilles individueel een hoog actief gehalte, dat wil zeggen dat ze in samenstelling behoorlijk kunnen verschillen van de benchmark. Op totaal portefeuilleniveau zorgt de mix van passief management en een combinatie van actieve managers ervoor dat de aandelenportefeuille zich ontwikkelt in lijn met de benchmark: de zogenaamde 'tracking error' blijft beperkt tot minder dan 2%.

Creditportefeuille

De creditportefeuille richt zich primair op het genereren van rendement door het krijgen van een vergoeding voor het bewust nemen van kredietrisico. Andere soorten van risico mogen slechts een zeer secundaire rol spelen. Dit betekent onder andere dat er voor obligaties en leningen met een hoge kredietwaardigheid geen plaats is in de creditportefeuille, omdat bij deze instrumenten de nominale renterisicocomponent te groot is in vergelijking met de kredietrisicocomponent. De focus ligt bij de creditportefeuille dus precies omgekeerd dan bij de vastrentende waarden portefeuille die zich richt op hoge gevoeligheid naar nominale rente en een zeer beperkt kredietrisico. Voor de creditportefeuille wordt een benchmark gehanteerd die bestaat uit 50% high yield bonds en 50% bank loans, met een regionale verdeling van 60% Verenigde Staten (VS) en 40% Europa. High yield bestaat uit obligaties die rechtstreeks door (zeer grote) bedrijven worden uitgegeven en die publiek verhandelbaar zijn. High yield bonds kennen wel een nominale rentecomponent, maar de kredietrisicocomponent is veel hoger vanwege de lagere kredietwaardigheid van de uitgevende bedrijven. Bank loans zijn leningen die door banken gestructureerd worden voor bedrijven en geplaatst worden bij beleggers. Aantrekkelijk is dat de vergoeding de vorm heeft van een variabele korte nominale rente plus

een kredietopslag. Hierdoor is de nominale rentecomponent praktisch nul, geheel in lijn met de strategische doelstelling van de creditportefeuille.

Naast high yield en bank loans kunnen andere (sub-investment grade) creditbeleggingen deel uit maken van de daadwerkelijke creditportefeuille, zolang dit past binnen de strategie van de creditportefeuille en het bestuur daar expliciet goedkeuring voor heeft verleend. In 2016 heeft het bestuur toestemming gegeven om in direct lending aan small en mid cap ondernemingen in Europa te beleggen. Sinds die tijd heeft Stichting Pensioenfonds Hoogovens zeven fondsbeleggingen in deze strategie gedaan bij drie verschillende Europese managers.

De creditportefeuille bestaat geheel uit extern beheerde mandaten.

Vastgoed en infrastructuur portefeuille

Deze portefeuille bestond in 2020 uit extern beheerde vastgoedportefeuilles van Nederlandse woningen, winkels en bedrijfsruimten en vier pan-Europese fondsen, te weten een logistiek fonds, een woningfonds en twee multi-sector fondsen. Een van die laatste twee is in 2020 toegevoegd. De beleggingen in Europese logistiek (bijvoorbeeld distributiecentra) zijn in 2020 vergroot. In 2019 en begin 2020 zijn de beleggingen in Nederlandse winkels fors teruggebracht en die in Nederlandse bedrijfsruimten geheel afgebouwd. Met de vastgoedportefeuille wordt een strategisch risicoprofiel nagestreefd dat tussen vastrentende waarden en aandelen ligt, waarbij het rendement voornamelijk uit (stabiele) inkomstenstromen, voortkomend uit (vastbare) objecten, bestaat. De vastgoedportefeuille van het pensioenfonds zal de komende jaren verder worden uitgebreid met nieuwe beleggingen.

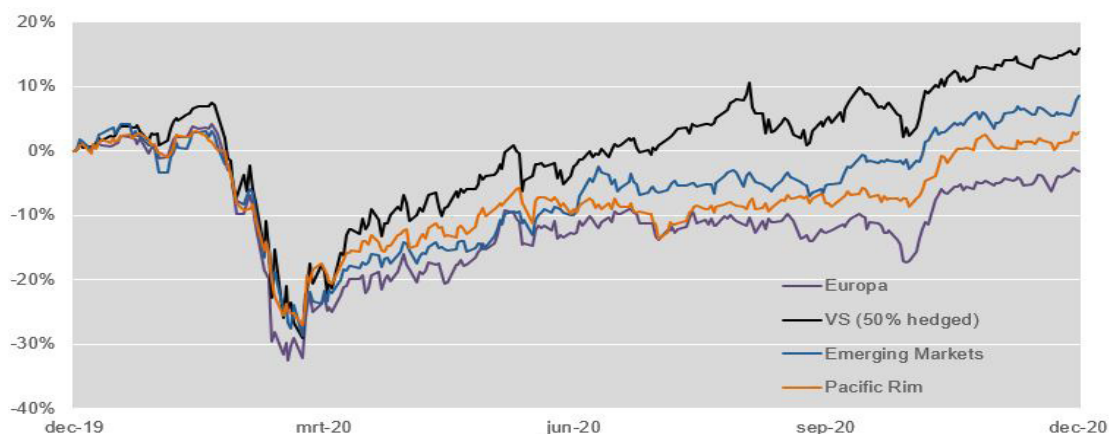
De infrastructuurportefeuille van het pensioenfonds bevindt zich in de zogenaamde exit-fase, waarin het rendement gerealiseerd wordt door de projecten in de portefeuille te verkopen. Er bevond zich eind 2020 nog slechts € 25 miljoen in de portefeuille.

Beleggingsomgeving 2020

De financiële markten werden in 2020 sterk beïnvloed door de ontwikkelingen van de coronapandemie. Na de uitbraak in Wuhan en enkele besmettingen van reizigers uit China leefde er nog even de vraag of COVID-19 regionaal beperkt zou kunnen blijven. Deze hoop werd snel de kop ingedrukt toen in februari meer besmettingen in Europa en de VS bekend werden. Zakelijke markten namen vervolgens een duikvlucht. Aandelen kelderden binnen vier weken wereldwijd met ruim 30%. Landen introduceerden lockdowns waar vooral de dienstensector last van kreeg. Het bruto nationaal product was sinds de jaren '30 niet meer zo sterk gedaald en ook de werkloosheid steeg.

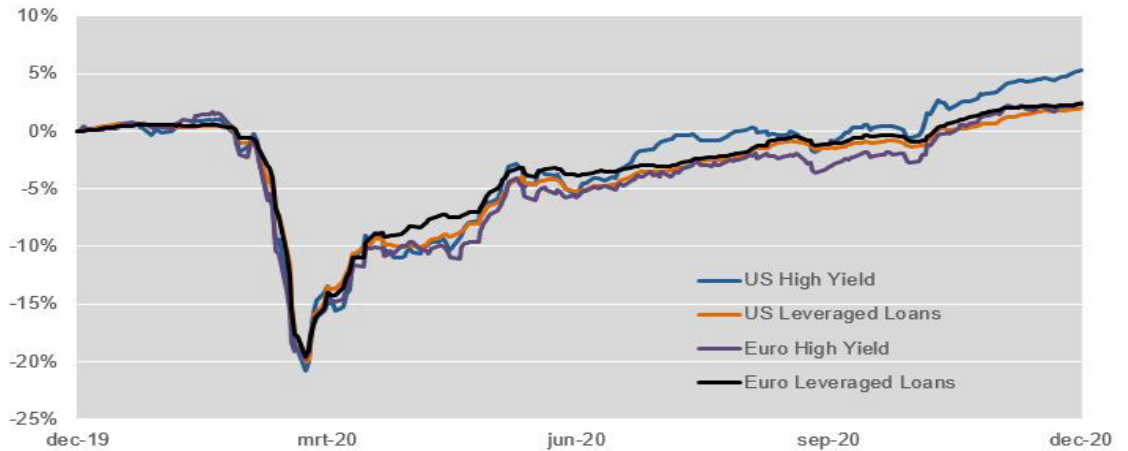
Overheden en centrale banken die van de kredietcrisis uit 2008 hadden geleerd reageerden zeer voortvarend. In korte tijd werden in veel landen ongekend grote steunpakketten aangekondigd en centrale banken verlaagden de rente (waar dit nog mogelijk was) en startten of vergrootten wederom hun aankoopprogramma's van obligaties om de hele rentecurve naar beneden te drukken. Op deze steun reageerden de financiële markten door een sterk herstel in zakelijke waarden. Dit herstel werd het najaar extra gevoed door de positieve vooruitzichten met betrekking tot de ontwikkeling van een aantal vaccins en de verwachting dat hierdoor het 'normale leven' in 2021 hersteld kan worden. Over het hele jaar behaalden de regionale aandelenindices dan ook een positief rendement, met uitzondering van Europa, dat op een verlies van 3,3% bleef steken. In totaal steeg de aandelenbenchmark met 5,8%. De rendementen per sector verschilden echter sterk. De twee uitersten waren Information Technology met een stijging van 43% en Energy met een verlies van 34%.

Ontwikkeling MSCI aandelenindices (in EUR)

High Yield bedrijfsobligaties en -leningen lieten een vergelijkbaar beeld zien als aandelen. De in eerste instantie sterk oplopende creditspreads (kredietopslagen) herstelden volledig en samen met de gedaalde risicovrije rente bereikte de combinatie van rente plus kredietopslag een nieuw laagterecord. Dit stuwde de koersen en rendementen weer omhoog. De benchmark voor credits steeg met 2,9%.

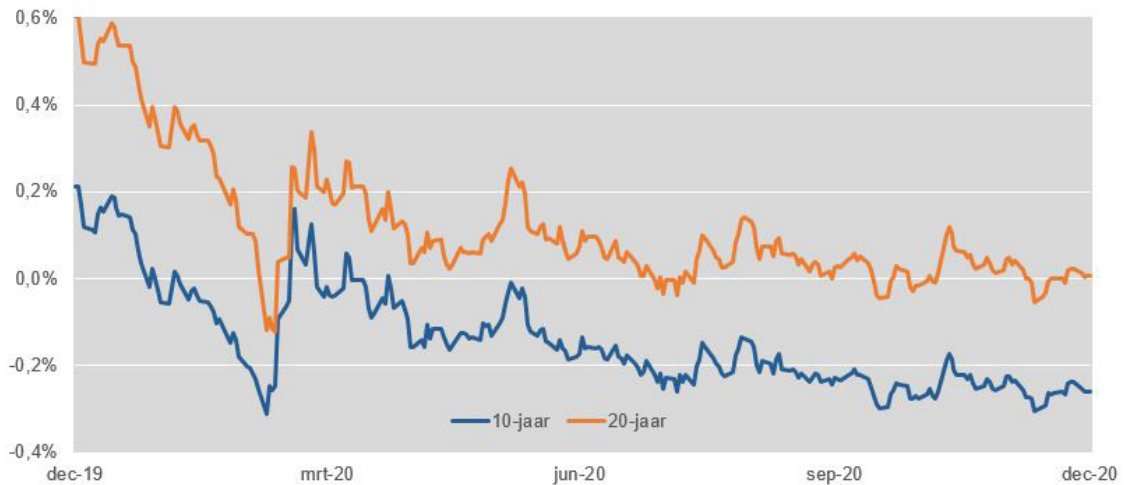
Ontwikkeling credits Europa en US (cumulatief rendement gehedged naar EUR)

Bij vastgoedbeleggingen had het segment winkels het zwaar door de gedwongen winkelsluitingen tijdens de lockdowns. Verhuurders moesten soms huurkortingen accepteren en de leegstand nam toe. Andere sectoren (vooral woningen) deden het beter en hierdoor bleef het verlies van de benchmark beperkt tot -1,6%.

De voor de waardering van de pensioenverplichtingen belangrijke swaprente liet in het begin van het jaar een sterke daling zien. Vervolgens schoot de rente in maart even omhoog in reactie op de grote toename van overheidsschulden als gevolg van de steunmaatregelen. Toen duidelijk werd dat centrale banken door hun kwantitatieve verruiming de rentecurves nog voor langere tijd laag zouden houden daalde de rente weer.

Europese 10- en 20-jaars swaprente

Beleggingsopbrengsten

Relatieve performance: nettorendement versus benchmark (in %)

	2020		2019	
	Rendement	Benchmark	Rendement	Benchmark
Vastrentende waarden (incl. swaps)	7,5	8,2	10,3	8,9
Vastgoed en infrastructuur	2,1	-1,6	10,6	8,5
Aandelen	6,8	5,8	25,4	25,7
Credits	3,9	2,9	6,9	8,2
Totaal pensioenfonds incl. swaps	6,4	6,1	16,0	15,4
Totaal pensioenfonds excl. swaps	4,2	3,8	13,5	12,9
Groeivoet van de verplichtingen (renteontwikkeling)	11,6		14,1	

Over het jaar 2020 behaalden de beleggingen van het pensioenfonds een winst van € 598 miljoen. Dat komt overeen met een beleggingsrendement van 6,4%. Het beleggingsresultaat voor het pensioenfonds als totaal lag 0,3 procentpunt hoger dan op basis van marktindices verwacht kon worden. Ten opzichte van de groeivoet van de pensioenverplichtingen was dit echter een negatief resultaat. De verplichtingen stegen van € 8.547 miljoen naar € 9.158 miljoen, met name door een stijging van € 1.020 miljoen ten gevolge van de daling van de rentecurve. Het totaalrendement van het pensioenfonds exclusief de swapoverlay kwam in 2020 uit op 4,2%.

Vastrentende waarden

Sinds 2017 is de swapoverlay integraal onderdeel van de vastrentende waardenportefeuille. De benchmark voor de portefeuille is samengesteld uit zogenaamde iBoxx indices voor het fysieke gedeelte van de portefeuille en een specifieke uitvoeringsbenchmark voor de renteswaps. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de vastrentende waardenportefeuille in 2020 0,7 procentpunt slechter gepresteerd heeft dan deze samengestelde benchmark. Nederlandse woninghypotheken bleven achter ten opzichte van de iBoxx indices en droegen in belangrijke mate bij aan de underperformance.

Aandelen

De aandelenportefeuille als geheel leverde in 2020 met 6,8% een volle procentpunt meer dan de benchmark, die samengesteld is uit regionale marktindices. De portefeuilles voor Europa en opkomende markten hadden een hoge outperformance van respectievelijk 4,6 procentpunt en 3,8 procentpunt, terwijl die voor de VS een forse underperformance van 5,1 procentpunt liet zien. De portefeuille voor Pacific wordt in het geheel passief beheerd.

Credits

De creditportefeuille presteerde in 2020 1,0 procentpunt beter dan de benchmark. Op Europese credits werd 0,8 procentpunt meer rendement dan de benchmark gemaakt. Op Amerikaanse credits werd 1,1 procentpunt meer rendement dan de benchmark gemaakt.

Vastgoed en infrastructuur

Gezien het illiquide karakter van deze portefeuille is het belangrijk te memoreren dat het hier niet mogelijk is benchmarks nauw te volgen. Bovendien zijn beschikbare benchmarks minder representatief voor de daadwerkelijke portefeuille. Jaar op jaar zullen er daarom in het algemeen grotere afwijkingen met de benchmark zijn dan bij de meer liquide beleggingscategorieën. In totaal lag het rendement van de vastgoed- en infrastructuurportefeuille 3,7 procentpunt boven de benchmark in 2020. Het vastgoedgedeelte van de portefeuille kende een rendement dat 4,4 procentpunt hoger dan de benchmark lag. De reductie van de winkelportefeuille van de afgelopen jaren heeft hierbij geholpen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Bij de taakuitoefening geeft het pensioenfonds zich rekenschap van maatschappelijke gevolgen van de beleggingen. Het gaat hierbij om de ecologische, sociale en governance factoren (ESG). De OESO richtlijnen voor Responsible Business Conduct en de General Principles van de Verenigde Naties zijn bij de invulling van het beleid richtinggevend. Stichting Pensioenfonds Hoogovens onderschrijft daarmee de ESG-due-diligence stappen conform het OESO-richtsnoer.

De verklaring beleggingsbeginselen van het pensioenfonds kent de volgende overtuigingen met betrekking tot verantwoord beleggen:

- Maatschappelijk verantwoord beleggen moet passend zijn bij de doelstellingen van het pensioenfonds.
- Het pensioenfonds is zich ervan bewust dat eigenaarschap maatschappelijke verantwoordelijkheid met zich meebrengt en handelt hiernaar.

Beleidsontwikkeling

Het verder ontwikkelen van het beleid met betrekking tot maatschappelijk verantwoord beleggen is één van de strategische prioriteiten van het bestuur.

In 2020 zijn er daartoe, onder externe leiding, een aantal uitgebreide consultatiesessies met vertegenwoordigers van de verschillende achterbannen van het pensioenfonds opgezet. Hierbij ging het om de bepaling van de (maatschappelijke) uitgangspunten van het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid: waaruit bestaat de langetermijnwaardecreatie die het pensioenfonds zou moeten nastreven, en welke maatschappelijke thema's zijn het belangrijkste om de nadruk op te leggen.

Eind 2020 heeft het bestuur mede op basis van de consultatiesessies de volgende uitgangspunten in het maatschappelijk verantwoord beleggen beleid opgenomen:

Langetermijnwaardecreatie

Het pensioenfonds streeft in de beleggingen naar langetermijnwaardecreatie. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar:

- Externe economische waardecreatie: Toegevoegde financiële waarde die ten goede komt aan partijen en stakeholders buiten het bedrijf/organisatie, zoals aandeelhoudersrendement.
- Interne economische waardecreatie: Toegevoegde financiële waarde voortvloeiend uit de bedrijfsvoering/activiteit (ondernemerschap, innovatie, productontwikkeling) aan het bedrijf/organisatie zelf.
- Interne sociaal-maatschappelijke waardecreatie: bijvoorbeeld medewerkertevredenheid, ontwikkeling van medewerkers.
- Externe sociaal-maatschappelijke waardecreatie: Positieve maatschappelijke impact door de bedrijfsvoering/activiteit: bijvoorbeeld werkgelegenheid, verbetering leefkwaliteit door producten.

Vanuit de achtergrond en doelstellingen van het pensioenfonds richt Stichting Pensioenfonds Hoogovens primair op de externe economische langetermijnwaardecreatie. Dit betekent echter niet dat de andere vormen van waardecreatie voor het pensioenfonds niet van belang zijn. Deze moeten bijdragen aan de externe waardecreatie, of zullen er veelal een noodzakelijke voorwaarde voor zijn.

Voor Stichting Pensioenfonds Hoogovens is langetermijnwaardecreatie pas mogelijk als werkgever en organisatie goed kunnen functioneren en relevant zijn voor de maatschappij. Voor de belegger is het van belang dat de interne en sociaal-maatschappelijke langetermijnwaardecreatie door bijvoorbeeld innovatie, productontwikkeling, maatschappelijke relevantie uiteindelijk in voldoende mate vertaald wordt naar externe economische waardecreatie.

Dit betekent geenszins dat hierbij extremen opgezocht worden. Wat dat betreft wordt bij factoren die een rol spelen bij sociaal-maatschappelijke waardecreatie onderscheid gemaakt tussen:

- 'aandachtspunten': factoren die niet bijdragen aan sociaal-maatschappelijke waardecreatie, en
- 'no-go's': factoren die bijdragen aan sociaal-maatschappelijke waardevernietiging.

Het pensioenfonds streeft er naar blootstelling aan de laatste categorie zo veel als mogelijk te voorkomen, deze passen niet bij het pensioenfonds. De bovenstaande beschrijving van de langetermijnwaardecreatie die het pensioenfonds nastreeft wordt in het schema op de volgende pagina geïllustreerd.

Langetermijnwaardecreatie

	Interne waardecreatie	Externe waardecreatie
Economische waardecreatie	Innovatie, ondernemerschap, risicobereidheid, productontwikkeling, fusies en overnames, herstructurering	Financiële prestaties, accounting of marktwaarden, aandeelhoudersrendement, omzet
Sociaal maatschappelijke waardecreatie, aandachtspunten	Werknemerstevredenheid, veiligheid, ethiek werkvloer, ontwikkeling medewerkers	Maatschappelijk verantwoord ondernemen, ethisch gedrag, productkwaliteit, duurzaamheid, werkgelegenheid
Sociaal maatschappelijke waardecreatie, no-go's	Gevaar voor medewerkers, uitbuiting	Onethisch gedrag, corruptie, gevaar voor omwonenden en klanten

Thematische aandachtsgebieden

Stichting Pensioenfonds Hoogovens onderschrijft de ESG-due-diligence stappen conform het OESO-richtsnoer. Hierbij wordt, onder andere op basis van de prioriteiten van de achterbannen, speciaal aandacht gegeven aan een viertal thematische aandachtsgebieden. Dit brengt focus (in tijd en inzet) aan bij de uitvoering van het maatschappelijk verantwoord beleggen en helpt om het gericht en concreet te maken. Het pensioenfonds richt zich daarbij op klimaatverandering en een goede leef- en werkomgeving. Deze vier aandachtsgebieden zijn:

Klimaatverandering

Stichting Pensioenfonds Hoogovens beschouwt klimaatverandering als een ontwikkeling die op lange termijn zowel de maatschappij als de financiële opzet van het pensioenfonds raakt omdat economie en samenleving door de klimaatveranderingen geraakt kunnen worden, maar ook omdat bedrijven waarin het pensioenfonds belegt zelf gevoelig kunnen zijn voor de klimaatveranderingen en hier op (moeten) inspelen. Stichting Pensioenfonds Hoogovens bekijkt klimaatverandering bij voorkeur in de bredere context van circulariteit.

- Thema 1: Klimaat als risico.

Hierbij wordt gekeken naar welke factoren bepalen hoe het pensioenfonds presteert in een klimaatstress-scenario, hoe groot de effecten zijn, en hoe de prestaties/impact in een klimaatstress-scenario mogelijk verbeterd kunnen worden.

- Thema 2: Klimaat als kans voor de circulaire economie: In een circulaire economie wordt anders omgegaan met materialen en producten waarbij de functie en de levensduur van producten geoptimaliseerd wordt en onnodige waardevernietiging van grondstoffen wordt voorkomen. 'Re-use, Reduce, Recycle' zijn de begrippen die daarbij horen. Deze Re's worden ingedeeld in drie groepen van activiteiten die bedrijven kunnen ondernemen, zeker ook uit het oogpunt van maatschappelijke verantwoordelijkheid: het slimmer produceren en slimmer en efficiënter gebruik maken van producten, het verlengen van de levensduur van eindproducten en hergebruik van afgedankte producten. Stichting Pensioenfonds Hoogovens ziet circulariteit als een (maatschappelijk) belangrijke ontwikkeling, die naar voren moet komen bij het uitoefenen van invloed als belegger. Het omschakelingsproces naar een circulaire en klimaatneutrale economie brengt financiële risico's en kansen met zich mee. Het niet of te traag omschakelen naar een circulaire economie wordt als maatschappelijk schadelijk beschouwd.

Goede leef- en werkomgeving

Een gezonde en veilige leef- en werkomgeving, voor werknemers van bedrijven en inwoners, is van groot belang. Het pensioenfonds ziet hierin met name de wisselwerking: goede werkomstandigheden zijn van minder waarde in een slechte leefomgeving, net zo goed als een goede leefomgeving de effecten van een slechte werkomstandigheden niet kan compenseren.

- Thema 3: Gezonde leefomgeving. De gezonde leefomgeving kan worden bevorderd door het verbeteren van de gezondheid door milieukwaliteit, biodiversiteit en leefstijl. Er moet ten minste voldaan worden aan geldende milieu-normen. Daarbij is het nodig dat verkeers-, milieu-, omgevingsveiligheids- en gezondheidsrisico's beheersbaar zijn en het liefst voorkomen worden. En bovendien dat nieuwe risico's en gevaren voor de gezondheid tijdig gesignaleerd en aangepakt worden. Nieuwe productieprocessen, infrastructuur, installaties, transporten en producten moeten daarbij inherent veilig zijn, waarbij er tevens een duidelijke koppeling met circulariteit is.
- Thema 4: Goede arbeidsomstandigheden dragen tevens bij aan een goede leefomgeving, alsook langetermijnwaardecreatie. Goed werkgeverschap is gericht op de omgang tussen medewerkers, management en stakeholders en hun onderlinge arbeidsverhoudingen en arbeidsrelaties, zowel binnen het bedrijf als binnen de (internationale)

sector. De inrichting van goed werkgeverschap varieert per land en cultuur; het pensioenfonds ziet hierbij het recht op organisatie en het onderkennen en toepassen van leefbare lonen ('living wages') als een belangrijk element.

Deze vier thematische aandachtsgebieden zijn verbonden met de volgende Social Development Goals van de Verenigde Naties:

- SDG 3: Goede gezondheid en welzijn (Thema 3).
- SDG 8: Waardig werk en economische groei (Thema 4).
- SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen (Thema 3).
- SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie (Thema 2).
- SDG 13: Klimaatactie (Thema 1, Thema 2).

In 2021 wordt fase 2 van de beleidsontwikkeling vormgegeven: de vertaling van bovenstaande uitgangspunten in uitvoerend beleid en concrete stappen:

- Het formuleren van een voorstel voor de eerste implementatiestappen.
- Vertaling naar concrete beleidsteksten met betrekking tot stembeleid, engagementbeleid en uitsluitingenbeleid.
- Vertaling naar afspraken met externe vermogensbeheerders, opzetten van rapportage en monitoring.

Implementatie

In 2020 zijn op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen in het portefeuillemanagement onder andere de volgende concrete acties uitgevoerd:

- Stemrecht wordt in principe altijd uitgeoefend. Hierbij wordt het pensioenfonds geadviseerd door een externe specialist, die onder andere alle moties bijhoudt en van een stemadvies voorziet. Over het stemgedrag wordt per kwartaal gerapporteerd op de website (zie ook paragraaf corporate governance in dit jaarverslag).
- In de interne aandelenportefeuille worden potentiële ondernemingen ook beoordeeld op diverse ESG-aspecten, zoals de bestuurlijke structuur en de hoogte van beloning alsmede mogelijke betrokkenheid bij milieuvervuiling en veiligheidsissues. Deze informatie wordt meegenomen bij de vraag of vanuit een langere termijn perspectief in deze onderneming kan worden belegd. Dit vanuit de gedachte dat het niet voldoen aan ESG-criteria op lange termijn geen houdbaar ondernemingsmodel oplevert.
- Eens per jaar wordt in een notitie aan het bestuur gerapporteerd over de belangrijkste ESG-issues bij bedrijven die onderdeel uitmaken van de intern beheerde aandelenportefeuille.
- Door ESG gemotiveerde acties in de intern beheerde aandelenportefeuille kunnen bestaan uit stemgedrag en (de) selectie van bedrijven. Een zogenaamde 'best in class' benadering is niet geschikt voor een sterk geconcentreerde portefeuille als de intern beheerde aandelenportefeuille, en wordt dus ook niet gevolgd.
- Er wordt een lijst met a-priori uitsluitingen gehanteerd, waarop in elk geval bedrijven die actief zijn in de productie van clustermunitie en bedrijven die onderwerp zijn van internationale sanctiewetgeving deel van uitmaken. Het is zowel interne als externe actieve beheerders verboden in bedrijven op de uitsluitingslijst te beleggen. De uitsluitingslijst wordt gepubliceerd op de website van het pensioenfonds onder het kopje 'Over ons' en subkopje 'Beleid'.
- Bij selectie en evaluatie van externe aandelenvermogensbeheerders wordt expliciet gevraagd naar het verantwoord beleggen beleid, het meenemen van ESG-factoren, stembeleid en de onderbouwing hiervan. Er wordt hier verplicht expliciet verslag van gedaan in de selectie- en evaluatierapporten. Het telt mee in de totale afweging.
- Het pensioenfonds belegt in niet-beursgenoteerd vastgoed. Dat maakt de relatie met specifieke objecten vrij direct, ook al worden de beleggingen beheerd door externe partijen. Bij vastgoed is ook het verband tussen ESG-factoren en risico & rendement relatief duidelijk en de integratie ervan dus van groot belang. Investerings in verbetering van de duurzaamheid van gebouwen kunnen vaak door hogere huren gecompenseerd worden, terwijl ze zorgen voor verlaging van risico's en (energie)kosten.
- Bij het aangaan van een nieuwe vastgoedinvestering wordt de GRESB score (of vergelijkbaar instituut) nadrukkelijk in de overweging meegenomen. Wel of geen deelname aan de GRESB enquête weegt zwaar mee in het besluit om wel of niet te investeren in het fonds. Tijdens due diligence van een vastgoedmanager wordt bij bestaande fondsen gekeken naar de GRESB scores (of van een vergelijkbaar instituut) en de ontwikkeling daarvan over de jaren. Eveneens wordt gekeken wat de targets en ambities van het fonds op de midden en lange termijn zijn.
- Na publicatie van GRESB scores wordt gekeken naar de resultaten van de vastgoedmanagers van het pensioenfonds en indien onderdelen verslechterd zijn ten opzichte van het voorgaande jaar of ten opzichte van de peer-group dan worden hierover vragen gesteld aan het management. Ook gedurende het jaar worden de vorderingen op het gebied van ESG in de gaten gehouden.
- Het pensioenfonds heeft het brede spoor van het nieuwe Convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. In dit convenant werken ministeries, pensioenfonds, vakbonden en niet-gouvernementele organisaties (NGO's) samen om de OESO standaarden met betrekking tot internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen en de richtlijnen van de Verenigde Naties met betrekking tot mensenrechten te implementeren in de pensioensector. Het pensioenfonds heeft in 2019 en 2020 actief geparticipeerd in de werkgroep Instrumentarium van het IMVB.
- In 2018 heeft Stichting Pensioenfonds Hoogovens toegang gekocht tot een toonaangevende database met ESG informatie en ESG-ratings van een zeer groot aantal bedrijven. Deze wordt gebruikt voor het ondersteunen van ESG

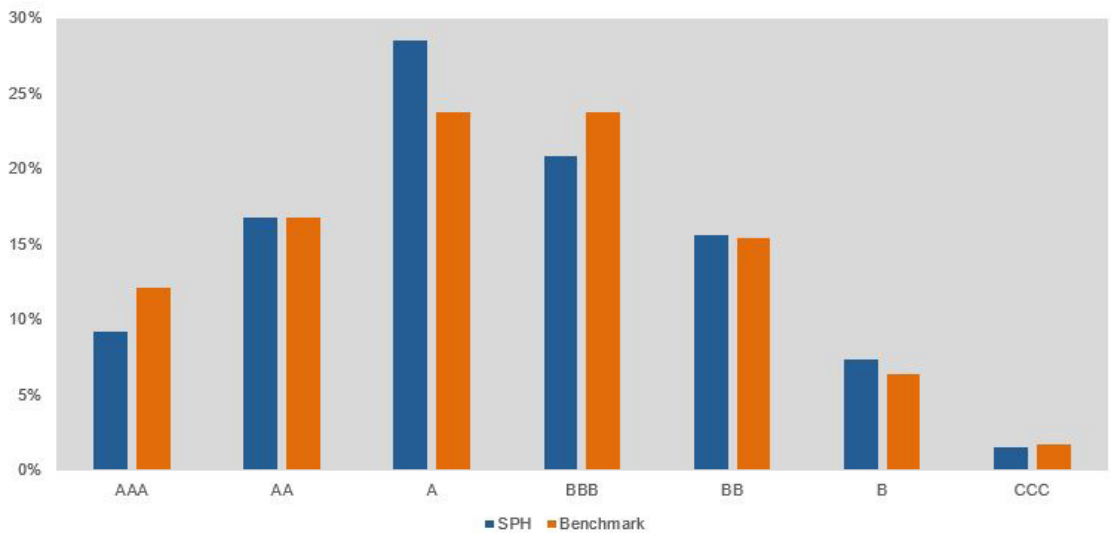
analyses en het monitoren van het ESG-profiel van portefeuilles. Deze aanvullende data en kennis ondersteunt bij het voldoen aan de verplichtingen voortvloeiend uit de ondertekening van het IMVB-convenant.

- Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de mate waarin de portefeuille van het pensioenfonds blootstaat aan klimaatrisico.

In aanvulling op bovenstaande kan verder gemeld worden dat het hanteren van geconcentreerd bottom-up als dominante beleggingsstijl binnen met name de aandelenportefeuille ervoor zorgt dat maatschappelijk controversiële bedrijven in veel gevallen niet door de selectie komen, omdat men zich richt op het selecteren van bedrijven met gunstige lange termijn eigenschappen. Verder is het zo dat de relatief eenvoudige beleggingsmix van het pensioenfonds ook werkt als een filter.

In 2018 heeft het pensioenfonds een specialistische database met ESG-scores en -analyses aangeschaft. Hiermee kan bijvoorbeeld het ESG-profiel van de beleggingsportefeuille van het pensioenfonds in vergelijking tot standaard marktindices bepaald worden. Deze vergelijking voor de actieve aandelenmandaten van het pensioenfonds, per december 2020, staat geïllustreerd in onderstaande grafiek. Hierbij is AAA de hoogste en CCC de laagste rating.

ESG rating actief aandelen (in %)

Corporate governance

Er is bij beursvennootschappen veel aandacht voor evenwichtige vertegenwoordiging van alle betrokkenen en de wijze waarop aandeelhouders met hun rechten omgaan. Nederlandse pensioenfondsen hebben daarbij een wettelijke verplichting om hierover jaarlijks verslag uit te brengen.

In 2020 was er een actieve betrokkenheid bij de ondernemingen waarvan het pensioenfonds aandelen in de portefeuille heeft. Er is bij 99% van de voorstellen op aandeelhoudersvergaderingen gestemd. Hierbij wordt het pensioenfonds ondersteund door stemrapporten van internationaal opererende dienstverleners, zoals ISS. Mede aan de hand hiervan wordt gestemd over de voorstellen vanuit het management van de ondernemingen. In 51% van de vergaderingen was het stemgedrag volledig conform de aanbevelingen van het management, in 49% van de vergaderingen werd er op één of meerdere onderdelen afgeweken. Bij ongeveer 10,2% van het totaal aantal voorstellen is tegengestemd of onthouden.

De tabel op de volgende pagina geeft per onderwerp weer hoeveel keer er tegen een voorstel over dit onderwerp is tegengestemd, en welke percentage van alle voorstellen over het onderwerp dit vertegenwoordigt.

Stemgedrag op aandeelhoudersvergaderingen

Onderwerp	Aantal keer tegengestemd	Tegenstemmen als percentage van alle voorstellen over betreffende onderwerp
Jaarverslagen	1	0,3
Aandelenbesluiten	62	15,7
Dividendbesluiten	1	0,7
Benoemingen	149	5,0
Auditor	10	2,9
Fusies & Overnames	0	0,0
Aanpassing Statuten	19	9,8
Beloningen	101	16,4
Milieu	4	36,4
Sociaal Ethische Punten, o.a. Mensenrechten	8	27,6
Donaties	1	6,7
Politiek/Lobbying	14	58,3
Diversen	56	20,1

Het bestuur heeft eind 2019 een expliciet stembeleid vastgesteld, dat op de website is gepubliceerd.

Het pensioenfonds is deelnemer van Eumedion, dat zich richt op het onderhouden en doorontwikkelen van het corporate governance beleid van in Nederland gevestigde institutionele beleggers. Eumedion heeft in 2018 een Nederlandse 'Stewardship Code' geformuleerd voor pensioenfondsbeheerders, verzekeraars en vermogensbeheerders. Deze Stewardship Code onderstreept het belang van aandeelhoudersbetrokkenheid voor het streven naar langetermijnwaardecreatie door Nederlandse beursondernemingen.

Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds publiceert sinds 2012 de uitvoeringskosten in het jaarverslag en verantwoordt deze in de jaarrekening conform de meest recente aanbevelingen van de Pensioenfederatie. In onderstaande tabel staan de uitvoeringskosten vermeld.

Uitvoeringskosten (in € en %)

	2020	2019
Pensioenuitvoeringskosten (€ per deelnemer)	195	198
Pensioenuitvoeringskosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,05	0,05
Vermogensbeheerkosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,38	0,39
Transactiekosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,09	0,10
Totale uitvoeringskosten (% gemiddeld belegd vermogen)	0,54	0,55
Aantal deelnemers (actieve deelnemers en pensioengerechtigden)	24.192	24.562
Gemiddeld belegd vermogen (in miljoen €)	9.453	9.203

In 2020 zijn de totale uitvoeringskosten gedaald door zowel lagere pensioenuitvoeringskosten als lagere vermogensbeheer- en transactiekosten. Dit wordt hieronder toegelicht.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten bestaan uit kosten van de pensioenadministratie, de communicatie aan verzekerden, controle- en advieskosten alsmede bestuurs- en toezichtkosten. De vermogensbeheerkosten bestaan uit de kosten voor het in- en extern beheren van beleggingsportefeuilles en de kosten voor het bewaren en administreren van het belegde vermogen. Transactiekosten worden gemaakt om beleggingstransacties tot stand te brengen en uit te voeren. Volgens de Aanbevelingen Uitvoeringskosten van de Pensioenfederatie (hierna: Aanbevelingen) worden de pensioenuitvoeringskosten uitgedrukt in een bedrag per deelnemer waarbij het aantal deelnemers bestaat uit het totaal aantal actieven en pensioengerechtigden. De vermogensbeheer- en transactiekosten worden uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen in enig jaar.

In aanvulling op de Aanbevelingen zijn twee extra kengetallen toegevoegd namelijk de pensioenuitvoeringskosten en de totale uitvoeringskosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen. Deze kengetallen dienen als aanvullende informatie om een beter beeld te krijgen van het kostenniveau van het pensioenfonds. Vooral aan de pensioenuitvoeringskosten per deelnemer kleefte het nadeel dat deze in hoge mate wordt bepaald door het aantal deelnemers in plaats van dat deze worden gerelateerd aan het belegd vermogen (per deelnemer). De uitgangspositie van een pensioenfonds is vaak een (historisch) gegeven. Pensioenfondsen hebben geen invloed op de schaalgrootte omdat zij geen invloed hebben op het aantal deelnemers. Een ander voorbeeld is dat de complexiteit van een pensioenregeling toeneemt als sociale partners overgangsregelingen hebben afgesproken voor oude rechten. Pensioenfondsen hebben ook geen invloed op het aantal deelnemersmutaties. Deze kunnen in sommige sectoren hoger liggen dan in andere sectoren. Daarnaast zet een pensioenfonds in op een bepaald serviceniveau gebaseerd op de karakteristieken en wensen van het deelnemersbestand. Deze factoren tezamen bepalen in belangrijke mate het kostenniveau van een pensioenfonds.

De totale (interne) uitvoeringskosten van het pensioenfonds bedroegen in 2020 € 9,9 miljoen (2019: € 10,0 miljoen). Hiervan heeft € 4,7 miljoen (2019: € 4,9 miljoen) betrekking op pensioenbeheer en € 5,2 miljoen (2019: € 5,1 miljoen) op vermogensbeheer. Kosten worden zoveel als mogelijk direct toegerekend aan pensioenbeheer respectievelijk vermogensbeheer. Indien geen directe toerekening mogelijk is vindt toerekening plaats op basis van een pro rata schatting. Dit geldt voor de zogenoemde algemene kosten die betrekking hebben op de kosten van het bestuur, toezicht en overige algemene kosten. Deze bedroegen in 2020 € 3,8 miljoen (2019: € 3,7 miljoen). Hiervan is € 2,5 miljoen (2019: € 2,5 miljoen) toegerekend aan (intern) vermogensbeheer.

In onderstaande tabel worden de pensioenuitvoeringskosten weergegeven (in mln. €):

	2020	2019
Pensioenadministratie	3,1	3,2
Pensioencommunicatie	0,2	0,3
Controle en advies	0,1	0,2
Algemene kosten: bestuur, toezicht en overige (na toerekening)	1,3	1,2
Totaal	4,7	4,9

Ten opzichte van 2019 zijn de pensioenuitvoeringskosten gedaald van € 4,9 miljoen naar € 4,7 miljoen. Dit wordt vooral veroorzaakt door lagere personeels- en communicatiekosten.

Ten aanzien van het pensioenbeheer wordt gestreefd naar het uitvoeren van één pensioenregeling. Dit omdat het naast elkaar bestaan van meerdere pensioen- en overgangsregelingen de complexiteit van de uitvoering en daarmee de pensioenuitvoeringskosten verhoogt. Minder complexiteit betekent ook dat de administratie beter is te automatiseren. In 2020 zijn een aantal mutatieprocessen (bijvoorbeeld ingang pensioen) geautomatiseerd. De communicatiekosten worden beïnvloed door het streven van het pensioenfonds naar duidelijke en begrijpelijke communicatie richting de verzekerden waarbij deze zoveel mogelijk wordt afgestemd op hun persoonlijke situatie. Tevens zijn de laatste jaren stappen gezet om de communicatie steeds verder te digitaliseren. Automatisering van processen en digitalisering zijn instrumenten die het verzekerden gemakkelijker maakt om te communiceren met het pensioenfonds en leveren op termijn kostenbesparingen op.

Vermogensbeheer- en transactiekosten

In onderstaande tabel worden de vermogensbeheerkosten weergegeven (in mln. €):

	2020	2019
Vermogensbeheerkosten intern (deel totale interne uitvoeringskosten)	5	5
Beheer vergoedingen aan externe vermogensbeheerders	24	22
Prestatieafhankelijke vergoedingen aan externe vermogensbeheerders	6	8
Bewaarloon en overige kosten	1	1
Transactiekosten	<u>8</u>	<u>10</u>
Totaal	44	46

Vermogensbeheerkosten

In 2020 zijn de vermogensbeheerkosten (exclusief transactiekosten) uitgekomen op een bedrag van € 36 miljoen. Dit is gelijk aan de kosten van 2019. Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen betekent dit een daling van 0,39% naar 0,38%. Binnen de vermogensbeheerkosten zijn de beheervergoedingen met € 2 miljoen gestegen terwijl de prestatieafhankelijke vergoedingen met eenzelfde bedrag zijn gedaald.

Het pensioenfonds maakt bij de beleggingen een afweging tussen de driehoek rendement, risico en kosten binnen de grenzen van de vooraf vastgestelde risicohouding. Daarbij is het pensioenfonds zich bewust van de noodzaak om het belegd vermogen zo kostenefficiënt als mogelijk te beheren. Het gedeeltelijk intern beheer van vastrentende waarden en aandelen draagt bij aan lage kosten. Hiernaast helpt het feit dat een gedeelte van de aandelenportefeuille belegd wordt in passieve indexfondsen, met zeer lage beheervergoedingen. Beoordeling van de door externe partijen verlangde beheervergoeding vormt een wezenlijk onderdeel van het selectie- en evaluatieproces. De beloning van een externe partij bestaat uit een vaste vergoeding of een vaste vergoeding in combinatie met een prestatieafhankelijke vergoeding. Vaste vergoedingen genieten doorgaans de voorkeur omdat deze niet aanmoedigen tot het nemen van onverantwoorde risico's. Echter, onder de juiste voorwaarden en juiste omstandigheden kunnen met externe partijen prestatieafhankelijke vergoedingen worden overeengekomen als dat leidt tot een kostenefficiëntere uitvoering. Gespreide betaling van de prestatieafhankelijke vergoedingen, het instellen van een high water mark⁵ of het beperken van de maximaal te bereiken vergoeding zijn voorbeelden van kostenbeperkende voorwaarden die worden opgenomen in contracten met externe partijen.

⁵ Een high water mark zorgt ervoor dat er alleen een rendement gerelateerde vergoeding wordt uitbetaald bij additionele netto cumulatieve meerwaarde door de externe partij.

Kostenniveaus worden periodiek geëvalueerd op marktconformiteit. Te hoge beheervergoedingen kunnen een reden zijn om het contract met een externe partij te beëindigen of een potentiële partij niet te selecteren.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille is van invloed op het kostenniveau. De afgelopen jaren is er sprake van een toename van minder liquide beleggingen als vastgoed, woninghypotheken en directe leningen. Hierdoor zijn de beheervergoedingen toegenomen.

Transactiekosten

De gehanteerde beleggingsstrategieën kenmerken zich veelal door een lange termijn benadering met relatief weinig transacties. Dit houdt de transactiekosten laag. De transactiekosten zijn ten opzichte van 2019 in 2020 gedaald van € 10 miljoen naar € 8 miljoen. Als percentage van het belegd vermogen bedragen de transactiekosten 0,09% (2019: 0,10%).

Bij de toelichting op de staat van baten en lasten (pagina 66) is toegelicht hoe de vermogensbeheer- en transactiekosten zijn verwerkt in de jaarrekening en hoe dit aansluit op de hierboven opgenomen verantwoording.

Vergelijking kostenniveau 2019 met andere pensioenfondsen

Vanaf het verslagjaar 2016 doet het pensioenfonds mee aan een externe benchmarkservice. Hiermee wordt beoogd om onafhankelijk te laten vaststellen hoe de uitvoeringskosten van het pensioenfonds zich verhouden tot vergelijkbare fondsen. Het benchmarkonderzoek is verricht in overeenstemming met de Aanbevelingen. Over het jaar 2019 deden 25 (2018: 21) pensioenfondsen mee waarvan 7 (2018: 9) bedrijfstakpensioenfondsen en 18 (2018: 12) ondernemingspensioenfondsen. De peergroep van het pensioenfonds voor pensioenbeheer bestaat uit 9 (2018: 8) ondernemingspensioenfondsen van vergelijkbare samenstelling. Voor vermogensbeheer bestond de peergroep uit 8 (2018: 10) fondsen van vergelijkbare omvang.

De uitkomsten zijn samengevat in onderstaande tabel:

Uitvoeringskosten 2019	SPH	Peergroep	Universum
Aantal deelnemers (actieven en pensioengerechtigden)	24.562	18.967	28.160
Pensioenuitvoeringskosten per deelnemer	€ 198	€ 217	€ 333
Pensioenuitvoeringskosten in basispunten van gem. belegd vermogen	5	17	14
Vermogensbeheerkosten in basispunten van gem. belegd vermogen	39	41	44
Transactiekosten in basispunten van gem. belegd vermogen	10	10	11
Totale uitvoeringskosten in basispunten van gem. belegd vermogen	54	68	69

De pensioenuitvoeringskosten per deelnemer van het pensioenfonds zijn lager dan de peergroep en het universum. Indien de pensioenuitvoeringskosten worden uitgedrukt als percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn deze aanzienlijk lager dan de peergroep en het universum. De vermogensbeheer- en transactiekosten van het pensioenfonds zijn lager dan peergroep en universum. Dit geldt ook als de totale uitvoeringskosten (pensioen- en vermogensbeheer en transactiekosten) worden uitgedrukt in het gemiddeld belegd vermogen.

Uit een eerdere uitgebreidere benchmarkstudie bleek dat de automatiseringsgraad van het pensioenfonds relatief hoog is, de investeringen die de afgelopen jaren zijn gedaan hebben de automatiseringsgraad verder verhoogd. Dit drukt de kosten. Het feit dat het pensioenfonds zelfadministrerend is met veel deskundigheid in huis draagt ook bij aan lagere kosten. Het pensioenfonds combineert dit met een relatief hoog serviceniveau hetgeen zich onder andere uit in individuele voorlichting over het pensioen. Bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens worden relatief hoge pensioenen opgebouwd.

De externe benchmarkservice heeft met betrekking tot de vermogensbeheerkosten de zogenoemde benchmarkkosten berekend. Dit zijn de kosten die het pensioenfonds gemaakt zou hebben indien de portefeuille van het pensioenfonds zou zijn gemanaged tegen de gemiddelde kosten van de peergroep. Over 2019 bedragen de benchmarkkosten 31 basispunten ten opzichte van de 39 basispunten werkelijke vermogensbeheerkosten van het pensioenfonds.

Concluderend is het bestuur van mening dat het pensioenfonds een goed pensioen aanbiedt tegen relatief lage kosten.

Risicobeheersing

De missie van het pensioenfonds is het structureel goed uitvoeren van de pensioenregeling van de Sociale Eenheid IJmuiden en het zorgvuldig beheren van de daarbij behorende toevertrouwde gelden. Voor het realiseren van de daarbij behorende ambities moeten er risico's worden genomen. Randvoorwaarde hiervoor is een beheerste en integere bedrijfsvoering. Risicomanagement draagt bij aan het realiseren van de strategie en ambities van het pensioenfonds door te ondersteunen bij de afweging tussen risico en rendement. Daarnaast draagt goed risicomanagement bij aan een beheerste en integere bedrijfsvoering.

Achtereenvolgens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de risicobereidheid van het pensioenfonds, de inrichting van het risicomanagement en het risicobeeld ten aanzien van de belangrijkste risico's van het pensioenfonds inclusief verichte risicoanalyses en verbetermaatregelen.

Risicobereidheid

Het bestuur onderkent drie categorieën risico's die het realiseren van de strategie en ambities bedreigen, namelijk strategische, financiële en niet-financiële risico's. Hieronder wordt de risicobereidheid van het bestuur voor deze risico's ten aanzien van genoemde ambities toegelicht. In 2021 zal het bestuur in het kader van de Eigen Risicobeoordeling (ERB) de risicobereidheid actualiseren.

Strategische risico's

Bij strategische risico's gaat het om externe en interne ontwikkelingen die ertoe leiden dat het bestuur onvoldoende in staat is om een passende strategie te formuleren of aan te passen, of deze op de gewenste wijze uit te voeren, waardoor de realisatie van de ambities in gevaar komt. Externe ontwikkelingen (omgevingsrisico's) betreffen bijvoorbeeld de macro-economische omgeving, veranderende wet- en regelgeving en ontwikkelingen bij de sponsor. Interne ontwikkelingen betreffen bijvoorbeeld de governance en cultuur bij het pensioenfonds.

Bij het bepalen en uitvoeren van de strategie maakt het bestuur keuzes waarvan het succes mede afhankelijk is van niet-beïnvloedbare externe ontwikkelingen. Het bestuur heeft weinig risicobereidheid ten aanzien van strategische risico's. Dit betekent dat de externe en interne ontwikkelingen actief worden gevolgd zodat tijdige bijsturing kan plaatsvinden. Dit kan resulteren in het starten van nieuwe strategische projecten, zoals die voor de voorbereiding van de implementatie van het nieuwe pensioencontract. Om voldoende open te staan voor de buitenwereld worden regelmatig externe deskundigen gevraagd naar hun visie op de ontwikkelingen in de pensioenwereld. Ook is het pensioenfonds vertegenwoordigd in verschillende externe gremia zoals de Pensioenfederatie.

Financiële risico's

Financiële risico's bevinden zich voornamelijk in de beleggingsportefeuille, zoals het risico op een dalende rente en een daling van de waarde van de aandelen-, vastgoed- en creditportefeuille. Een stijgende levensverwachting is ook een financieel risico. De risicobereidheid ten opzichte van de financiële risico's is open, dat wil zeggen dat actief financiële risico's worden genomen om de ambitie van een betaalbaar en waardevast pensioen te kunnen bereiken. Er moeten dus beleggingsrisico's worden genomen om voldoende rendement te behalen, rekening houdend met de collectieve risicohouding van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden van het pensioenfonds.

Het bestuur bepaalt periodiek, in afstemming met vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden (de achterbannen), de risicohouding in het kader van een evaluatie van de financiële opzet. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een ALM-studie. Een ALM-studie geeft een kwantitatief inzicht in de gevolgen van beleidskeuzes (pensioenresultaat, kans op korten, hoogte van de premie) voor verschillende groepen belanghebbenden. Het doel van de ALM-studie is om te komen tot een geactualiseerd beleggingsbeleid, premiebeleid en indexatie/kortingsbeleid dat evenwichtig is en recht doet aan de belangen van deelnemers en pensioengerechtigden. Bij de uiteindelijke afwegingen spelen daarom ook kwalitatieve criteria een belangrijke rol. In 2020 is de actualisering van de financiële opzet en het uitvoeren van de ALM-studie afgerond.

In de ALM-studie is het premie-, indexatie- en kortingsbeleid doorgerekend met verschillende beleggingsmixen en met twee potentiële economische omgevingen, te weten een gematigd economisch groeiscenario en een scenario waarin de rente langere tijd nog laag blijft. De uitkomsten zijn besproken met het VO en de achterbannen (sociale partners en pensioengerechtigden). Met de achterbannen is geconcludeerd dat om de ambitie van een betaalbaar en waardevast pensioen op een evenwichtige wijze te kunnen realiseren, het bestaande strategisch beleggingsbeleid het beste voldoet aan de risicobereidheid van alle achterbannen. Hierbij wordt 40% belegd in vastrentende waarden en 60% in zakelijke waarden. Dit resulteert in een pensioenresultaat van minimaal 100% en een dekkingsgraad die oploopt tot

minimaal 130% op de lange termijn (herstelkracht). In beide scenario's is er sprake van een acceptabele kans op, en omvang van, een mogelijke korting in slechte tijden.

Haalbaarheidstoets

Het bestuur heeft de jaarlijkse haalbaarheidstoets uitgevoerd waarin de volgende lange termijn risicohouding is vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

- Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan het vereist eigen vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 103%.
- Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 96%.
- Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een 'slechtweers scenario' 35% te bedragen.

Het bestuur heeft de korte termijn risicohouding uitgedrukt in een bandbreedte van de feitelijke vereiste dekkingsgraad van 3,5 procentpunt rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad. De op het strategisch beleggingsbeleid gebaseerde strategische vereiste dekkingsgraad bedroeg 119,7% per eind 2020.

Niet financiële risico's

De niet-financiële risico's betreffen operationele risico's ten aanzien van het vermogens- en pensioenbeheer, de interne en externe verslaggeving en risico's inzake compliance, integriteit, ICT en uitbesteding. Niet-financiële risico's ontstaan als gevolg van falende of inadequate processen, mensen en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. De risicobereidheid met betrekking tot operationele risico's is laag. Stichting Pensioenfonds Hoogovens wil voorkomen dat als gevolg van operationele fouten onverwachte kosten (verliezen) optreden die impact hebben op de dekkingsgraad, de reputatie van het pensioenfonds of het vertrouwen van deelnemers in het pensioenfonds. Ten aanzien van informatiebeveiliging en cybersecurity wil het pensioenfonds voldoen aan de 58 beheersingsdoelstellingen zoals die zijn opgenomen in het DNB Toetsingskader. Een belangrijk niet-financieel risico is het risico dat het pensioenfonds niet voldoet aan wet- en regelgeving (compliance). Het pensioenfonds wil in de uitvoering altijd voldoen aan vigerende wet- en regelgeving.

Inrichting risicomanagement

Het behalen van de strategische doelstellingen van het pensioenfonds is onderhevig aan risico's.

Deze strategische risico's worden halfjaarlijks gemonitord aan de hand van een Integraal Risicomanagement (IRM) rapportage. Daarnaast evalueert het bestuur de strategische risico's door middel van het periodiek uitvoeren van een strategische risicoanalyse, diverse scenario-analyses en ad hoc risicoanalyses op de actuele strategische risico's. Het integrale risicomanagement sluit aan bij de strategische doelen.

Integraal risicomanagement is het proces dat bestaat uit het opstellen van de strategie met daaraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid, het identificeren van de risico's, het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing alsmede de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen. Centraal binnen het integraal risicomanagement staat het risicomanagementproces; dit omvat de cyclus van identificatie, inschatting, beheersing, monitoring, rapportage, opvolging en bewaking van risico's. Bij integraal risicomanagement worden de risicogebieden in onderlinge samenhang beschouwd. Een goede interne beheersing vraagt ook om een effectieve en transparante organisatie (governance en rapportages) en de inzet van mensen (met de juiste taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden) en middelen.

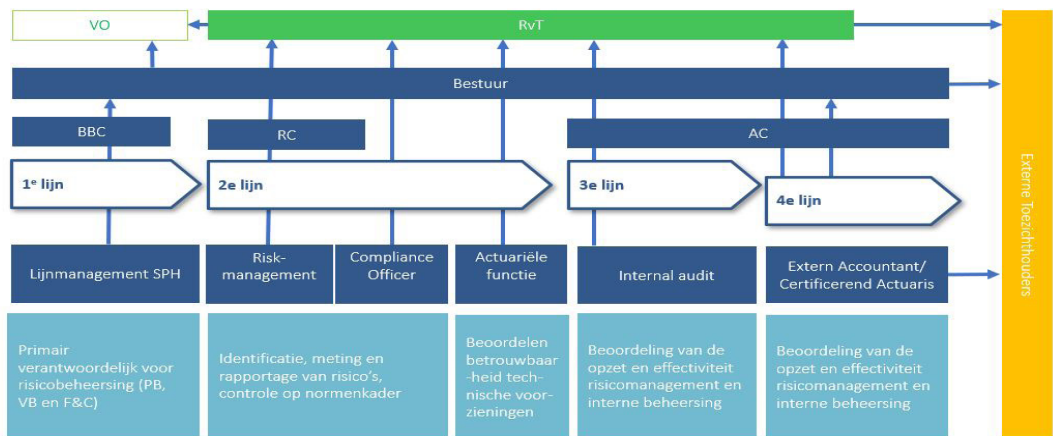
Ter ondersteuning van de risico-identificatie worden strategische, financiële en niet-financiële risico's onderscheiden. Binnen deze drie categorieën heeft het bestuur verschillende typen risico's gedefinieerd. In onderstaande figuur is een overzicht van de risico's opgenomen:

Inherente risico's

Strategische risico's	Financiële risico's	Niet-financiële risico's (S9)
Governance & cultuur - Bestuur en besluitvorming - Managementkwaliteit - Strategievorming - Risico/control houding (riskgovernance)	Solvabiliteitsrisico Rente- en inflatierisico (S1) Zakelijke waarden risico (S2) Verzekeringstechnisch risico (S6) Valutarisico (S3) Grondstoffenrisico (S4) Kredietrisico (S5) Liquiditeitsrisico (S7) Concentratierisico (S8) Actief beheer (S10)	Operationeel (processen) - Vermogensbeheer - Pensioenbeheer - Betrouwbaarheid informatievoorziening Integriteit Juridisch en compliance ICT Uitbesteding
Omgevingsrisico - Sponsorrisico - Reputatierisico - Veranderende wet- en regelgeving - Macro-economische omgeving - Systeemrisico financiële markten		

Het bestuur heeft een onafhankelijk risicomanagement ingericht dat is gebaseerd op een model met vier lijnen (lijnen) met verschillende verantwoordelijkheden. Dit model bevordert 'checks and balances' en 'countervailing power' door middel van adequate functiescheidingen. Dit governancemodel ziet er als volgt uit:

Vier lijnen

De eerste lijn wordt gevormd door het lijnmanagement van de afdelingen Pensioenbeheer, Vermogensbeheer en Finance & Control. Deze afdelingen zijn primair verantwoordelijk voor het identificeren en beheersen van de risico's die voorkomen uit hun activiteiten. Hierbij wordt ondersteuning geboden door de tweede lijn die bestaat uit de risicomanagement, compliance en actuariële functie.

De risicomanagement functie heeft een adviserende rol ten aanzien van alle risico's, een voorbereidende rol inzake het integrale risicomanagement inclusief het strategische risicomanagement en beheert en houdt toezicht op de uitvoering van het Risicobeleid. De risicomanagement functie heeft tevens een onafhankelijke controlerende en adviserende rol richting de eerste lijn en het bestuur.

De compliance officer is verantwoordelijk voor het systematisch analyseren van integriteitsrisico's en het op basis daarvan mede uitvoeren van het door het bestuur opgestelde Integriteitsbeleid. Het bestuur wordt actief geïnformeerd over (voorgenomen) wijzigingen in wet- en regelgeving, onder andere door de compliance officer. De actuariële functie is onder meer belast met het houden van toezicht op de berekening van de technische voorzieningen.

De derde lijn betreft de interne auditfunctie. Deze functie voert onderzoeken (audits) uit binnen de organisatie van het pensioenfonds. De belangrijkste taak is het periodiek evalueren van de adequaatheid en doeltreffendheid van de interne controlemechanismen en andere procedures en maatregelen ter waarborging van de beheerste en integere uitvoering van het pensioenfonds, inclusief uitbestede werkzaamheden en het functioneren van het 1e en 2e lijn risicomanagement.

Tot slot bestaat de vierde lijn uit controle achteraf of processen en procedures zijn gevolgd. Dit geschiedt door de externe accountant in het kader van haar controle op het jaarverslag en de jaarrekening. Daarnaast heeft de externe actuaire een controlerende rol ten aanzien van het vaststellen van de technische voorziening pensioenverplichtingen.

Het bestuur is eindverantwoordelijk voor alle risico's. Het bestuur wordt over de beheersing van de risico's geadviseerd door diverse bestuurscommissies. Het VO geeft jaarlijks een oordeel over het handelen van het bestuur inzake het gevoerde beleid en beleidskeuzes voor de toekomst. De RvT beoordeelt de wijze waarop het pensioenfonds door middel van beleids- en bestuursprocedures en -processen wordt aangestuurd, alsmede de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn en legt daarover verantwoording af aan het VO. Het toezicht door DNB en de Autoriteit Financiële Markten (AFM) bestaat uit toetsing op de naleving van relevante wet- en regelgeving.

Sleutelfunctiehouders

De risicomanagerfunctie, de actuariële functie en de interne auditfunctie zijn sinds de implementatie van de IORP II wetgeving bestempeld als sleutelfuncties. Sleutelfuncties hebben als doel countervailing power (tegenwicht) te bieden ten opzichte van de onderdelen die belast zijn met de uitvoerende werkzaamheden, dit in het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering. Iedere sleutelfunctie kent een houder, dat is de persoon die eindverantwoordelijk is voor het functioneren van de sleutelfunctie.

Het bestuur heeft de sleutelfunctiehouders buiten het bestuur benoemd. Het bestuur wil namelijk een collegiaal en beleidsbepalend bestuur zijn dat evenwichtig kan besluiten. Een bestuurder als onafhankelijke functiehouder met zelfstandige eindverantwoordelijkheid in het bestuur conflicteert naar de mening van het bestuur met dit uitgangspunt en heeft zwaar meegewogen bij de gekozen inrichting. Het pensioenfonds is in staat deze inrichting te accommoderen vanwege haar omvang en de beschikbaarheid van een professionele eigen uitvoeringsorganisatie.

Het hoofd van de afdeling Risicomanagement is de sleutelfunctiehouder risicomanagement. Hij is lid van het MT van de uitvoeringsorganisatie maar beslist niet mee als er materiële risico's met een besluit zijn gemoeid, om zijn rol goed te kunnen vervullen. De certificerende actuaire is de houder van de actuariële functie en een onafhankelijke externe auditor is de sleutelfunctiehouder internal audit. Om de onafhankelijkheid en statuur van de sleutelfuncties te borgen, heeft het bestuur voor alle sleutelfuncties charters opgesteld waarin de taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd. Alle sleutelfunctiehouders rapporteren onafhankelijk en rechtstreeks aan het bestuur en beschikken over een escalatielijne naar de RvT.

In 2020 heeft het bestuur de sleutelfuncties risicomanagement en internal audit geëvalueerd. Hieruit kwam naar voren dat de praktische en bestuurlijke relevantie van beide sleutelfuncties in 2020 is toegenomen en dat de functies voldoende solide zijn om toegevoegde waarde te bieden. Begin 2021 is de sleutelfunctie actuariaat geëvalueerd. Hieruit zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen.

Bestuurscommissies

Het bestuur laat zich gevraagd en ongevraagd adviseren door diverse bestuurscommissies, ook ten aanzien van het risicomanagement. Het pensioenfonds heeft de volgende commissies ingericht:

- Balans- en beleggingscommissie (BBC);
- Risicocommissie (RC);
- Auditcommissie (AC);
- Geschillen- en klachtencommissie.

Bij de BBC ligt de focus op de bestuurlijke aansturing en controle van de uitvoering van het balansmanagement en beleggingsbeleid. De BBC bespreekt periodieke risicorapportages over de ontwikkeling van de financiële risico's en de prestaties van de interne en externe vermogensbeheerders. De RC richt zich op de operationele en compliance risico's in het pensioenfonds en bespreekt ieder kwartaal een risicorapportage met daarin informatie over bijvoorbeeld de werking van de beheersmaatregelen en incidenten die zich hebben voorgedaan. Daarnaast adviseert de RC het bestuur over het integraal risicomanagement en het Risicobeleid, inclusief het bepalen van de risicobereidheid en de opzet van het risicoraamwerk. De AC monitort de financiële informatieverzameling door het pensioenfonds waaronder grondslagen voor waardering van activa en passiva en de monitoring en evaluatie van dienstverlening en beleid.

Eigen Risicobeoordeling

Het Besluit financieel toetsingskader schrijft sinds 2019 voor dat pensioenfondsen verplicht zijn om in het kader van het risicobeheer een ERB uit te voeren en de resultaten hiervan schriftelijk vast te leggen. De ERB heeft als doel inzicht te geven in de samenhang tussen de strategie van het pensioenfonds, de materiële risico's die het pensioenfonds kunnen bedreigen en de mogelijke consequenties hiervan voor de pensioenen van de deelnemers en voor het pensioenfonds zelf. Dit sluit goed aan op het integrale risicomanagement dat het pensioenfonds heeft geïmple-

menteerd. De toegevoegde waarde van de ERB is dat het bestuur als uitkomst daarvan een goed onderbouwd en samenhangend beeld heeft van:

- de materiële risico's, zowel in relatie tot elkaar als in relatie tot de strategie c.q. de strategische keuzes; en
- de effectiviteit en doelmatigheid van de inrichting van het risicobeheer, gegeven de strategie en in relatie tot de risico's.

In 2020 heeft het bestuur het ERB plan van aanpak vastgesteld. Hierin is bepaald op welke wijze de ERB wordt uitgevoerd, wie hierbij betrokken zijn en aan welke eisen de ERB moet voldoen. Voor het doorlopen van de ERB heeft het bestuur een ERB-proces vastgesteld, gekoppeld aan de bestaande strategische cyclus en het integrale risicomanagement. Het proces bestaat uit zeven stappen, zoals hieronder uitgebeeld

Het ERB-proces zal tenminste driejaarlijks worden doorlopen, bij het updaten van de strategie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens, of tussentijds naar aanleiding van een significante wijziging van het risicoprofiel. De ERB start met het formuleren van de zogenaamde centrale vraag die met het uitvoeren de ERB zal worden beantwoord. De centrale vraag voor de ERB van Stichting Pensioenfonds Hoogovens in 2021 is wat de materiële risico's zijn die het realiseren van de strategische doelstellingen van het pensioenfonds bedreigen, in hoeverre deze in lijn zijn met de risicobereidheid en welke aanvullende acties eventueel nodig zijn om het risicoprofiel terug te brengen tot het gewenste niveau. Belangrijke input voor de ERB is de in 2021 te actualiseren risicobereidheid, de uit te voeren strategische risico analyse en de beoordeling van de effectiviteit en doelmatigheid van het risicobeheer.

Risicobeeld

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste (ontwikkelingen in de) strategische, financiële en operationele risico's van het pensioenfonds nader toegelicht. Dit behelst naast het risicobeeld in 2020 ook de uitgevoerde risicoanalyses en verbetermaatregelen die naar aanleiding daarvan zijn of worden geïmplementeerd.

Strategische risico's

Bestuur en besluitvorming

In 2020 hebben het bestuur en de bestuursondersteuning aandacht besteed aan de verdere verbetering van de risico-beheersing bij strategische projecten. Er zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd in hoe strategische projecten worden voorbereid, besproken en gemonitord. Nagenoeg alle acties zijn in 2020 geïmplementeerd.

Sponsorrisico

De sponsor van het pensioenfonds, Tata Steel Nederland, heeft te kampen met uitdagende economische omstandigheden. Deze omstandigheden hebben in 2020 geen impact op het pensioenfonds gehad en zullen dat naar verwachting ook niet hebben. Het pensioenfonds heeft namelijk geen financiële binding met de werkgever anders dan het betalen van de premie, zoals is vastgelegd in de uitvoeringsovereenkomst. Het pensioenfonds heeft evenmin substantiële beleggingen in de sponsor en er zijn geen leningen aan/van de sponsor.

Tijdens de ALM-analyse is gekeken naar de impact op het pensioenfonds van een scenario van mogelijke discontinuïteit bij de sponsor. In dat scenario wordt er geen premie meer ontvangen en vindt er geen nieuwe opbouw van pensioen plaats. Stichting Pensioenfonds Hoogovens kan op korte en langere termijn aan de opgebouwde financiële verplichtingen voldoen.

Veranderende wet- en regelgeving

Het bestuur heeft in 2020 op diverse momenten stilgestaan bij de mogelijke impact van het nieuwe pensioencontract voor het pensioenfonds. De impact is groot: het raakt de financiële opzet, de governance, de pensioenadministratie,

het vermogensbeheer en de communicatie. Het invaren wordt als een groot risico gezien, zowel juridisch als waarde-
ringstechnisch. Hoewel het vooralsnog onduidelijk is hoe de details van het nieuwe pensioenstelsel eruit zullen zien,
duiden de nu circulerende oplossingen voor een nieuw contract op een grote uitvoeringstechnische uitdaging. Inmid-
dels is binnen het pensioenfonds een projectgroep opgezet om de ontwikkelingen nauwlettend te volgen en deze
transitie in goede banen te leiden.

Macro-economische omgeving

Risicoanalyse stress-scenario's

Het pensioenfonds beperkt de impact van de risico's op financiële markten door een goede spreiding van de beleg-
gingen en door het periodiek beoordelen van het effect van bepaalde scenario's en stress testen. Het pensioenfonds
heeft, evenals voorgaande jaren, in het verslagjaar een risicoanalyse uitgevoerd waarbij diverse stress-scenario's zijn
geïdentificeerd en beoordeeld. Het gaat om scenario's met een stijgende rente en asset bubbles (overwaarderingen),
een Eurozone break up (waarbij een land uit de eurozone wil uittreden), toenemende geopolitieke spanningen tussen
de mondiale machtsblokken, deglobalisering, planetary boundaries (snellere transitie naar een duurzame, circulaire
economie), een economische terugval in emerging markets en cyberterrorisme. Deze scenario's zijn gecombineerd
met een specifieke scenario-analyse met betrekking tot de onzekerheid omtrent de ontwikkelingen van de COVID-19
pandemie en de impact daarvan op de economische en financiële markten.

De beleggingsportefeuille van Stichting Pensioenfonds Hoogovens is gespreid over verschillende beleggingscatego-
rieën, landen en sectoren. De liquiditeit van de balans maakt het mogelijk dat ook extreme scenario's kunnen worden
doorstaan zonder dat aanpassingen op het meest ongunstige moment noodzakelijk zijn waardoor de herstelkracht
permanent verloren gaat. De COVID-19 pandemie en de diverse overheidsmaatregelen hebben een significante
impact op economische ontwikkelingen. Uit door het pensioenfonds doorgerekende COVID-19 scenario's blijkt dat
daardoor ook de gevolgen voor beleggingsportefeuille van het pensioenfonds aanzienlijk zijn.

Risicoanalyse van klimaatrisico's

In de BBC is gesproken over een analyse van de belangrijkste factoren die een rol spelen bij klimaatverandering
en energietransitie en de relatie tussen deze risico's en de beurswaardering van bedrijven. Daarbij is een stresstest
uitgevoerd op de beleggingsportefeuille, gebaseerd op een afwaardering van alle aandelen en leningen van de 10
meest CO2-intensieve sectoren. Deze analyse wordt jaarlijks uitgevoerd. Hoewel er veel aannames moeten worden
gedaan bij een dergelijke analyse, vergroot dit het inzicht in de kwetsbaarheden. Het risico voor Stichting Pensioen-
fonds Hoogovens lijkt meer te liggen in een schok die tot een algemene afname van koopkracht en daarmee tot een
recessie leidt en de hele portefeuille raakt, dan in specifiek risico door concentratie in CO2-intensieve bedrijven. In
2020 is ook gekeken naar de vastgoedportefeuille. Alle vastgoedfondsen binnen de vastgoedportefeuille nemen deel
aan de GRESB enquête (global real estate ESG-benchmark). De bijdrage van de huidige vastgoedportefeuille aan
de CO2-voetafdruk van de Stichting Pensioenfonds Hoogovens portefeuille is zeer gering. Omdat de CO2-voetafdruk
van de beleggingsportefeuille al relatief laag is, en in bepaalde scenario's (bijvoorbeeld een trager dan geplande
energietransitie) de waarde van de meest CO2-intensieve bedrijven op kortere termijn juist kunnen gaan stijgen, is er
vanuit een financieel risico-rendement overweging geen duidelijke casus om de CO2-voetafdruk van de beleggings-
portefeuille beleidsmatig verder te laten reduceren. Stichting Pensioenfonds Hoogovens beperkt het risico reeds door
diversificatie en actief beheer.

Maatschappelijk verantwoord Beleggen en ESG-risico's

De ontwikkeling van een beleid ten aanzien van MVB en het omgaan met duurzaamheidsrisico's is een strategisch
aandachtspunt van het bestuur. Zoals eerder in het jaarverslag is beschreven, heeft het bestuur thematische voorkeu-
ren vastgesteld en bepaald naar welke lange termijn waardecreatie wordt gestreefd.

Hierbij is klimaat als één van de thematische aandachtsgebieden vastgelegd. In 2021 zal verder beleid worden ont-
wikkeld en vertaald naar concrete implementaties voor de portefeuille in de komende jaren, inclusief de doorvertaling
in het risicomangementraamwerk. Ook zal aandacht zijn voor ESG-risico's in het kader van de ERB. De verschei-
denheid aan risico's die in het kader van MVB wordt gelopen is groot.

Financiële risico's

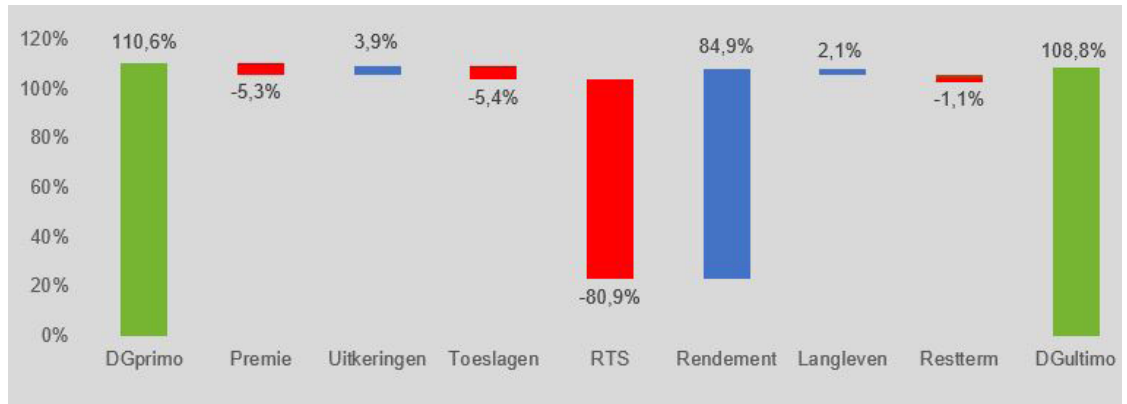
Solvabiliteitsrisico

De financiële risico's komen tot uitdrukking in het solvabiliteitsrisico. Dit is het risico dat het pensioenfonds onvol-
doende vermogen heeft ten opzichte van haar pensioenverplichtingen waardoor de ambitie van een betaalbaar en
waardevast pensioen niet kan worden waargemaakt. Het solvabiliteitsrisico wordt gemonitord aan de hand van de
dekkingsgraad. Het premie-, toeslagen- en beleggingsbeleid zijn de belangrijkste maatregelen ter beheersing van het
solvabiliteitsrisico.

De belangrijkste risico's in het beleggingsbeleid zijn het rente- en inflatierisico in combinatie met de partiele renteafdekking van 35% en het risico van beleggen in zakelijke waarden. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn de strategische portefeuillevordering, bandbreedtes per beleggingscategorie, het dynamische renteafdeckingsbeleid (waarbij de mate van renteafdekking afhankelijk is van de rentestand) en diversificatie naar beleggingscategorieën en -stijlen alsmede naar risicofactoren.

In onderstaande grafiek wordt de ontwikkeling van de dekkingsgraad over de periode 2011 tot en met 2020 weergegeven. De kolommen geven de oorzaken van de ontwikkeling van de dekkingsgraad weer.

Langere termijn ontwikkeling van de dekkingsgraad naar oorzaken

Hieruit blijkt dat de ontwikkeling van de dekkingsgraad vooral is bepaald door het renterisico (RTS, rentetermijnstructuur) en het rendement (met name op vastrentende waarden en aandelen). De dalende rente heeft er de afgelopen jaren voor gezorgd dat de pensioenverplichtingen steeds hoger moesten worden gewaardeerd. Het beleggingsrendement (positief beïnvloed door de dalende rente) heeft dit effect deels kunnen compenseren.

Gevoeligheden

De tabel hieronder geeft inzicht in de korte termijn ex-ante gevoeligheid van de dekkingsgraad voor renteveranderingen en het rendement op zakelijke waarden (indien deze zich van het ene op het andere moment zouden voordoen) per einde 2020, uitgaande van het huidige beleggingsbeleid en de dekkingsgraad per ultimo 2020.

Korte termijn gevoeligheid van de dekkingsgraad

Rendement Zakelijke Waarden	Renteverandering				
	-1,0%	-0,5%	0,0%	+0,5%	+1,0%
-30%	79%	84%	88%	92%	96%
-20%	85%	90%	95%	100%	104%
-10%	91%	96%	102%	107%	113%
0%	97%	103%	108,8%	115%	121%
10%	103%	109%	116%	122%	129%
20%	109%	116%	123%	130%	137%
30%	115%	122%	130%	138%	145%

Uit de tabel blijkt dat een half procent stijging van de markrente leidt tot een stijging van de dekkingsgraad tot 115%, bij een stabiele waarde van de zakelijke waardenportefeuille. Een waardeverandering van de zakelijke waarden van plus of min 10% heeft een effect van ongeveer 7 dekkingsgraadpunten.

Indien zich een zeer sterke daling op financiële markten zou voordoen binnen een beperkte periode dan wordt het bestuur hier direct over geïnformeerd en treedt een noodplan (contingency plan) in werking. Dit plan voorziet in versnelde besluitvormingsprocedures omdat er binnen een kortere doorlooptijd dan de standaard procedure toelaat acties nodig kunnen zijn. De procedure borgt afstemming met meerdere leden van het bestuur en BBC. Er is ook een Financieel Crisisplan dat bepaalt hoe wordt gehandeld in een (crisis-)situatie waarin de dekkingsgraad sterk is gedaald.

Strategische beleggingsportefeuille en renteafdekking

Uit de vergelijking van verschillende beleggingsmixen en renteafdekkingsniveaus in de ALM-studie zijn op basis van kwantitatieve ALM-uitkomsten en kwalitatieve normen keuzes gemaakt waarbij het ambitieniveau van het pensioenfonds zo goed mogelijk bereikt wordt. Het strategische gewicht in vastrentende waarden wordt verlaagd met 1% ten gunste van het strategisch gewicht van kas (liquide middelen). Het strategische gewicht in aandelen wordt verlaagd met 2,5% ten gunste van het strategische gewicht in de creditportefeuille. Daarnaast is besloten dat de Total Return Swap geen strategische rol meer heeft in de beleggingsportefeuille.

De ALM-studie heeft samen met de evaluatie van de vastrentende waarden portefeuille, geleid tot aanpassingen in de dynamische renteafdekkingsstaffel. De stappen in de staffel worden gebaseerd op de 20-jaars in plaats van de 10-jaars swaprente en het renterisico wordt over het geheel eerder, maar in kleinere stappen afgedekt. De rentestafel wordt gekoppeld aan marktrente in plaats van UFR rentegevoeligheid. Bij de aanpassingen in het renteafdekkingsbeleid zijn overwegingen inzake de invoering van de nieuwe gefaseerde DNB UFR alsmede het nieuwe pensioencontract meegewogen. De gekozen combinatie van beleggingsmix en de dynamische renteafdekking zal voor wat de dekkingsgraad betreft moeten profiteren van stijgende rentes en laat in de ALM-studie een duidelijk overrendement zien dat passend is bij de risicohouding van de achterbannen in het streven naar een waardevast pensioen.

Evaluaties tegenpartij- en valutabeleid, vastrentende waarden en vastgoedportefeuille

In 2020 is het tegenpartij-, valuta-, vastgoed- en vastrentende waarden beleid geëvalueerd als onderdeel van de reguliere evaluatiecyclus. Het bestuur heeft geen wijzigingen aangebracht in het tegenpartij- en valutabeleid. De samenstelling van de benchmark voor staatsleningen is naar aanleiding van de evaluatie vastrentende waarden aangepast en omvat nu alle looptijden. De andere aanpassing betreft het renteafdekkingsbeleid zoals eerder is vermeld. De positionering van de huidige vastgoedportefeuille wordt op dit moment passend geacht gezien de huidige marktomstandigheden en waargenomen lange termijn trends zoals de impact van e-commerce, sociaal demografische ontwikkelingen zoals toename van thuiswerken mede als gevolg van COVID-19, vergrijzing en tekort aan betaalbare woningen. De focus van de portefeuille blijft gericht op Europees vastgoed. De richtlijnen inzake leverage in de vastgoedportefeuille zijn nader gepreciseerd en de categorie voor overig vastgoed is toegevoegd. Gezien de huidige uitzonderlijke omstandigheden wordt weloverwogen, zonder haast en gespreid in de tijd de vastgoedportefeuille uitgebreid richting het strategisch gewicht.

Liquiditeitsrisico

In de beleggingsportefeuille wordt naast liquide beleggingen ook deels geïnvesteerd in illiquide beleggingen. Toevoeging van deze beleggingen aan de beleggingsmix biedt meer beleggingsmogelijkheden, lagere waarderingsvolatiliteit en een hoger rendement door de illiquiditeitspremie. Hiermee kan een beter risicorendementsprofiel van de portefeuille gerealiseerd worden. Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft een liquiditeitsbeleid dat gericht is op het zekerstellen dat acute betalingsverplichtingen ten alle tijden voldaan kunnen worden. Illiquiditeit in de portefeuille vormt naast dit korte termijn betalingsrisico echter ook een meer strategisch en lange termijn risico en daarom is in 2020 aandacht besteed aan het bepalen van de benodigde liquiditeit vanuit een lange termijn balansperspectief. Vanwege de impact van illiquiditeit op de waardeerbaarheid, stuurbaarheid en aanpasbaarheid in de portefeuille is ook de impact van toekomstige wet- en regelgeving en een gesloten fonds scenario meegenomen. Zowel het huidige als strategische percentage liquiditeit in de portefeuille is voldoende voor de stuurbaarheid en aanpasbaarheid van de portefeuille op de middellange termijn, ook in de situatie van een gesloten fonds scenario.

Niet-financiële risico's

Risico's operationele processen pensioenbeheer en vermogensbeheer

In verband met de COVID-19 pandemie werken medewerkers van het pensioenfonds, conform de richtlijnen van het RIVM, zoveel mogelijk thuis. De ICT-infrastructuur is zo ingericht dat zowel op kantoor als vanuit huis gewerkt kan worden waarbij de integriteit en beschikbaarheid van systemen behouden blijven. Vergaderingen van het bestuur en binnen de uitvoeringsorganisatie vinden grotendeels plaats met behulp van audiovisuele hulpmiddelen. Het business continuïteitsplan is inwerking gesteld opdat het pensioenfonds de operationele voortgang van kritische bedrijfsprocessen, zoals de uitbetaling van de pensioenen en het vermogensbeheer, kan voortzetten. Deze processen kunnen op afstand worden uitgevoerd en gemonitord. De continuïteit van belangrijke processen die zijn uitbesteed aan strategische leveranciers wordt nauwgezet gemonitord. De continuïteit van de dienstverlening van deze leveranciers is voldoende gewaarborgd.

Stichting Pensioenfonds Hoogovens heeft naar aanleiding van de COVID-19 pandemie een risicoanalyse uitgevoerd om vast te stellen in hoeverre de risico's die samenhangen met de COVID-19 pandemie impact hebben op de kritische pensioen- en vermogensbeheerprocessen. Op basis van deze risicoanalyse is door het bestuur vastgesteld dat de risico's voldoende worden beheerst.

ICT-risico's: informatiebeveiliging

Een belangrijk element van een beheerste en integere bedrijfsvoering is de informatiebeveiliging, zeker gelet op de toename van cybercriminaliteit. Alle ICT-voorzieningen van het pensioenfonds zijn uitbesteed aan externe leveranciers en er worden geen ICT-toepassingen 'in house' ontwikkeld. Dit betekent dat Stichting Pensioenfonds Hoogovens voor de informatiebeveiliging moet kunnen vertrouwen op het risicomanagement bij haar leveranciers en op de externe accountants die bij deze partijen audits uitvoeren. Het pensioenfonds gaat alleen een relatie aan met leveranciers die over een robuuste informatiebeveiliging beschikken.

In 2020 is door het pensioenfonds een verbeterplan opgesteld gericht op de opvolging van enkele verbeterpunten. Per jaareinde resteren nog enkele verbeterpunten die naar verwachting in 2021 worden opgelost.

In 2020 hebben zich geen materiële incidenten voorgedaan.

Juridische en compliance risico's

In 2020 heeft Stichting Pensioenfonds Hoogovens het Nederland Compliance Instituut (NCI) aangesteld als externe compliance en privacy officer. In overleg met het pensioenfonds heeft het NCI een compliance programma vastgesteld en in de organisatie uitgerold. Elk kwartaal rapporteert de compliance officer over de voortgang en uitkomsten van dit programma.

De externe privacy officer heeft in 2020 een onderzoek uitgevoerd om vast te stellen of Stichting Pensioenfonds Hoogovens voldoet aan de Gedragslijn Gegevensverwerking Pensioenfonds van de Pensioenfederatie dat per 1 januari 2020 in werking is getreden. Dit onderzoek heeft geleid tot enkele verbeterpunten die door het pensioenfonds zijn opgelost. Het pensioenfonds voldoet daarmee aan de eisen volgens de Gedragslijn van de Pensioenfederatie en daarmee ook aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

Integriteitsrisico's

Op grond van wet- en regelgeving en als onderdeel van het risicobeleid voert het pensioenfonds periodiek een identificatie en analyse van integriteitsrisico's uit. Het pensioenfonds heeft onder begeleiding van de externe compliance officer een Systematische Integriteitsrisicoanalyse (SIRA) uitgevoerd op vier belangrijke integriteitsthema's: belangenverstremming en omkoping, maatschappelijk onbetamelijk gedrag, human resource en handel met voorwetenschap. Op basis van de SIRA voor deze thema's is door het bestuur vastgesteld dat de geïdentificeerde integriteitsrisico's voldoende worden beheerst en binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds liggen.

In 2020 zijn er geen boetes en/of aanwijzingen vanuit de toezichthouders opgelegd.

In de toelichting op de jaarrekening wordt aan de hand van de berekening van het vereist eigen vermogen nadere toelichting gegeven op de beheersing van de financiële- en niet-financiële risico's (S1 tot en met S10, vanaf pagina 70).

Verantwoording Raad van Toezicht

Inleiding

Op grond van de Pensioenwet heeft de Raad van Toezicht (RvT) tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De RvT is tenminste belast met het toezicht op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. Verder staat de RvT het bestuur met raad terzijde. Daarnaast kent de wet de RvT een aantal specifieke goedkeuringsrechten toe. Dit betreft onder meer het goedkeuren van het bestuursverslag en de jaarrekening, de profielschets voor bestuurders en het beloningsbeleid. Krachtens het reglement van de RvT evalueert de RvT bij het pensioenfonds jaarlijks het functioneren van het bestuur. De RvT oefent zijn toezicht uit met inachtneming van de VITP-Toezichtcode.

Hierna volgt eerst een verantwoording en daarna volgen bevindingen en aandachtspunten.

Verantwoording

De RvT heeft rechtstreeks toegang tot de documenten die binnen het bestuur worden besproken. De RvT vergadert tenminste viermaal per jaar met het bestuur. Er is op vier momenten per jaar regulier contact met het VO. De voorzitters van de RvT, het bestuur en het VO hebben regelmatig overleg. De RvT is tevens vertegenwoordigd bij het Achterbannenoverleg dat in principe tweemaal per jaar plaatsvindt. In Q4 2020 heeft de RvT een zelfevaluatie gehouden. De conclusies hieruit zijn gedeeld met het bestuur en het VO, hier volgen geen bijzonderheden uit voort.

In het kader van de voorbereiding van deze verantwoording heeft de RvT (collectieve) gesprekken gevoerd met de leden van het bestuur, het VO, het MT van de uitvoeringsorganisatie, de drie sleutelfunctiehouders, de controlerend accountant en de compliance-officer. De RvT heeft een Verslag van Bevindingen voor het bestuur alsmede een Verantwoordingsdocument voor de werkgever en het VO opgesteld. Deze zijn door de RvT met hen besproken.

Bevindingen en aandachtspunten

Algemene gang van zaken en het beleid van het bestuur

In 2020 is het opvangen van de impact van COVID voor het pensioenfonds een bijzondere uitdaging geweest. Het is een prestatie dat het pensioenfonds ongestoord draaiende is gehouden. Tegelijkertijd is in deze ingewikkelde omstandigheden een groot aantal specifieke verbeteringen gerealiseerd. Dit is een opmerkelijke prestatie waar de RvT het bestuur expliciet mee complimenteert.

Het beleid van Stichting Pensioenfonds Hoogovens is volgens de RvT op orde. Met betrekking tot de governance is in 2020 substantiële voortgang geboekt, waarmee dit voor de RvT geen specifiek onderwerp van toezicht meer is, maar wel onderdeel van het reguliere proces blijft. De uitvoering van het bestuursbeleid verloopt in de ogen van de RvT goed.

Besturing en bestuurlijke prioriteiten

De in de afgelopen jaren bereikte voortgang met betrekking tot de ontwikkeling van de governance is in 2020 ver breed en verdiept. De RvT heeft een aantal suggesties gericht op bestendinging hiervan aangereikt, die vooral betrekking hebben op de interne werkwijze van het bestuur.

De RvT verwacht dat het bestuur spoedig de gekozen oplossing voor bestuursondersteuning implementeert, zodat de werking hiervan in 2021 kan worden vastgesteld.

In 2020 heeft het bestuur veel aandacht besteed aan het MVB-beleid en invulling gegeven aan het begrip lange termijn waardecreatie en een viertal thematische aandachtsgebieden. De uitwerking van het MVB-beleid kent nog wel enige overloop naar 2021. Dit mag niet ten koste gaan van de implementatie van het MVB-beleid in 2021. De RvT beoordeelt per ultimo 2021 de werking van het MVB-beleid.

Voor de komende jaren heeft het nieuwe pensioencontract een grote impact op het pensioenfonds. De RvT verwelkomt dat dit binnen het pensioenfonds en door de directe stakeholders wordt onderkend en adequaat wordt opgevolgd.

Evenwichtige belangenafweging en de premievaststelling

Het bestuur weegt de belangen van alle betrokken in en bij het pensioenfonds in de ogen van de RvT evenwichtig af.

Voor wat betreft de premie heeft het bestuur in 2020 besloten om uit te blijven gaan van een gedempte kostendekkende premie op basis van een realistisch en prudent verwacht rendement. Op basis van een afwegingskader met criteria en de ALM-studie is door het bestuur vastgesteld dat dit uitgangspunt voor 2021 passend en evenwichtig is, alhoewel de premiedekkingsgraad in 2021 hiermee onder de 100% uitkomt. De RvT vindt dat, ondanks de lage premiedekkingsgraad, het bestuur hierbij een adequaat proces heeft doorlopen op basis waarvan de evenwichtigheid getoetst is en het in redelijkheid tot zijn besluit heeft kunnen komen.

Adequate risicobeheersing en IORP-II

De RvT is in algemene zin geen bijzonderheden met betrekking tot de risicobeheersing tegen gekomen. Aan de hand van een IRM-dashboard bespreekt het bestuur twee maal per jaar het risicobeeld van het pensioenfonds. Deze gedachtewisseling kan aan kracht winnen door completering van het dashboard evenals door een advies van de commissies over de risicoscores, de beheersingsmaatregelen en wijzigingen daarin. De RvT is verheugd dat in 2020 een ervaren externe compliance-officer is aangesteld.

Na de implementatie in 2019 hebben in 2020 de sleutelfunctiehouders hun activiteiten ontplooid. De RvT constateert, in lijn met de eind 2020 uitgevoerde evaluatie door het bestuur, dat de feitelijke werking adequaat is. Zo worden periodieke rapportages opgeleverd, waarmee het bestuur verantwoording afneemt. Ook is in 2020 een tweetal audits in de Auditcommissie besproken. Wel kan de sleutelfunctiehouder risicomangement zijn oordeel meer toespitsen op strategische prioriteiten. Bij audit ligt de uitdaging naar voren toe vooral bij het vinden van een balans tussen een proportionele invulling enerzijds en een volwaardige auditfunctie anderzijds. De RvT houdt in 2021 bij de verdere uitbouw van de werking de vinger aan de pols.

Stand van zaken bij vaststelling van deze verantwoording

De RvT juicht het toe dat het bestuur de opvolging van de eerdere aanbevelingen over 2019 in 2020 voortvarend heeft opgepakt.

Naleving Code Pensioenfondsen

Norm 47 van de Code pensioenfondsen verplicht de RvT deze bij de uitoefening van haar taak te betrekken. De RvT heeft van het bestuur een overzicht van de Toepassing van de Code Pensioenfondsen ontvangen, gebaseerd op de nieuwe indeling van de Code pensioenfondsen. Het beeld van de naleving wijkt niet af van voorgaande jaren. De RvT heeft geen verdere opmerkingen.

Aanbevelingen

Het is gebruikelijk dat door de RvT aan het bestuur een aantal suggesties voor verdere ontwikkeling wordt gedaan. Deze hebben dit jaar vooral betrekking op de bestuurlijke effectiviteit, IORP-II, maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) en bestuursondersteuning, en liggen in lijn met de bevindingen in dit verslag.

25 mei 2021

P.J.M. Akkermans

M.E.A. van Boom, voorzitter

H.J.P. Strang

Reactie bestuur

Het bestuur heeft met belangstelling kennis genomen van de inbreng van de RvT, gebaseerd op het Verslag van Bevindingen 2020. De RvT heeft onder meer op basis van (collectieve) gesprekken met leden van het bestuur voorlopige bevindingen opgesteld. Deze zijn met het bestuur besproken en daarna definitief vastgesteld. De RvT heeft aan de hand hiervan verantwoording afgelegd aan de werkgever en aan het VO.

Het bestuur kijkt, evenals de RvT, terug op de bijzondere uitdaging om in 2020 de impact van corona op te vangen en tegelijkertijd een groot aantal verbeteringen te realiseren. Hiermee is de situatie bereikt dat het onderwerp governance nu onderdeel is van het reguliere proces. Het bestuur neemt de aangereikte suggesties van de RvT ter harte en constateert dat al vervolgstappen gerealiseerd zijn in de door de RvT gewenste voortgang inzake de implementatie van bestuursondersteuning. Ook betracht het bestuur voortvarendheid bij de implementatie van het MVB-beleid in 2021, na de vaststelling hiervan in 2020. De constatering dat de komende jaren het nieuwe pensioencontract bij de invoering van de wetgeving een grote impact heeft op het pensioenfonds wordt door het bestuur volledig onderschreven en is sinds 2020 in acties vertaald, in nauw overleg met de stakeholders.

Het bestuur verwelkomt de constatering dat de belangen van alle betrokken evenwichtig worden afgewogen en dat bij de vaststelling van de premie 2021 een adequaat proces is doorlopen op basis waarvan de evenwichtigheid getoetst is.

De suggesties inzake de doorontwikkeling van de activiteiten van de sleutelfunctiehouders sporen met de inzichten van het bestuur.

Het bestuur, en het pensioenfonds in het algemeen, kijkt terug op een constructieve samenwerking en dialoog met de RvT en verheugt zich op de verdere samenwerking.

IJmuiden, 25 mei 2021

Verslag van Verantwoordingsorgaan

Aanbevelingen

Het Verantwoordingsorgaan (VO) heeft als hoofdtaken:

- Verantwoording afnemen van het bestuur over het gevoerde beleid en de gemaakte beleidskeuzes voor de toekomst. Over het afgelopen boekjaar deed het VO dit aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere informatie, waaronder de jaarlijkse rapportage van de Raad van Toezicht (RvT).
- Adviestaak: met betrekking tot de in het reglement VO vastgelegde thema's.
- Goedkeuringsbevoegdheden inzake fundamentele wijzigingen van het pensioenfonds.

Dit verslag van het VO en de reactie daarop van het bestuur zijn op 25 mei 2021 besproken met het bestuur.

Verantwoordingsorgaan 2020

De heer G. de Groot heeft per 1 maart het lidmaatschap van het VO beëindigd in verband met pensionering. De heer M. van Zelst heeft de heer De Groot opgevolgd. De heer J. Boezewinkel en mevrouw A. Schouw zijn per 1 juni benoemd voor een tweede termijn. De in april gehouden verkiezingen voor gepensioneerde leden van het VO hebben geleid tot de volgende nieuwe leden van de gepensioneerden geleding van het VO: de heren R. de Brouwer en J. Vrenegoor namens de VOHM en de heer J. de Ridder namens de gezamenlijke vakverenigingen. De nieuwe leden zijn per 1 juli actief. De heren S. de Ruijter, G. Horn en S. Krotjé hebben per die datum het VO verlaten. Op 1 november heeft de heer Vrenegoor helaas het VO verlaten in verband met zijn ziekte. Met droefenis hebben wij in maart 2021 kennis genomen van zijn overlijden. Mevrouw M. Jansen is per 1 november toegetreden tot het VO.

Vanuit de geleding pensioengerechtigden is de heer E. Hulshof voorgedragen als bestuurslid.

Interne VO aangelegenheden

Om potentiële toekomstige VO- en bestuursleden op tijd op te leiden, is vanuit het opvolgingsplatform voorgesteld om maximaal twee aspirant VO-leden te benoemen. Afsproken is dat bij wijze van proef zal worden begonnen met het aanstellen van 1 aspirant lid met daarbij een evaluatie een half jaar na aanstelling. Het aspirant VO-lid kan deelnemen aan vergaderingen en discussies, maar is uitgesloten van stemrecht.

Vier VO-leden hebben in 2020 de SPO-A opleiding afgerond. Twee nieuwe VO-leden volgen nog de opleiding.

Zelfevaluatie VO

De zelfevaluatie van het VO heeft plaats gevonden op 25 juni 2020 onder leiding van externe begeleiders. Voor de continuïteit is gekozen om de evaluatie te doen in aanwezigheid van de vertrekkende en de nieuwe leden uit de geleding pensioengerechtigden. Tijdens de bijeenkomst is ingegaan op het functioneren van het VO en de houding van het VO ten opzichte van het bestuur. Er zijn pijnpunten (bijvoorbeeld informatievoorziening naar VO) uit het verleden besproken en methodes om dit soort verschillen van inzicht te voorkomen in de toekomst. Het VO is positief over het eindresultaat van deze evaluatie en heeft ervaren dat hierdoor de rolduidelijkheid is verbeterd.

De zelfevaluatie heeft geleid tot het VO-beleidsdocument waarin beschreven staat hoe het VO verantwoording wil afnemen en welke werkwijze en prioriteiten gekozen worden. Dit beleidsdocument is op 18 november in een uitgebreide werksessie besproken met het bestuur onder leiding van externe begeleiders. Dit gesprek over wederzijdse verwachtingen heeft positief bijgedragen aan de verbeterde communicatie tussen bestuur en VO. Het VO gaat er daarbij van uit dat zij een volwaardige gesprekspartner is van het bestuur en intern toezicht met ook een eigen netwerk.

Het onderwerp planmatig werken van het VO is uitgebreid met het afstemmen van de agenda 's van het bestuur en het VO. Als basis wordt het "Dashboard SPH strategische prioriteiten en overig 2021" van het bestuur gebruikt. Hierdoor kan het VO zich gedurende het gehele jaar voorbereiden op onderwerpen die binnen het pensioenfonds spelen.

Governance

Om de bestuurlijke effectiviteit te verhogen, heeft het bestuur besloten tot de aanstelling van een interimmanager bestuurszaken. Het VO volgt deze ontwikkeling op afstand en is blij te zien dat er eindelijk een besluit genomen is over de verbetering van de bestuursondersteuning. Het VO heeft wel een zorg over de totale kosten van alle maatregelen rond het verbeteren van de bestuurlijke effectiviteit en het inhuren van externe adviseurs.

Tweede aandachtspunt in dit kader waren de 'boardroom dynamics'. Ook hier heeft het bestuur stappen gezet. Het VO ervaart een betere rolverdeling van bestuursleden tijdens vergaderingen met het bestuur.

Het VO stelt met tevredenheid vast dat de verhoudingen tussen het VO en het bestuur zijn verbeterd.

Ontwikkeling dekkingsgraad en bestuursambitie

De actuele dekkingsgraad was 1 januari 2020 111,5 % en de beleidsdekkingsgraad 109,0%. De rekenrente voor de VPV is het jaar begonnen met een stand van 0,69%. De beurzen gingen in maart als gevolg van de coronacrisis wereldwijd sterk omlaag. Ook voor de dekkingsgraden van Pensioenfondsen Hoogovens had dit drastische gevolgen. Medio maart bewoog de dekkingsgraad zich rond de voor het pensioenfondsen kritische grens van 90%. De verder dalende rekenrente had daarbij, naast de dalende beurskoersen, een versterkend effect. Vanaf de zomer herstelden de beurzen, mede geholpen door de steunmaatregelen van overheden en centrale banken. Uiteindelijk heeft het pensioenfondsen het jaar afgesloten met een actuele dekkingsgraad van 108,8% en een beleidsdekkingsgraad van 101,8%. Het herstel op de beurzen in de tweede helft van het jaar was niet voldoende om het neerwaartse effect van de extreem lage rekenrente te compenseren. Het VO stelt vast dat afgelopen jaar uitzonderlijk was en is verheugd over het gebleken herstelvermogen van het pensioenfondsen. Het VO betreurt dat ondanks deze groei en historisch hoog vermogen het niet mogelijk was de ambitie van het bestuur waar te maken op gebied van indexatie en premiekosten. Het VO erkent hierbij de grote invloed van wet- en regelgeving.

ALM

De ALM-studie is afgerond in augustus 2020, waarna de focus kwam op het vertalen van de ALM-uitkomsten in het strategisch beleggingsbeleid en de implementatie van wijzigingen in het beleggingsbeleid hetgeen gepresenteerd is in december 2020. Er is een gering aantal wijzigingen voortgekomen uit de ALM, zoals een wijziging in het renteafdekkingbeleid. Het VO vindt dat de totale doorlooptijd van de ALM-studie te lang was maar uiteindelijk is een grondig stuk werk opgeleverd wat op een open en goede manier tussen VO en bestuur besproken is.

Premie 2021

Begin 2021 hebben sociale partners een akkoord bereikt dat heeft geresulteerd in een feitelijke premie van 29,5%. Om opbouwkortingen van actieve deelnemers te voorkomen zijn sociale partners overeengekomen de pensioenregeling te versoberen door de toekomstige toeslagambitie plaats te laten vinden op basis van het prijsindexcijfer in plaats van het loonindexcijfer.

Het bestuur heeft de verwachte rendementen vastgesteld binnen de kaders van de Commissie Parameters (Dijsselbloem 2019). Als gevolg hiervan, de lagere rekenrente en de aanpassing van de toeslagambitie stijgt de gedempte kostendekkende premie van 22,7% in 2020 naar 28,6% in 2021. Sociale partners zijn verder overeengekomen dat de werkgever een eenmalige storting in het premie- en toeslagendepot zal doen.

Op 4 maart 2021 heeft het VO unaniem positief geadviseerd over zowel de feitelijke premie als de kostendekkende premie. De extra storting in het premie- en toeslagendepot valt buiten het adviesrecht van het VO. Het VO heeft zijn waardering uitgesproken voor de grondige aanpak met betrekking tot het premievraagstuk. Het VO is daarbij voldoende en tijdig geïnformeerd.

Voor de gewijzigde uitvoeringsovereenkomst als gevolg van wijzigingen in het pensioenreglement is inmiddels het adviestraject in gang gezet.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Het MVB-dossier staat al meerdere jaren op de agenda van het bestuur. Het VO is positief over de survey/peiling die het bestuur gedaan heeft om inzicht te krijgen in wat de verschillende geledingen belangrijke aandachtsgebieden vinden binnen MVB. Het afgelopen jaar is het VO geïnformeerd over de voortgang en de beleidskeuzes die daarbij kunnen worden gemaakt. Het VO hoopt dat er in 2021 meer voortgang kan worden gemaakt waarbij de eerste beleidskeuzes ook geïmplementeerd gaan worden.

Het nieuwe pensioencontract

Het bestuur en VO hebben besloten om gezamenlijke informatiesessies te organiseren zodat de kennis over het nieuwe pensioencontract en de mogelijke gevolgen gezamenlijk opgebouwd wordt. In 2021 zullen we dit gezamenlijk verder vorm geven. Het VO hecht veel waarde aan de kennisopbouw binnen het VO over dit onderwerp zodat het VO de belangrijke rol bij de keuzes gedurende de transitieperiode goed kan invullen.

Ontvangen adviesaanvragen van het bestuur

4 februari 2020: ontvangen adviesaanvraag kostendekkende premie 2020

2 maart 2020: ontvangen adviesaanvraag beloningsbeleid.

22 september 2020: tweede adviesaanvraag beloningsbeleid.

Het VO heeft voor de verschillende adviesaanvragen een positief advies uitgebracht.

Raad van Toezicht

Het VO heeft afgelopen jaar de gesprekken met de RvT als constructief ervaren. Het inzichtelijk werkplan van de RvT draagt bij aan de goede afstemming. Door de RvT is gekozen om afgelopen jaar iets meer ruimte te geven aan het bestuur. Hiermee hebben ze hun eigen doelstelling 'voorspelbaar' goede invulling gegeven.

Het VO heeft kennis genomen van de opmerking van de RvT dat de governance structuur besproken moet worden bij invoering van het nieuwe pensioencontract. Het VO had graag gezien dat dit onderwerp eerst in een reguliere vergadering besproken wordt alvorens dit in het verantwoordingsdocument te lezen.

Oordeel VO

Alles overziend komt het VO voor het boekjaar 2020 tot een positief eindoordeel over het door het bestuur gevoerde beleid met als aandachtspunt de voortgang op het MVB-beleid. Het VO is tevreden over de verbeterde samenwerking tussen bestuur en VO.

Daarnaast wil het VO waardering uitspreken voor de toewijding en expertise van de uitvoeringsorganisatie met name met het oog op de moeilijke bedrijfsvoering door corona.

IJmuiden, 25 mei 2021

Reactie bestuur

Met veel belangstelling heeft het bestuur kennis genomen van de opbouwende inbreng van het VO bij het Jaarverslag 2020. Op 25 mei 2021 is de inbreng en de reactie besproken in een overleg van het bestuur en het VO. De reactie van het bestuur luidt als volgt.

Algemeen en governance

Het bestuur is verheugd dat ook het VO constateert dat de relatie bestuur / VO gedurende 2020 verbeterd is. Van beide kanten zijn hier belangrijke inspanningen geleverd. Ook waardeert het bestuur de constructieve samenwerking tussen het VO en de RvT.

Het bestuur verwelkomt het initiatief van het VO om aspirant leden vanuit het opvolgingsplatform in haar midden op te nemen en daartoe een proef te starten met één aspirant lid gekoppeld aan een evaluatie na zes maanden. Voorts is het bestuur verheugd te vernemen dat het VO positief is over de zelfevaluatie en dat het verbetering heeft gebracht ten aanzien van rolduidelijkheid.

De constateringen van het VO over de bestuurlijke effectiviteit worden door het bestuur herkend; bij een laatste stap in het proces is besloten om naast de procesverbeteringen ook invulling te geven aan verdere versterking van de bezetting van de bestuursondersteuning. Hierbij is het in algemene zin van belang om bestuurskosten ook in de context van de baten te bezien.

Financiële positie, ALM-studie en premie 2021

De wereldwijde uitbraak van het coronavirus heeft vooral in de eerste helft van 2020 impact gehad op de financiële positie van het pensioenfonds. Het herstel in de tweede helft van 2020 was echter niet voldoende om deze negatieve impact in 2020 weer goed te maken. De beleidsdekkingsgraad per ultimo oktober 2020 maakte het niet mogelijk om reguliere toeslagen te verstrekken aan actieven en pensioengerechtigden. De toeslagambitie kon dus helaas niet worden waargemaakt.

Het bestuur kijkt positief terug op de in 2019 / 2020 uitgevoerde ALM-studie en de samenwerking met het VO hierbij.

Ook in het kader van de vaststelling van de premie 2021 is bij de voorbereiding van de adviesaanvraag steeds in overleg met het VO geopereerd.

Strategische prioriteiten pensioenfonds

De impact voor het pensioenfonds van de Wet Toekomst Pensioenen en maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) is reeds zichtbaar. Het bestuur heeft beide onderwerpen in 2020 uitgebreid opgepakt en daarover nauw contact gehad met het VO, met onder meer gezamenlijke kennisontwikkeling. Inzake de Wet Toekomst Pensioenen bevestigt het bestuur het belang dat het VO hecht aan hun rol bij de keuzes gedurende de transitie. De aansporing inzake het MVB-beleed heeft het bestuur in de eerste helft van 2021 vertaald in concrete acties.

Besluit

Het bestuur is verheugd over de stappen die in 2020 bij de prioritaire onderwerpen en de reguliere dossiers konden worden gezet. De opbouwende relatie met het VO en het positieve VO-oordeel is een stimulans om op deze weg verder te gaan.

IJmuiden, 25 mei 2021

Jaarrekening 2020

Balans per 31 december (in mln. €)

Na bestemming van saldo van baten en lasten

		31-12-2020	31-12-2019
Actief			
Beleggingen voor risico van het pensioenfonds	(1)		
Vastgoedbeleggingen		608	626
Aandelen		4.311	4.041
Vastrentende waarden		4.367	4.267
Derivaten		742	638
		10.028	9.572
Beleggingen voor risico van de deelnemers	(1)	3	3
Herbelegging van ontvangen cash collateral	(2)	431	301
Vorderingen en overlopende activa	(3)	37	31
Overige activa	(4)	<u>1</u>	<u>1</u>
		10.500	9.908
Passief			
Stichtingskapitaal en reserves	(5)		
Stichtingskapitaal en algemene reserve		803	985
Bestemmingsreserve		33	2
		836	987
Technische voorzieningen			
Technische voorzieningen voor risico van het pensioenfonds	(6)	9.155	8.544
Technische voorzieningen voor risico van de deelnemers	(7)	3	3
		9.158	8.547
Overige schulden en overlopende passiva	(8)	<u>506</u>	<u>374</u>
		10.500	9.908

* De bij de posten vermelde nummers (-) verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 60.

Staat van baten en lasten (in mln. €)

		2020	2019
Baten			
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	(9)	133	130
Premiebijdragen voor risico van de deelnemers		-	1
Beleggingsresultaten voor risico pensioenfonds/deelnemers	(10)	<u>598</u>	<u>1.326</u>
		731	1.457
Lasten			
Pensioenuitkeringen		266	262
Pensioenuitvoeringskosten		5	5
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds			
Pensioenopbouw	171	138	
Toeslagen	-	41	
Rentetoevoeging	-27	-17	
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	(11) -272	-267	
Wijziging marktrente	1.020	1.082	
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-	5	
Langlevens	-19	-	
Overige actuariële resultaten	-262	-1	
		611	981
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van de deelnemers			
		-	1
Saldo overdrachten van rechten	(12)	<u>-</u>	<u>-5</u>
		882	1.244
Saldo van baten en lasten		-151	213

* De bij de posten vermelde nummers (-) verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 66.

Bestemming van het saldo van baten en lasten (in mln. €)

	2020	2019
Stichtingskapitaal en algemene reserve	-182	211
Bestemmingsreserve	<u>31</u>	<u>2</u>
Totaal stichtingskapitaal en reserves	-151	213

Kasstroomoverzicht (in mln. €)

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

		2020	2019
Kasstroom uit pensioenactiviteiten			
Ontvangen premies		132	130
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	(12)	2	6
Betaalde pensioenuitkeringen	(11)	-272	-256
Betaald in verband met overdracht van rechten	(12)	-2	-1
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(11)	<u>-5</u>	<u>-5</u>
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten		-145	-126
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten			
Verkopen en aflossingen van beleggingen	(1)	2.818	3.481
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	(10)	203	211
Aankopen beleggingen	(1)	-2.857	-3.545
Betaalde vermogensbeheer- en transactiekosten	(10)	<u>-19</u>	<u>-21</u>
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten		145	126
Mutatie in de liquide middelen		-	-

* De bij de posten vermelde nummers (-) verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 60 of de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 66.

Toelichting op de jaarrekening

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

Het doel van Stichting Pensioenfonds Hoogovens, statutair gevestigd te IJmuiden, kantoorhoudend aan de Wijckermolen 202 te Beverwijk en als ondernemingspensioenfonds ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 41222617 (het pensioenfonds), is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden. Het pensioenfonds is erop gericht om de pensioenovereenkomst zoals vastgelegd in het pensioenreglement uit te voeren onder de voorwaarden van de uitvoeringsovereenkomst. Alle bedragen zijn vermeld in miljoenen euro's, de functionele valuta van het pensioenfonds, tenzij anders is vermeld. Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2020, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2020.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen, opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. Het bestuur heeft op 25 mei 2021 de jaarrekening opgemaakt. Vervolgens heeft de RvT dit besluit goedgekeurd.

Continuïteitveronderstelling

Bij het opstellen van de jaarrekening is er van uitgegaan dat het pensioenfonds haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten zonder noodzaak of intentie tot liquidatie of staking van alle bedrijfsactiviteiten. Het pensioenfonds kan in geval van een crisis de voortgang van kritische processen, zoals de uitbetaling van de pensioenen en het vermogensbeheer, voortzetten. Dit geldt ook voor de materiële processen die zijn uitbesteed aan (strategische) leveranciers. De liquiditeit van het pensioenfonds is niet in het geding.

De uitbraak van het COVID-19 virus (coronavirus) vanaf het vroege voorjaar van 2020, de wereldwijde verspreiding van het virus en de daarbij behorende overheidsmaatregelen waren per jaareinde 2020 nog steeds aan de orde en hebben in 2020 geen negatieve impact gehad op het functioneren van het pensioenfonds.

Algemeen

Voor zover hieronder niet anders is aangegeven, vindt waardering plaats op basis van reële waarde. Alle in een vreemde valuta luidende bedragen zijn omgerekend in euro's tegen de per balansdatum geldende valutakoersen. Verschillen, ontstaan door afwijkingen ten opzichte van de aan het eind van het voorafgaande jaar gehanteerde koersen, worden verwerkt in de beleggingsopbrengsten. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. De toedeling van het belegd vermogen naar beleggingscategorieën is geschied op het niveau van individuele beleggingsportefeuilles of vermogensbeheerders. Voor jaarrekeningposten waarvan de presentatie in het boekjaar is gewijzigd ten opzichte van het voorgaand boekjaar worden de vergelijkende cijfers voor vergelijkingsdoeleinden aangepast.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'Nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een verminde-

ring van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien:

- Indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft;
- In de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Door het bestuur gevormde oordelen bij toepassing van de grondslagen die belangrijke gevolgen hebben voor de jaarrekening, hebben met name betrekking op de beleggingen voor risico pensioenfonds/deelnemers en de technische voorzieningen. In het verslagjaar zijn de aannames voor de voorziening pensioenverplichtingen aangepast in verband met de overgang op nieuwe sterftegrondslagen (AG-tafels 2020 en ervaringssterfte) met een positief effect op het saldo van baten en lasten van € 262 miljoen (€ 203 miljoen AG-tafels en € 59 miljoen ervaringssterfte).

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie van verbonden partijen tussen de bestuurders en werknemers van het pensioenfonds met de bij het pensioenfonds aangesloten ondernemingen.

De bezoldiging van bestuurders wordt nader toegelicht op pagina 68. Het pensioenfonds heeft geen leningen verstrekt aan (voormalige) bestuurders. Ook heeft het pensioenfonds geen vorderingen op (voormalige) bestuurders. Bestuurders en medewerkers van het pensioenfonds die een dienstverband hebben met Tata Steel Nederland nemen deel aan de pensioenregeling van het pensioenfonds conform de geldende reglementen. Dit geldt evenzeer voor bestuurders die een pensioenuitkering van het pensioenfonds ontvangen.

Het pensioenfonds heeft een uitvoeringsovereenkomst met de aangesloten werkgevers waarin de wederzijdse verhouding is geregeld. Het bestuur stelt jaarlijks de premie vast op basis van de verwachte rendementen. In de uitvoeringsovereenkomst ligt onder andere vast welke premies de ondernemingen maximaal dienen te betalen. De uitvoeringsovereenkomst kent geen bepalingen die de aangesloten werkgevers verplichten om tekorten bij het pensioenfonds aan te vullen. Indien in enig jaar de maximale premie lager is dan de kostendekkende premie dan kan het pensioenfonds de opbouw van pensioenaanspraken in dat jaar verlagen.

De per 31 december 2020 aangesloten werkgevers zijn:

- Tata Steel Nederland B.V.
- Tata Steel IJmuiden B.V.
- Tata Steel Nederland Technology B.V.
- Tata Steel Nederland Services B.V.
- Danieli Corus Technical Services B.V.

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds/deelnemers

Beleggingen voor risico van het pensioenfonds en voor risico van de deelnemers zijn op gelijke wijze gewaardeerd.

Lopende interest posities en nog af te wikkelen transacties uit hoofde van beleggingen zijn verantwoord als onderdeel van de marktwaarde van de desbetreffende beleggingscategorie.

Vastgoedbeleggingen

Deze portefeuille bestaat uit extern beheerde vastgoed portefeuilles.

Beursgenoteerd

De waardering van beursgenoteerd vastgoed en infrastructuur beleggingsentiteiten geschiedt tegen beurswaarde per balansdatum.

Niet beursgenoteerd

De waardering van niet beursgenoteerd vastgoed en infrastructuur beleggingsentiteiten geschiedt op basis van de laatste taxatiewaardes. Vrijwel alle participaties worden jaarlijks getaxeerd op reële waarde.

Aandelen

Hiertoe behoren aandelen, converteerbare obligaties en financiële instrumenten met de karakteristieken van aandelen, alsmede de aan deze beleggingscategorie toe te rekenen liquide middelen en deposito's. De waardering geschiedt tegen beurswaarde, voor zover het de converteerbare obligaties betreft vermeerderd met de lopende rente op de balansdatum. De reële waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsinstellingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Vastrentende waarden

Hieronder vallen obligaties, leningen, hypotheekleningen en financiële instrumenten met de karakteristieken van vastrentende waarden, alsmede de aan deze beleggingscategorie toe te rekenen liquide middelen en deposito's. Waardering geschiedt tegen beurskoers plus lopende rente op de balansdatum. In het geval er geen beurskoers beschikbaar is, geschiedt waardering tegen de contante waarde van de toekomstige termijnen van rente en aflossing. De contante waarde wordt bepaald op basis van een rekenrente die gelijk is aan de geldende marktrente van soortgelijke instrumenten met een gelijke looptijd.

Derivaten

Derivaten worden opgenomen tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen. De waardering van de Total return swap (TRS) geschiedt met behulp van een marktconform en toetsbaar waarderingmodel. In dit model wordt rekening gehouden met het kredietrisico, de waarde van het onderpand, de door het pensioenfonds ontvangen vergoeding, overige specifieke contractvoorwaarden en eventuele feitelijke markttransacties nabij de balansdatum. Positieve posities uit hoofde van derivaten contracten ultimo het verslagjaar zijn gepresenteerd onder de derivaten. Negatieve posities zijn gepresenteerd onder overige schulden en overlopende passiva.

Herbelegging van ontvangen cash collateral

Ontvangen zekerheden kunnen worden herbelegd in geldmarktfondsen met een Aaa-rating met de mogelijkheid om dagelijks in- of uit te treden alsmede in kortlopende (maximaal 12 maanden) covered bonds uit core eurolanden met een Aaa-rating. Waardering vindt plaats conform vastrentende waarden.

Vorderingen en overlopende activa, overige schulden en overlopende passiva

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventueel noodzakelijke geachte voorzieningen. Vorderingen en overlopende activa alsmede overige schulden en overlopende passiva worden onderscheiden van vorderingen en schulden in verband met beleggingstransacties. Deze zijn opgenomen onder de beleggingen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder liquide middelen zijn opgenomen die kasbanktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd hebben korter dan twaalf maanden. Deze worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichting kapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds, volgens de van toepassing zijnde waarderinggrondslagen in de balans zijn opgenomen. Er is een bestemmingsreserve gevormd uit de extra ontvangen premie boven de gedempte kostendekkende premie. Deze extra premie is bestemd voor toeslagverlening aan deelnemers. Aan deze bestemmingsreserve wordt beleggingsrendement toegerekend. Omdat in 2020, gegeven een te lage beleidsdekkingsgraad, geen toeslagen zijn toegekend uit deze reserve, bedraagt ultimo 2020 het saldo € 33 miljoen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op reële waarde. De reële waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de pensioenaanspraken en -rechten. Bij de berekening van de pensioenverplichtingen is uitgegaan van de geldende pensioenreglementen en van de pensioenaanspraken die kunnen worden toegerekend aan de tot de balansdatum verstreken deelnemingsperiode. Er wordt geen rekening gehouden met toe-

komstige salarisstijgingen en alleen de onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn opgenomen. De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- De door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur per de balansdatum;
- De rentetoevoeging vindt plaats op basis van de nominale rente met een looptijd van een jaar zoals opgenomen in de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur aan het einde van het vorige boekjaar. De rente wordt berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar;
- Sterftegrondslagen op basis van Prognosetafel AG2020 met als startjaar 2021 (2019: AG2018, startjaar 2020). Sterftekansen zijn gecorrigeerd op basis van ervaringssterfte. De correctiefactoren voor ervaringssterfte zijn gebaseerd op de Willis Towers Watson Standaard Rapportage (ervaringssterfemodell 2020) met voor elke leeftijd een specifieke correctiefactor met onderscheid in geslacht en hoofd- en medeverzekerde. De sterftekansen voor wezen zijn op nul gesteld. Voor de nettopensioenregeling wordt een van de basisregeling afwijkende ervaringssterfte toegepast;
- Voor alle verzekerden geldt het systeem van bepaalde partner;
- Alle mannen zijn drie jaar ouder verondersteld dan hun echtgenote/partner;
- In de voorziening pensioenverplichtingen is een opslag voor dekking van toekomstige pensioenuitvoeringskosten begrepen van 2%;
- In de voorziening pensioenverplichtingen is rekening gehouden met de lasten uit hoofde van toeslagen die betrekking hebben op het volgende boekjaar, voor zover hierover in het huidige boekjaar is besloten.

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op de balansdatum het stichtingskapitaal en algemene reserve (aanwezige solvabiliteit) te delen op de totale technische voorzieningen van het pensioenfonds. Bij het berekenen van de reële dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt ten behoeve van deze berekening de voorziening pensioenverplichtingen herrekend, rekening houdend met de verwachte loon- en prijsinflatie. De beleidsdekkingsgraad van een pensioenfonds is de gemiddelde dekkingsgraad van de 12 maanden voorafgaand aan het moment van vaststelling.

Premiebijdragen

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord. De samenstelling van de kostendekkende premie is als volgt:

- De inkoop van aanspraken als gevolg van tijdsverloop;
- De risicopremie voor het nabestaandenpensioen;
- De grondslagen voor het berekenen van de actuariële benodigde premie zijn gelijk aan welke worden gehanteerd voor de berekening van de pensioenverplichtingen. De rekenrente voor de gedempte kostendekkende premie is bepaald op basis van de maximale rendementscurve. Deze curve wordt bepaald met de strategische beleggingsportefeuille voor de periode 2016 tot en met 2020 en de daarbij behorende maximale rendementen, waarbij het rendement op vastrentende waarde is vastgelegd voor vijf jaar op basis van de door DNB in september 2015 gepubliceerde rentetermijnstructuur;
- Een opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen;
- Een opslag voor de dekking van administratiekosten;
- De leeftijdsafhankelijke premie voor de nettopensioenregeling wordt, voor de werknemers die deelnemen aan deze regeling, ingehouden op het nettosalarijs en door de werkgever afgedragen aan het pensioenfonds.

Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds/deelnemers

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten is verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening is geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeverandering van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, zijn als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Onder de directe beleggingsopbrengsten is verstaan de rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten. Dividend is verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Onder de vermogensbeheerkosten vallen alle kosten die het pensioenfonds maakt voor het beheer van de beleggingen. Transactiekosten zijn de kosten die gemaakt zijn om een beleggingstransactie tot stand te brengen.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen zijn de aan verzekerden uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten.

Toelichting op de balans (in mln. €)

Beleggingen voor risico pensioenfonds/deelnemers 2020 (1)

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal beleggingen
Stand per 1 januari 2020 (voor herrubricering derivaten met een negatieve waarde)	626	4.042	4.269	604	9.541
Aankopen/verstrekkingen	96	917	1.767	77	2.857
Verkopen/aflossingen	-107	-866	-1.592	-253	-2.818
Waardeontwikkeling	-7	219	-75	277	414
Stand per 31 december 2020	608	4.312	4.369	705	9.994
Derivaten met een negatieve waarde	-	-	-	37	37
Stand per 31 december 2020 (na herrubricering derivaten met een negatieve waarde)	608	4.312	4.369	742	10.031

*Derivaten met een negatieve waarde zijn onder Overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Voor een uitsplitsing van de totale beleggingen, zie tabel Beleggingen S1 en S2 op pagina 72.

De verdeling van de beleggingen voor risico deelnemers over de beleggingscategorieën is gelijk aan de verdeling beleggingen voor risico pensioenfonds. Beleggingen voor risico deelnemers zijn € 3,2 miljoen (2019: € 2,8 miljoen).

Het pensioenfonds heeft ultimo 2020 voor € 7,2 miljoen (2019: € 4,8 miljoen) indirect via externe vermogensbeheerders belegd in Tata Steel of haar dochtermaatschappijen.

Beleggingen voor risico pensioenfonds/deelnemers 2019 (1)

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Totaal beleggingen
Stand per 1 januari 2019 (voor herrubricering derivaten met een negatieve waarde)	635	3.398	3.853	455	8.341
Aankopen/verstrekkingen	92	821	2.560	72	3.545
Verkopen/aflossingen	-145	-1.011	-2.247	-78	-3.481
Waardeontwikkeling	44	834	103	155	1.136
Stand per 31 december 2019	626	4.042	4.269	604	9.541
Derivaten met een negatieve waarde	-	-	-	34	34
Stand per 31 december 2019 (na herrubricering derivaten met een negatieve waarde)	626	4.042	4.269	638	9.575

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten, zijn gewaardeerd door middel van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de reële waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten significante schattingsposten (waaronder de te hanteren rentecurve, volatiliteit en inschatting van de kasstromen). De waardering wordt verricht naar de beste inzichten van het pensioenfonds.

Op basis van deze verscheidenheid en gradaties in waarderingmethoden worden de beleggingen ingedeeld naar drie verschillende waarderingniveaus (levels):

- Level 1 - Directe marktnotering: De waarde is gebaseerd op direct waarneembare marktnoteringen van beleggingen in een actieve markt.
- Level 2 - Afgeleide marktnotering: De waarde wordt vastgesteld aan de hand van waarderingmodellen waarin gebruik is gemaakt van significante inputparameters die zijn afgeleid van waarneembare marktinformatie.
- Level 3 - Waarderingsmodellen en -technieken: De waarde wordt vastgesteld met waarderingmodellen waarin voor significante inputparameters geen gebruik is gemaakt van waarneembare marktdata.

Beleggingen voor risico pensioenfonds/deelnemers naar waarderingmethode 2020

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal 31-12-2020
Vastgoedbeleggingen	-	-	608	608
Aandelen	4.312	-	-	4.312
Vastrentende waarden	2.587	419	1.363	4.369
Derivaten	-	469	273	742
Beleggingen voor risico pensioenfonds/ deelnemers	6.899	888	2.244	10.031
Derivaten met een negatieve waarde	-	-	-37	-37

Beleggingen voor risico pensioenfonds/deelnemers naar waarderingmethode 2019

	Level 1	Level 2	Level 3	Totaal 31-12-2019
Vastgoedbeleggingen	-	-	626	626
Aandelen	4.042	-	-	4.042
Vastrentende waarden	2.524	431	1.314	4.269
Derivaten	-	371	267	638
Beleggingen voor risico pensioenfonds/ deelnemers	6.566	802	2.207	9.575
Derivaten met een negatieve waarde	-	-	-34	-34

Herbelegging van ontvangen cash collateral (2)

	31-12-2020	31-12-2019
Covered bonds	56	98
Geldmarktfondsen	<u>375</u>	<u>203</u>
Totaal	431	301

Ontvangen zekerheden kunnen worden herbelegd in geldmarktfondsen met een Aaa-rating met de mogelijkheid dagelijks in- of uit te treden alsmede in kortlopende (maximaal 12 maanden) covered bonds uit core eurolanden met een Aaa-rating. Voor de herbelegging in deze covered bonds geldt bovendien de restrictie dat niet meer dan de helft van de ontvangen zekerheden hier in mogen worden herbelegd met een maximum van € 100 miljoen. Tegenover de ontvangen zekerheden staat een verplichting om deze weer terug te betalen. Dit bedrag staat vermeld onder overige schulden en overlopende passiva als terugbetalingsverplichting, zie toelichting (8) op pagina 65. De hoogte van de ontvangen zekerheden fluctueert met de waardeontwikkeling van de derivaten. Tegenover de betaalde zekerheden staat een vordering om deze terug te ontvangen. Deze vordering staat vermeld onder vorderingen en overlopende activa, toelichting (3).

Vorderingen en overlopende activa (3)

	31-12-2020	31-12-2019
Vorderingen op de werkgever	11	11
Vorderingen uit hoofde van betaalde zekerheden	<u>26</u>	<u>20</u>
Totaal	37	31

Het pensioenfonds heeft ultimo 2020 en 2019 vorderingen op de werkgever. Dit betreft te ontvangen pensioenpremie's. De vorderingen zijn op 4 januari 2021 (2019: 2 januari 2020) ontvangen. De vorderingen uit hoofde van betaalde zekerheden hebben een looptijd korter dan een jaar.

Overige activa (4)

	31-12-2020	31-12-2019
Liquide middelen	1	1

Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties zijn gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves (5)

	Stichtingskapitaal en algemene reserve	Bestemmingsreserve	Totaal
Stand per 1 januari 2019	774	-	774
Bestemming van saldo van baten en lasten	<u>211</u>	<u>2</u>	<u>213</u>
Stand per 1 januari 2020	985	2	987
Bestemming van saldo van baten en lasten	<u>-182</u>	<u>31</u>	<u>-151</u>
Stand per 31 december 2020	803	33	836

Het stichtingskapitaal bedraagt € 907,56. Met ingang van 2016 is er een bestemmingsreserve gevormd ten behoeve van het toeslagendepot. In 2020 is er € 31 miljoen gedoteerd (€ 29 miljoen premie en € 2 miljoen aan toegerekende beleggingsopbrengsten) aan deze reserve. De bestemmingsreserve telt niet mee bij het bepalen van de dekkinggraad.

Solvabiliteit, dekkingsgraad en herstelplan

	31-12-2020	31-12-2019
Solvabiliteit		
Minimaal vereist eigen vermogen	390	363
Vereist eigen vermogen (op basis van feitelijke mix)	1.944	1.864
Vereist eigen vermogen (op basis van strategische mix)	1.802	1.746
Aanwezig eigen vermogen excl. bestemmingsreserve	803	985
Dekkingsgraad in %		
Actuele dekkingsgraad	108,8	111,5
Beleidsdekkingsgraad	101,8	109,0
Reële dekkingsgraad	83,7	88,1
Vereiste dekkingsgraad op basis van feitelijke mix	121,2	121,8
Vereiste dekkingsgraad op basis van strategische mix	119,7	120,4
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,3	104,3
Kritische dekkingsgraad	90,0	91,0
Grens toekomstbestendig indexeren (TBI-grens)	123,6 ⁶	122,7

Voor het bepalen van het vereist vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het pensioenfonds gebruik van het standaardmodel. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het pensioenfonds. Voor een verdere toelichting van het vereist eigen vermogen, zie de risicoparagraaf vanaf pagina 70.

De vermogenspositie van het pensioenfonds per 31 december 2020 is gekarakteriseerd als een reservetekort (2019: reservetekort).

Het pensioenfonds heeft in 2020 een herstelplan ingediend bij DNB omdat de beleidsdekkingsgraad ultimo 2019 onder het vereiste niveau lag. Om de beleidsdekkingsgraad binnen de termijn van tien jaar weer op het niveau van de vereiste dekkingsgraad te brengen worden de pensioenen, conform het financieel toetsingskader (FTK), bij een beleidsdekkingsgraad lager dan 110% niet verhoogd en worden de pensioenen gedeeltelijk verhoogd bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en de grens voor toekomstgericht indexeren (TBI) van circa 125%. Dit herstelplan is goedgekeurd door DNB. In het herstelplan 2020 was de verwachting dat in 2020 de dekkingsgraad zou stijgen van 111,5% naar 115%. Uiteindelijk is de dekkingsgraad eind 2020 meer dan 6 procentpunten lager uitgekomen op 108,8%. Dit wordt, ondanks een iets hoger dan verwacht beleggingsrendement, vooral veroorzaakt doordat de rente in 2020 nog verder is gedaald waardoor de pensioenverplichtingen veel meer in waarde zijn gestegen dan verwacht in het herstelplan.

Het herstelplan 2021 is eind maart 2021 ingeleverd bij DNB en is inmiddels door DNB goedgekeurd. In het herstelplan is het startpunt de feitelijke dekkingsgraad per ultimo 2020 van 108,8%. Het herstelplan bestrijkt een periode van 10 jaar en gaat in de berekeningen uit van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS) per ultimo 2020 en de maximale rendements- en minimale inflatieparameters. Conform deze veronderstellingen kan het pensioenfonds uit herstel zijn vanaf 2024. De grens waarbij volledige toeslagen kunnen worden verleend en achterstanden (deels) kunnen worden ingehaald is per 1 januari 2021 gedaald naar circa 122%, omdat de toeslagambitie voor actieve deelnemers vanaf 2021 is gewijzigd van looninflatie naar prijsinflatie. Deze dekkingsgraad wordt volgens de veronderstellingen in het herstelplan bereikt in 2025. Uit het herstelplan volgt een kritische dekkingsgraad van 90,0%.

De verwachting is dat er slechts een geringe kans bestaat dat de achterstanden kunnen worden ingehaald. Pas bij een beleidsdekkingsgraad van meer dan circa 122% is een vijfde van het meerdere per jaar beschikbaar voor inhaalindexatie. Gegeven de restricties die vanuit het FTK worden opgelegd zijn er echter weinig beleidsmaatregelen waarmee het bestuur op dit punt invloed op kan uitoefenen.

⁶ Per 31 december 2020. Tot 2021 streefde het pensioenfonds er naar de pensioenaanspraken van deelnemers aan te passen aan de cao-verhogingen bij Tata Steel IJmuiden. Vanaf 2021 streeft het pensioenfonds naar aanpassing van alle opgebouwde pensioenen volgens de Nederlandse consumentenprijsindex. Hierdoor is de TBI-grens gedaald naar ca. 122%.

Technische voorzieningen

	2020	2019
Technische voorziening voor risico van het pensioenfonds (6)		
Stand begin boekjaar	8.544	7.563
Pensioenopbouw	171	138
Toeslagverlening	-	41
Rentetoevoeging	-27	-17
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	-266	-262
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-6	-5
Wijziging marktrente	1.020	1.082
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-	5
Langlevens	-19	-
Overige actuariële resultaten	<u>-262</u>	<u>-1</u>
	611	981
Stand einde boekjaar	9.155	8.544
	31-12-2020	31-12-2019
Rekenrente rentetoevoeging (in %)	-0,3	-0,2
Gemiddelde gewogen rekenrente per ultimo (in %)	0,1	0,7
Duration van de pensioenverplichtingen (in jaren)	18	18
Samenstelling voorziening pensioenverplichtingen		
Deelnemers	4.549	4.186
Gewezen deelnemers	644	566
Pensioengerechtigden	<u>3.962</u>	<u>3.792</u>
Totaal pensioenverplichtingen	9.155	8.544
Technische voorziening voor risico van de deelnemers (7)	2020	2019
Stand begin boekjaar	3	2
Mutatie voorziening	<u>-</u>	<u>1</u>
Stand einde boekjaar	3	3

Korte beschrijving van de aard van de pensioenregelingen

De pensioenregeling kan worden gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd van 1,875% van de in dat jaar geldende pensioengrondslag. Tevens bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds over de mate waarin de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd.

Voor de vrijwillige premieovereenkomst in de vorm van een nettopensioenregeling vindt inleg plaats op basis van een leeftijdsafhankelijke staffel en het vaste jaarsalaris boven het grensbedrag (€ 110.111 in 2020) van de collectieve uitkeringsovereenkomst. In de vrijwillige premieregeling wordt het nettopensioenkapitaal belegd conform de beleggingsmix van het pensioenfonds.

Toeslagverlening

De toeslagen op opgebouwde en ingegane pensioenen worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het pensioenfonds. In de pensioenregeling is overeengekomen dat de opgebouwde en ingegane pensioenen welvaartsvast respectievelijk waardevast worden gehouden onder de voorwaarde dat de financiële positie dit toelaat. Voor deelnemers streeft het pensioenfonds naar aanpassing van de opgebouwde pensioenen aan de cao-verhogingen bij Tata Steel IJmuiden en voor gewezen deelnemers en pensioengerechtigden naar aanpassing volgens de Nederlandse consumentenprijsindex. De financiering van deze voorwaardelijke aanpassingen in de collectieve uitkeringsovereenkomst moet komen uit het beleggingsrendement: er is geen reserve voor gevormd en er wordt geen premie voor betaald. De pensioenen zijn per 1 januari 2021 niet verhoogd.

Overige schulden en overlopende passiva (8)

	31-12-2020	31-12-2019
Schulden uit hoofde van ontvangen zekerheden	457	321
Derivaten met een negatieve waarde	37	34
Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	6
Diversen	<u>12</u>	<u>13</u>
Totaal	506	374

Overige schulden en overlopende passiva exclusief derivaten met een negatieve waarde hebben een looptijd korter dan een jaar.

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

	31-12-2020	31-12-2019
Vastrentende waarden		
High Yield	451	221
Hypotheke	3	14
Total return swap	73	7
Vastgoedbeleggingen		
Vastgoed Europa	88	50
Infrastructuur	<u>4</u>	<u>4</u>
Totaal	619	296

De niet in de balans opgenomen verplichtingen betreffen de door de tegenpartij of vermogensbeheerder nog niet opgevraagde investeringsruimte.

Toelichting op de staat van baten en lasten (in mln. €)

Premiebijdragen van werkgevers en werknemers (9)

	2020	2019
Werkgeversgedeelte	93	91
Werknemersgedeelte	40	39
Feitelijke premie	133	130
Premie naar toeslagendepot (bestemmingsreserve)	-29	-27
Premie bestemd voor pensioenopbouw	104	103

Samenstelling van de (gedempte) kostendekkende premie

	2020		2019	
	Gebaseerd op rentetermijnstructuur	Gebaseerd op verwacht rendement	Gebaseerd op rentetermijnstructuur	Gebaseerd op verwacht rendement
Premie voor verplichtingen risico pensioenfonds				
Jaarinkoop	159	52	127	51
Koopsom overlijdensrisico	8	5	7	5
Inkoop overig	1	1	1	1
Toekomstige uitvoeringskosten	3	2	3	2
Pensioenopbouw	171	60	138	59
Solvabiliteitsopslag	35	12	29	13
Opslag voor uitvoeringskosten	-	-	-	-
Premie voor ambitie	-	32	-	31
Kostendekkende premie	206	104	167	103
Premie bestemd voor pensioenopbouw	104		103	
Pensioenopbouw	171		138	
Premiedekkingsgraad (in %)	61		75	
Duration	30	23	28	23
Gemiddelde rente	0,9	5,0	1,6	5,0
Premie voor verplichtingen risico deelnemers				
Premie toegevoegd aan beleggingen risico deelnemer	-		1	

Sociale partners hebben de feitelijk te betalen pensioenpremie voor de periode 2018 tot en met 2020 vastgesteld op 29% van de pensioengrondslag op jaarbasis. Voor 2020 is op basis daarvan € 133 miljoen aan premie ontvangen (2019: € 130 miljoen). In 2020 bedraagt de gedempte, op basis van verwacht rendement, kostendekkende premie voor de opbouw van nieuwe pensioenrechten 22,7% (2019: 22,8%) en komt overeen met een bedrag van € 104 miljoen (2019: € 103 miljoen). De resterende € 29 miljoen (2019: € 27 miljoen) is bestemd voor dotatie aan het toeslagendepot. Het verwacht rendement op basis waarvan de gedempte kostendekkende premie wordt berekend is 5,1%. Rekening houdend met een opslag voor toeslagverlening van 2,4% bedraagt de rekenrente voor de gedempte kostendekkende premie 2,7%. In 2020 bedraagt de rekenrente voor de inkoop van de nieuwe pensioenopbouw, gebaseerd op de rentetermijnstructuur 0,9% (2019: 1,6%). Dit verklaart waarom de kosten van de inkoop, ten bedrage van € 171 miljoen (2019: € 138 miljoen), hoger zijn dan de daarvoor ontvangen premie van € 104 miljoen (2019: € 103 miljoen). Door de lagere rente is de premiedekkingsgraad in 2020 gedaald naar 61% (2019: 75%).

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen/deelnemers 2020 (10)

	Indirect	Direct	Kosten vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	-7	18	-	11
Aandelen	219	44	-13	250
Vastrentende waarden	-75	121	-3	43
Derivaten	277	20	-	297
Aan vermogensbeheer toegerekende algemene kosten	-	-	-3	-3
Totaal	414	203	-19	598

Beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen/deelnemers 2019 (10)

	Indirect	Direct	Kosten vermogensbeheer	Totaal
Vastgoedbeleggingen	44	22	-	66
Aandelen	834	56	-14	876
Vastrentende waarden	103	103	-3	203
Derivaten	155	30	-1	184
Aan vermogensbeheer toegerekende algemene kosten	-	-	-3	-3
Totaal	1.136	211	-21	1.326

De directe beleggingsopbrengsten worden herbelegd. De vermogensbeheerkosten zoals opgenomen in bovenstaande tabel zijn direct gefactureerd aan het pensioenfonds. Dit betreft de kosten van het interne vermogensbeheer alsmede van een deel van de externe vermogensbeheerders. De vermogensbeheerkosten die niet direct worden gefactureerd (indirect verrekenende kosten) zijn kosten van externe vermogensbeheerders die worden verrekend met de waardering per jaareinde en zijn verantwoord onder de indirecte beleggingsopbrengsten (waardeontwikkeling), zie ook toelichting 1.

De verdeling van de beleggingsresultaten voor risico deelnemers over de beleggingscategorieën is gelijk aan de verdeling van de beleggingsresultaten voor risico pensioenfondsen. Beleggingsresultaten voor risico deelnemers zijn € 207.569 (2019: € 358.134).

De volgende overzichten tonen de aansluiting van de in de jaarrekening verantwoorde vermogensbeheer- en transactiekosten met het kostenoverzicht in het bestuursverslag (pagina 32).

Vermogensbeheer- en transactiekosten voor risico pensioenfondsen/deelnemers 2020

	Direct gefactureerde kosten	Indirect verrekenende kosten	Totaal
Vermogensbeheerkosten intern (deel totale interne uitvoeringskosten)	5	-	5
Beheer vergoedingen aan externe vermogensbeheerders	10	14	24
Prestatieafhankelijke vergoedingen aan extern vermogensbeheerders	3	3	6
Bewaarloon en overige kosten	1	-	1
Transactiekosten	-	8	8
Totaal	19	25	44

Vermogensbeheer- en transactiekosten voor risico pensioenfondsen/deelnemers 2019

	Direct gefactureerde kosten	Indirect verrekenende kosten	Totaal
Vermogensbeheerkosten intern (deel totale interne uitvoeringskosten)	5	-	5
Beheer vergoedingen aan externe vermogensbeheerders	10	12	22
Prestatieafhankelijke vergoedingen aan extern vermogensbeheerders	5	3	8
Bewaarloon en overige kosten	1	-	1
Transactiekosten	-	10	10
Totaal	21	25	46

De verdeling van de vermogensbeheer- en transactiekosten voor risico deelnemers is gelijk aan de verdeling voor risico pensioenfonds. De vermogensbeheer- en transactiekosten voor risico deelnemers zijn € 14.352 (2019: € 13.225).

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten (11)

	2020	2019
Ouderdomspensioen	202	198
Nabestaandenpensioen	62	62
Invalideitpensioen	2	2
Afkopen	-	-
Pensioenuitvoeringskosten	<u>6</u>	<u>5</u>
Totaal	272	267

Saldo overdrachten van rechten (12)

	2020	2019
Inkomende waardeoverdrachten	2	6
Uitgaande waardeoverdrachten	<u>-2</u>	<u>-1</u>
Saldo overdrachten van rechten	-	5
Toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen	<u>-</u>	<u>-5</u>
Totaal	-	-

Honorarium onafhankelijke accountant (in €)

	2020	2019
Controle van de jaarrekening en verslagstaten	94.670	96.450
Overige controleopdrachten	-	-
Fiscale adviesdiensten	-	-
Overige niet controle diensten	<u>24.248</u>	<u>-</u>
Totaal	118.918	96.450

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die voor het pensioenfonds zijn uitgevoerd door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. zoals bedoeld in art. 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort. De vergelijkende cijfers 2019 zijn aangepast als gevolg van een additionele nota betreffende de controle van de jaarrekening 2019.

Bezoldiging bestuurders (in €)

	2020	2019
Bestuur	114.131	105.875
Raad van Toezicht	<u>67.117</u>	<u>63.020</u>
Totaal	181.248	168.895

De bezoldiging van bestuurders is gebaseerd op onderstaande bedragen per jaar (exclusief BTW) volgens het beloningsbeleid van het pensioenfonds:

- Bestuursleden niet werkzaam voor de onderneming € 25.000, gebaseerd op 1 dag per week. Voor de (externe) voorzitter wordt uitgegaan van 1,5 dag per week;
- Pensioengerechtigde bestuursleden € 17.500;
- Bestuursleden die werkzaam zijn voor de onderneming worden in staat gesteld om een deel van hun werktijd aan het pensioenfonds te besteden. De onderneming vraagt hiervoor geen vergoeding. Dit geldt ook voor leden van het VO in dienst van de onderneming;
- Leden van de RvT € 17.500. De voorzitter ontvangt een toeslag van 25%;
- Leden van het VO namens de gepensioneerden ontvangen een onkostenvergoeding van € 1.700 per jaar;
- In geval van het voorzitterschap van een commissie of deelname aan een tweede commissie wordt deze vergoeding gezien de tijdsinzet met € 5.000 per jaar verhoogd (vanaf het moment van benoeming).

Voor bestuursleden die niet werkzaam zijn voor de onderneming is rekening gehouden met onder andere vergoedingsniveaus bij andere pensioenfondsen en met vergoedingen die worden verstrekt in het kader van de SER-normen. Afhankelijk van arbeidsmarktstandigheden kan voor externe of gepensioneerde bestuurders met deskundigheid sprake zijn van een toeslag. In 2020 is een benchmarkstudie uitgevoerd waaruit blijkt dat de vergoedingen die worden verstrekt marktconform zijn.

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van Tata Steel. De hieraan verbonden kosten bedragen € 5,6 miljoen (2019: € 5,7 miljoen) en zijn doorbelast aan het pensioenfonds.

Gebeurtenissen na balansdatum

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van DNB per 31 december 2020 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. DNB heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. Per 1 januari 2021 leidt dit tot een stijging van de technische voorzieningen met € 88,5 miljoen en dientengevolge een daling van de dekkingsgraad met 1,1 procentpunt tot 107,7%.

Risicoparagraaf

Vereist eigen vermogen

Voor blootstelling aan specifieke risico's eist de Pensioenwet dat het pensioenfonds een buffer aanhoudt, in de vorm van eigen vermogen. De hoogte van dit vereist eigen vermogen is vastgesteld op grond van het standaardmodel in het Besluit FTK en de Regeling Pensioenwet. Dit model kent eigen categorieën. Door toepassing van het standaardmodel op het risicoprofiel van het pensioenfonds bedroeg het vereiste eigen vermogen aan het einde van het boekjaar 21,2% van de verplichtingen. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de risicocomponenten die leiden tot het vereist eigen vermogen volgens de definities uit het standaardmodel.

Samenstelling vereist eigen vermogen (in mln. €)

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
S1. Rente- en inflatierisico	62	0,7	212	2,5
S2. Zakelijke waarden risico	1.587	17,3	1.461	17,0
S3. Valutarisico	488	5,3	442	5,2
S4. Grondstoffenrisico	-	-	-	-
S5. Kredietrisico	415	4,5	389	4,6
S6. Verzekeringstechnisch risico	272	3,0	229	2,7
S7. Liquiditeitsrisico	-	-	-	-
S8. Concentratierisico	-	-	-	-
S9. Operationeel risico	-	-	-	-
S10. Actief beheer risico	119	1,3	110	1,3
Subtotaal van alle risico's	2.943	32,1	2.843	33,3
Af: diversificatie-effect	-999	-10,9	-979	-11,5
Vereist eigen vermogen	1.944	21,2	1.864	21,8
Technische voorzieningen	9.158		8.547	
Als percentage technische voorzieningen	21,2		21,8	
Eigen vermogen	803		985	
Af: Vereist eigen vermogen	1.944		1.864	
Reservetekort/-overschot	-1.141		-879	
Als percentage technische voorzieningen	-12,5		-10,3	

In 2020 is het vereist eigen vermogen gestegen van € 1.864 miljoen naar € 1.944 miljoen. Deze stijging wordt per saldo veroorzaakt door de stijging van het zakelijke waarden risico (S2), het valutarisico (S3), het kredietrisico (S5) en een daling van het renterisico (S1). De vereiste dekkingsgraad is gedaald van 121,8% tot 121,2%. De daling hiervan wordt grotendeels veroorzaakt door de stijging van de waarde van de pensioenverplichtingen.

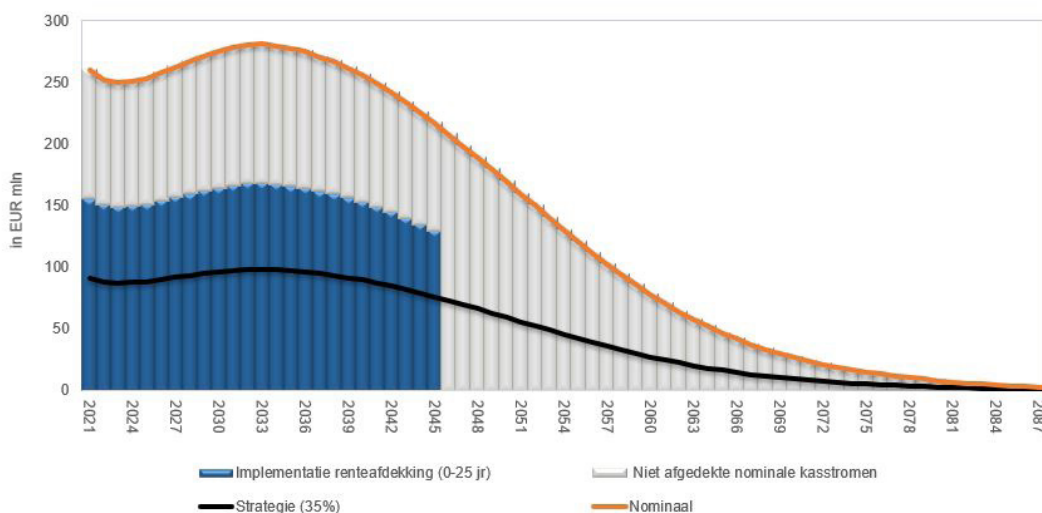
In het standaardmodel heeft het pensioenfonds de vermogensbeheersing voor het liquiditeitsrisico (S7), het concentratierisico (S8) en de niet-financiële risico's (S9) op nihil gezet. Dit is gebaseerd op de veronderstelling dat het pensioenfonds deze risico's dusdanig beheerst dat deze niet materieel zijn voor de vaststelling van het vereist eigen vermogen. Vanaf de volgende pagina worden de specifieke risico's toegelicht.

Het bestuur heeft de korte termijn risicohouding uitgedrukt in een bandbreedte van de feitelijke vereiste dekkingsgraad van 3,5 procentpunt rondom de strategisch vereiste dekkingsgraad. De op het strategisch beleggingsbeleid gebaseerde strategische vereiste dekkingsgraad bedroeg 119,7% per eind 2020. De feitelijk vereiste dekkingsgraad van 121,2%, volgens bovenstaande tabel, valt daarmee binnen de bandbreedte van 3,5 procentpunt. Om er voor te waken dat de feitelijk vereiste dekkingsgraad binnen die bandbreedte blijft hanteert het pensioenfonds een uitgebreide set aan beleggingsrichtlijnen. Dit betreft onder andere richtlijnen voor de renteafdekking en bandbreedtes waar omheen de feitelijke beleggingsportefeuille zich mag bewegen ten opzichte van de strategische beleggingsmix. De in het vervolg van deze risicoparagraaf vermelde posities voldoen aan de daarvoor gestelde richtlijnen.

S1. Rente- en inflatierisico

Het renterisico heeft betrekking op het verschil in rentegevoeligheid van de vastrentende waarden ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het pensioenfonds gebruikt naast kasgelden en obligaties, renteswaps om dit risico te beheersen. Het renteaftdeckingsbeleid van het pensioenfonds is dynamisch en afhankelijk van de hoogte van de 10-jaars swaprente. In 2020 evenals in 2019, was de 10-jaars swaprente lager dan 2% en was de strategische renteaftdekking 35% van de pensioenverplichtingen (de totale pensioenkasstromen). Dit is ingevuld door 60% renteaftdekking over de pensioenkasstromen van de eerste 25 jaren. Ondanks dat de renteaftdekking eind 2020 hetzelfde was als per ultimo 2019, is het rente- en inflatierisico gedaald. Dit wordt veroorzaakt doordat in 2020 de rente verder is gedaald. De S1 wordt berekend door middel van een relatieve (percentuele) renteschok. Bij een lagere rente betekent dit een lagere schok en dus een lagere waarde van de S1. Het inflatierisico wordt op dit moment niet expliciet afgedekt. Het onderwerp inflatierisico en de afdekking daarvan heeft de aandacht van het bestuur en wordt periodiek geëvalueerd. De onderstaande grafiek toont de renteaftdekking eind 2020.

Renteaftdekking ultimo 2020 (in mln. €)

S2. Zakelijke waarden risico

Dit betreft het risico als gevolg van het blootstaan aan wijzigingen van het niveau en de volatiliteit in marktprijzen van financiële waarden. Fluctuaties in marktprijzen vormen vooral een risico als ze niet of slechts gedeeltelijk samenvallen met de fluctuaties in de waarde van de voorziening pensioenverplichtingen. De mate waarin de marktprijzen fluctueren, de volatiliteit, is dus een risicobron. Het marktrisico is beperkt door diversificatie aan te brengen naar beleggingscategorieën en -stijlen en naar risicofactoren. In het beleggingsplan zijn de strategische gewichten inclusief bandbreedtes bepaald per beleggingscategorie. Een andere risicoreducerende maatregel is dat voornamelijk wordt belegd op gereguleerde markten waarbij transparante prijsvorming beschikbaar is.

Het zakelijke waarden risico is in 2020 toegenomen. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de waardeverhoging van de beleggingen in aandelen.

In de tabel op de volgende pagina zijn de posities opgenomen op basis waarvan het rente- en inflatierisico (S1) en het zakelijke waarden risico (S2) is berekend. De hier verantwoorde posities in liquide middelen en overlopende activa en passiva zijn verantwoord onder de vermelde beleggingscategorieën omdat deze verband houden met beleggingstransacties behorende bij de desbetreffende beleggingscategorie. Deze posities zijn niet meegenomen in de berekening van S1 en S2, maar wel in de berekening van het kredietrisico S5.

De totalen sluiten aan op het totaal van de beleggingen volgens de balans op pagina 52. Voor nadere toelichting op de mutaties wordt verwezen naar het hoofdstuk Beleggingen (pagina 21).

Beleggingen S1 en S2 (in mln. €)

	31-12-2020		31-12-2019	
	Contractomvang ⁷	Reële waarde	Contractomvang ⁷	Reële waarde
Vastgoedbeleggingen (S2)				
Direct vastgoed		1		1
Indirect niet-beursgenoteerd vastgoed		582		562
Infrastructuur		25		63
Totaal vastgoedbeleggingen		608		626
Aandelen (S2)				
Europa		1.554		1.505
Amerika		1.153		1.136
Japan en Pacific		379		353
Emerging markets		1.226		1.048
Totaal aandelen		4.312		4.042
Vastrentende waarden (S1)				
Staatsobligaties (nominaal)		671		723
Staatsobligaties (inflatiegerelateerd)		70		73
Covered bonds		1.182		1.264
Credits		1.147		1.092
Hypotheke		970		964
Liquide middelen en overlopende activa/passiva		328		151
Liquide middelen en overlopende activa/passiva (S2)		1		2
Totaal vastrentende waarden		4.369		4.269
Derivaten (S1)				
Renteswaps (Euribor)	867	427	561	356
Total return swap	300	273	300	267
Valutatermijncontracten (S2)	-1.239	42	-1.258	15
Totaal derivaten met een positieve waarde		742		638
	-33	-37	-33	-34
Inflatieswaps	-	-	-	-
Valutatermijncontracten (S2)		-37		-34
Totaal derivaten met een negatieve waarde				
Totaal derivaten		705		604
Totaal beleggingen		9.994		9.541

Onderstaande tabel laat de totalen zien op basis waarvan S1 en S2 zijn berekend.

Verdeling beleggingen (in mln. €)

	31-12-2020	31-12-2019
Gerubriceerd onder S1. rente- en inflatierisico	5.031	4.856
Gerubriceerd onder S2. zakelijke waarden risico	4.963	4.685
Totaal beleggingen	9.994	9.541

S3. Valutarisico

Het valutarisico ontstaat als gevolg van onvoldoende afstemming tussen activa en passiva dan wel inkomsten en uitgaven op het gebied van vreemde valuta. De primaire doelstellingen van het pensioenfonds zijn het voldoen aan verplichtingen die in euro luiden. Wisselkoersschommelingen introduceren hier een additionele onzekerheid. Daarom moet het valutarisico beperkt blijven ten opzichte van totale beleggingsrisico. Het is echter niet verstandig om alle beleggingen in vreemde valuta af te dekken vanwege onzekerheid in de bepaling van de daadwerkelijke valuta-exposure, kosten, additionele complexiteit (ten opzichte van materialiteit bij veel 'kleine' valuta's) en de diversificatie die valuta's in bepaalde omstandigheden geven. Blootstelling naar 'safe haven currencies' (USD, JPY en CHF) hebben in het verleden bescherming geboden in tijden van sterke onrust op financiële markten. Het pensioenfonds dekt het valutarisico vooral af door het afsluiten van valutatermijncontracten op de US dollar. Van het totaal belegd vermogen van € 9.994 miljoen (2019: € 9.541 miljoen) luidt omgerekend € 4.118 miljoen (2019: € 3.914 miljoen) in een andere valuta dan de euro.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het valutarisico (netto positie) dat het pensioenfonds loopt ultimo 2020. Alle valutaposities groter dan € 50 miljoen staan apart gespecificeerd.

Netto valutapositie (in mln. €)

	31-12-2020			31-12-2019		
	Balans positie	Valuta derivaten	Netto positie	Balans positie	Valuta derivaten	Netto positie
US dollar	2.138	-1.220	918	2.101	-1.239	862
Britse Pond	346	-19	327	368	-19	349
Deense kroon	86	-	86	79	-	79
Hong Kong dollar	289	-	289	253	-	253
Japanse Yen	256	-	256	232	-	232
Zwitserse frank	221	-	221	187	-	187
Zuid-Koreaanse won	112	-	112	87	-	87
Taiwanese dollar	100	-	100	77	-	77
Indonesische rupiah	155	-	155	137	-	137
Australische dollar	70	-	70	67	-	67
Overige valuta's	345	-	345	326	-	326
Totaal	4.118	-1.239	2.879	3.914	-1.258	2.656

S5. Kredietrisico

Dit is het risico dat een tegenpartij contractuele of andere overeengekomen verplichtingen (kredieten, vorderingen, ontvangen garanties) niet nakomt. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de kredietkwaliteit van de vastrentende waarden naar creditrating.

Kredietkwaliteit vastrentende waarden (Moody's rating)

	31-12-2020		31-12-2019	
	Reële waarde	In %	Reële waarde	In %
Aaa	1.671	36,0	1.556	34,3
Aa1	295	6,4	337	7,4
Aa2	1.072	23,1	1.073	23,6
Aa3	158	3,4	216	4,8
A3	273	5,9	267	5,9
< Baa3	754	16,2	743	16,4
Geen rating	<u>419</u>	<u>9,0</u>	<u>344</u>	<u>7,6</u>
Totaal	4.642	100,0	4.536	100,0

In onderstaande tabel wordt getoond hoe het totaalbedrag, op basis waarvan het kredietrisico is berekend, is opgebouwd. De liquide middelen en de per saldo ontvangen zekerheden zijn belegd in geldmarktfondsen en vastrentende waarden met een Aaa-rating.

Beleggingen met kredietrisico (in mln. €)

	31-12-2020	31-12-2019
Vastrentende waarden onder S1 (inclusief liquiditeiten en overlopende activa/passiva)	4.368	4.267
Total return swap	273	267
Credits, liquiditeiten en overlopende activa/passiva in beleggingsportefeuilles onder S2	<u>1</u>	<u>2</u>
Totaal	4.642	4.536

De beheersing van kredietrisico op tegenpartijen vindt plaats door middel van de volgende beheersmaatregelen:

1. Limietenstructuur: de limieten hebben betrekking op de kredietwaardigheidsklasse. De limieten worden dagelijks gemonitord en eventuele overschrijdingen worden in functiescheiding gerapporteerd.
2. Geaccordeerde tegenpartijen: het pensioenfonds hanteert een lijst met geaccordeerde solide tegenpartijen. Alleen op deze tegenpartijen mag kredietrisico gelopen worden uit hoofde van geldmarktbeleggingen en over the counter (OTC) derivaten.
3. Collateral management proces: om het kredietrisico te beheersen wordt voor OTC-producten op dagelijkse basis collateralgelden ontvangen of betaald. Met alle tegenpartijen van OTC-producten zijn ISDA-contracten aangegaan met een Credit Support Annex (CSA) waarin het collateral management is geregeld. De ontvangen collateral gelden belegt het pensioenfonds in geldmarktfondsen met een hoge kredietwaardigheid.

Het pensioenfonds neemt deel aan een zogenoemd 'securities lending program' via de custodian. Dit heeft impact op het kredietrisico. Hierbij ontvangt het pensioenfonds een vergoeding voor het tijdelijk uitlenen van effecten. Ultimo 2020 bedroeg de waarde van de uitgeleende effecten € 513 miljoen (2019: € 346 miljoen). Hiernaast is via beleggingsfondsen in aandelen ultimo 2020 € 38 miljoen (2019 € 36 miljoen) uitgeleend.

S6. Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico omvat de risico's van negatieve resultaten op de actuariële kanssystemen. Het belangrijkste verzekeringstechnische risico is de ontwikkeling van de levensverwachting van de verzekerden. Ouderdoms- en partnerpensioenen worden levenslang uitgekeerd. Naarmate verzekerden langer leven zal de voorziening pensioenverplichtingen hoger uitvallen. Door toepassing van de Prognosetafel AG2020 met correcties op de sterfte-kansen op basis van ervaringssterfte is het langlevensrisico verdisconteerd in de technische voorzieningen.

S7. Liquiditeitsrisico

Het liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. De korte termijn liquiditeitsbehoefte is in belangrijke mate afhankelijk van de waardeontwikkeling van de derivaten. Van vrijwel alle derivatenposities wordt dagelijks het waardeverschil afgerekend in de vorm van collateralgelden. Gevolg is dat de benodigde liquiditeit afhankelijk is van de richting waarin de markten zich ontwikkelen. Zo genereren renteswaps bij een stijgende rente grote liquiditeitsbehoeften. Bij de valutatermijncontracten leidt vooral een stijgende US dollar tot liquiditeitsbehoeften. Het pensioenfonds beheerst het liquiditeitsrisico door periodieke analyse van de liquiditeitsvraag onder verschillende scenario's af te zetten tegen de capaciteit om aan deze liquiditeitsvraag te voldoen. Bij het samenstellen van de beleggingsportefeuilles wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om snel en zonder veel kosten aan de liquiditeitsvraag te kunnen voldoen. Het liquiditeitsrisico wordt ieder kwartaal gerapporteerd aan het bestuur.

S8. Concentratierisico

Het concentratierisico is het risico dat ontstaat doordat de beleggingen onvoldoende gediversifieerd zijn. Het risico kan zich voordoen door een relatief groot deel van het vermogen te beleggen in één specifieke vermogenstitel, één specifieke vermogensbeheerder, één specifiek product of één specifieke tegenpartij in derivatenposities. In de beleggingsrichtlijnen die het pensioenfonds hanteert zijn concentratielimieten opgenomen. Hierover wordt maandelijks en per kwartaal gerapporteerd. Overschrijding van de limieten kan leiden tot maatregelen die leiden tot opheffing van de overschrijding.

Belangen groter dan 5% van het totaal beleggingen

Ultimo 2020 zijn in de beleggingsportefeuille de volgende posten met een omvang van groter dan 5% van het totaal beleggingen aanwezig:

Concentratierisico (in mln. € en %)

	31-12-2020		31-12-2019	
	Reële waarde	% balanstotaal	Reële waarde	% balanstotaal
Aandelen				
BlackRock	1.444	14,4	1.291	13,5
LSV Asset Management	519	5,2	533	5,6
Vastrentende waarden				
Nederlands Hypotheken Fonds	514	5,1	515	5,4
Deutsche Bank AG	760	7,6	369	3,9

*De beleggingen bij Deutsche Bank AG betreffen vooral liquiditeitsfondsen.

S9. Operationeel risico

De niet-financiële risico's hebben betrekking op processen, systemen, integriteit, juridisch/compliance (contracten, compliance aan wet- en regelgeving), ICT (onder andere beveiliging en continuïteit) en het uitbestedingsrisico. Het pensioenfonds heeft deze risico's opgenomen in haar risicobeheerraamwerk. Er is een risicoanalyse verricht waarin de risico's zijn geïdentificeerd en beheersmaatregelen zijn benoemd en operationeel gemaakt. De beheersmaatregelen worden uitgevoerd en beoordeeld op effectiviteit. Dit proces wordt ondersteund met behulp van een daartoe ingerichte applicatie. Periodiek wordt gerapporteerd over de effectiviteit van de beheersing van de niet-financiële risico's inclusief de status van, eventuele zich voorgedane, operationele incidenten.

Vermogensbeheerprocessen

De beheersmaatregelen met betrekking tot het vermogensbeheer zijn er op gericht dat de implementatie van het beleggingsbeleid overeenstemt met de strategie en de risicohouding van het pensioenfonds, dat beleggingsmandaten binnen de beleggingsrichtlijnen worden beheerd, dat transacties marktconform en met geautoriseerde tegenpartijen worden afgesloten en dat transacties tijdig, juist en volledig worden afgewikkeld. Voorts zijn beheersmaatregelen ingericht opdat de beleggingen juist worden geadmistreerd en gewaardeerd.

Pensioenbeheerprocessen

Ten aanzien van het pensioenbeheer zijn beheersmaatregelen getroffen die moeten waarborgen dat de pensioenaanspraken en -rechten juist, volledig en tijdig worden vastgelegd in de pensioenadministratie, dat de pensioenbetalingen juist, volledig en tijdig plaatsvinden, dat de pensioenpremies evenzo worden geïncasseerd en dat de pensioenverplichtingen juist worden gewaardeerd. Voorts zijn maatregelen genomen opdat het pensioenfonds haar verzekerden tijdig en adequaat informeert.

Rapportageprocessen

Het rapportageproces zorgt er voor dat de rapportages voldoende inzicht verstrekken in de prestaties en risico's van het pensioenfonds. Doel is 'reporting the right things good'. Het bestuur houdt zicht op de realisatie van de plannen door maand- en kwartaalrapportages. Om te komen tot betrouwbare rapportages beschikt het pensioenfonds over een gestructureerd rapportageproces waarbij gebruik wordt gemaakt van verschillende informatiesystemen.

Integriteit

Integriteitsrisico's zijn gedefinieerd als het gevaar van aantasting van de reputatie van het pensioenfonds of het gevaar van aantasting van het vermogen of het resultaat van het pensioenfonds als gevolg van een ontoereikende naleving van wet- en regelgeving of hetgeen als maatschappelijk betamelijk geldt. Deze aantasting kan zich voordoen door gedragingen van de organisatie zelf, haar medewerkers dan wel van de leiding van de organisatie, alsmede haar uitbestedingspartners en zakelijke relaties. Om deze risico's te beheersen voert het pensioenfonds periodiek een SIRA uit. De SIRA is de basis voor het vaststellen van het integriteitbeleid van het pensioenfonds en het invoeren van passende beheersmaatregelen en procedures om de integriteitsrisico's van het pensioenfonds te beheersen. Eén en ander heeft tot doel te zorgen voor een beheerste en integere bedrijfsvoering van het pensioenfonds, dat op haar beurt tot doel heeft het vertrouwen in het pensioenfonds en het financiële stelsel als geheel te waarborgen.

Juridisch en compliance

Het pensioenfonds wil minimaal voldoen aan bestaande wet- en regelgeving. Het pensioenfonds beschikt over juridische expertise. Mogelijke veranderingen in wet- en regelgeving worden nauwlettend gevolgd. Overeenkomsten met derden worden schriftelijk aangegaan waarbij de contracten voldoende afdwingbaar moeten zijn en de aansprakelijkheid helder is afgebakend. Contracten worden vooraf beoordeeld. Voor vermogensbeheermandaten wordt gebruik gemaakt van een gestandaardiseerde overeenkomst. Het bestuur wordt periodiek geïnformeerd via een compliance-rapportage.

ICT

Data en informatie zijn een belangrijk bezit voor het pensioenfonds en essentieel voor de bedrijfsvoering. Risico's als beveiligingsinbreuken of een langdurige uitval van systemen kunnen leiden tot financiële schade bij deelnemers en/of reputatieschade bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens. Het pensioenfonds onderscheidt vijf ICT-risico's. Dit zijn beschikbaarheid (continuïteit van de bedrijfsprocessen), integriteit en betrouwbaarheid (borging datakwaliteit), vertrouwelijkheid en toegankelijkheid (beveiliging data in systemen), aanpasbaarheid (wendbaarheid als omstandigheden wijzigen) en bewustzijn (is het pensioenfonds zich bewust van de ICT-risico's).

Om op een gestructureerde wijze invulling te geven aan zowel de eisen vanuit wet- en regelgeving als de (aanvullende) eisen vanuit de interne organisatie heeft het pensioenfonds een ICT-risicobeleid opgesteld. In het beleid zijn de 58 control objectives van het DNB toetsingskader Informatiebeveiliging gedetailleerd uitgewerkt om zo op een passende wijze (proportioneel in uitleg van DNB) uitvoering te kunnen geven aan het waarborgen van de voortdurende beschikbaarheid, integriteit en beveiliging van de geautomatiseerde gegevens. Het ICT-risicobeleid wordt periodiek getoetst op actualiteit en effectiviteit.

Uitbesteding

Dit is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden dan wel de door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel wordt geschaad.

Het bestuur heeft een uitbestedingsbeleid vastgesteld waarin de uitgangspunten omtrent uitbesteding zijn opgenomen. Het pensioenfonds besteedt diensten uit op het gebied van pensioenbeheer, vermogensbeheer (externe vermogensbeheerders, effectenbewaring en aanverwante dienstverlening) en ICT.

Selectie, aanstelling, monitoring en ontslag van uitbestedingsrelaties vindt uitsluitend plaats op basis van zakelijke gronden en via gestructureerde processen. Een due diligence onderzoek en/of onderzoek naar de identiteit en reputatie van sleutelfiguren kan daar deel van uitmaken. De dienstverlening wordt schriftelijk overeengekomen, het kwaliteitsniveau wordt waar nodig geacht vastgelegd in een service level agreement (SLA). Er wordt periodiek getoetst en gerapporteerd over of de uitvoering plaatsvindt conform de afspraken. Het uitbestedingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd.

S10. Actief beheer risico

Het actief beheer risico is geïntroduceerd onder het nFTK en geldt in eerste instantie alleen voor het aandelenrisico. Het vereist eigen vermogen voor actief beheer wordt bepaald als het maximale verlies door actief beheer dat met een waarschijnlijkheid van 2,5% binnen een jaar kan optreden. De mate van actief beheer wordt gemeten als de afwijking tussen het rendement van de portefeuille en het rendement van de benchmark voor die portefeuille (in jargon is dit de tracking error). Alleen beleggingsportefeuilles met een tracking error groter dan 1% worden meegenomen in de berekening van S10. Ultimo 2020 was 33% (ultimo 2019: 32%) van de beleggingen in aandelen belegd in passieve fondsen.

IJmuiden, 25 mei 2021

Bestuur (ter vaststelling)

drs. J. (Janwillem) Bouma, voorzitter
drs. A.J. (Aernout) van Citters RA CPE, plaatsvervangend voorzitter
W. (Wim) Faas
drs. R.E. (Erik) Hulshof – Bink RBA
ir. B.M. (Bas) Neelis, secretaris
dr. M. (Margriet) Nip - Westendorp
J.H. (Josette) van Soest
P.M. (Petra) van Zijtveld - Stam

Raad van Toezicht (ter goedkeuring)

drs. M.E.A. (Marlies) van Boom, voorzitter
mr. P.J.M. (Pierre) Akkermans
H.J.P. (Henk Jan) Strang RA

Overige gegevens

Statutaire regeling bestemming van het resultaat

De wijze waarop het resultaat (saldo van baten en lasten) over het boekjaar wordt verdeeld, is niet opgenomen in de statuten van Stichting Pensioenfonds Hoogovens. Het bestuur heeft besloten dat het resultaat wordt verrekend met de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Hoogovens te Beverwijk is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.

Onafhankelijkheid

Als waarmederend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Hoogovens, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 34,30 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,28 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar hoger dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 (vereist eigen vermogen).

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Hoogovens is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening niet voldoende, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Eindhoven, 25 mei 2021
drs. M.B.H. Ceelaert AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het bestuur van Stichting Pensioenfonds Hoogovens

Verklaring over de jaarrekening 2020

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Stichting Pensioenfonds Hoogovens ('de stichting') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de stichting op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek ('BW').

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Hoogovens te IJmuiden gecontroleerd.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2020;
- de staat van baten en lasten over 2020; en
- de toelichting met de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 BW.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Pensioenfonds Hoogovens zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens;
- bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountant-scontrole

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 25 mei 2021
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door drs. H.C van der Rijst RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2020 van Stichting Pensioenfonds Hoogovens

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Bijlagen

Bijlage 1: Personalia (situatie per 25 mei 2021)

Bestuur

	<i>in functie sinds</i>
voorzitter	
drs. J. (Janwillem) Bouma *	2018
namens werkgever	
drs. A.J. (Aernout) van Citters RA CPE *, plaatsvervangend voorzitter	2017
W. (Wim) Faas	2020
J.H. (Josette) van Soest	2017
namens werknemers	
ir. B.M. (Bas) Neelis *, secretaris	2014
P.M. (Petra) van Zijtveld - Stam	2019
namens pensioengerechtigden	
drs. R.E. (Erik) Hulshof - Bink RBA	2020
dr. M. (Margriet) Nip - Westendorp	2019

* leden agenda-overleg

Balans- en beleggingscommissie

Erik Hulshof - Bink, voorzitter	
Aernout van Citters	
Bas Neelis	
Margriet Nip - Westendorp	
drs. H. (Henny) Kapteijn RA	2010
drs. G.R.C. (Gijsbert) de Lange	2017

Risicocommissie

Josette van Soest, voorzitter
Eric Elvers
Wim Faas

Auditcommissie

Aernout van Citters, voorzitter
Margriet Nip - Westendorp
Petra van Zijtveld - Stam

Geschillen- en klachtencommissie

Aernout van Citters
Bas Neelis
Margriet Nip - Westendorp

Raad van Toezicht

drs. M.E.A. (Marlies) van Boom, voorzitter	2016
mr. P.J.M. (Pierre) Akkermans	2019
H.J.P. (Henk Jan) Strang RA	2016

Verantwoordingsorgaan

namens werkgever

drs. E. (Erik) Nachbar RA, voorzitter	2017
ir. S.I. (Simone) Vooijs	2019
ir. A. (Annemarie) Schouw	2016

namens werknemers

J. (Johan) Boezewinkel	2016
S. (Stanley) Meles, plaatsvervangend voorzitter	2019
M. (Marcel) van Zelst	2020

namens pensioengerechtigden

drs. R.B.P. (Rob) de Brouwer	2020
drs. P.R. (Piet) Geukes	2016
M.A.G.E. (Mieke) Jansen	2020
J.T. (Jan) de Ridder	2020
R. (Robin) Zwiers	2018

Directeur

mr. drs. J.J. (Hans) van de Velde

Afdelingshoofden

dr. ir. J. (Jelle) Beenen, *Directeur Beleggingen*
drs. R.F. (Richard) den Bult RA RE, *Pensioenen*
drs. E. (Eric) Elvers BC, *Risicomanagement*
drs. P.G. (Piet) van der Graaff MBA, *Secretariaat & Juridische Zaken*
H.T.M. (Harry) Lensen FC, *Finance & Control*

Accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Actuaris

Towers Watson Netherlands B.V.

Sleutelfunctiehouders

drs. M.B.H. (Marnix) Ceelaert AAG, Actuariële functie	2021
J.P.C (Hans) van Eerden RA, Interne Auditfunctie	2019
drs. E. (Eric) Elvers BC, Risicobeheerfunctie	2019

Bijlage 2: Overige functies (situatie per 31 december 2020)

Naam bestuurslid	Overige functies
De heer J. Bouma (voorzitter)	<ul style="list-style-type: none">• Voorzitter Raad van Toezicht Stichting Pensioenfonds ANWB i.l.• Bestuurslid Federatie van Nederlandse Pensioenfonds• Directeur ParBee BV• Chair PensionsEurope• Bestuursvoorzitter Centraal Beheer APF
De heer A.J. van Citters	<ul style="list-style-type: none">• Managing Director Tata Steel Nederland Services BV• Voorzitter Bestuur Tata Steel Belgium Services NV• Bestuurslid Stichting Wenckebachfonds• Lid raad van bestuur ICC Nederland
De heer W. Faas	<ul style="list-style-type: none">• Finance Business Partner Sector Construction Tata Steel Europe
De heer E. Hulshof-Bink	<ul style="list-style-type: none">• Bestuurder en voorzitter beleggingscommissie Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid• Adviseur beleggingscommissie Stichting Pensioenfonds Essity• DGA Anthom & Anthom Holding BV
De heer B.M. Neelis	<ul style="list-style-type: none">• Principal Researcher Tata Steel• Bestuurslid VHP Tata Steel• Lid Werkgroep Pensioenen van vakcentrale VCP• Bestuurslid Vereniging VSE
Mevrouw M. Nip-Westendorp	<ul style="list-style-type: none">• Manager Strategic Procurement Tata Steel Group
Mevrouw J.H. van Soest	<ul style="list-style-type: none">• Adviseur Toezicht bij de Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) gedetacheerd bij NVB door ABN AMRO NV
Mevrouw P.M van Zijtveld-Stam	<ul style="list-style-type: none">• Career Development Advisor bij Tata Steel Europe• Lid pensioenwerkgroep gezamenlijke vakverenigingen Tata Steel Europe
Naam lid Raad van Toezicht	Overige functies
De heer P.J.M. Akkermans	<ul style="list-style-type: none">• Voorzitter Visitatiecommissie pensioenfonds Huntsman• Voorzitter Raad van Toezicht Bedrijfstakpensioenfonds HIBIN• Compliance officer Stichting Pensioenfonds Essity• Onafhankelijk voorzitter en sleutelfunctiehouder interne audit Pensioenfonds Henkel• Lid visitatiecommissie pensioenfonds AON Nederland (einddatum 01-01-2021)• Compliance en Privacy Officer Stichting Pensioenfonds Henkel Nederland (einddatum 31-10-2020)• Penningmeester Vereniging Intern Toezichthouder Pensioensector (VITP) (einddatum 01-12-2020)
Mevrouw M.E.A. van Boom (voorzitter)	<ul style="list-style-type: none">• Lid van de Raad van Toezicht van Pensioenfonds Vliegend Personeel KLM• Lid van het bestuur en voorzitter van de commissie beleggingen bij Pensioenfonds DSM Nederland• Lid Beleggingsadviescommissie Pensioenfonds Horeca & Catering• Lid Adviesraad Pensioenen Institute for International Research

De heer H.J.P. Strang

- Bestuurslid Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw
- Lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds VNU
- Lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Lloyds' Register Nederland
- Elystar Professional Services BV
- Kerndocent SPO
- Medevoorzitter werkgroep Internationaal Stichting Kring van Pensioenspecialisten
- Bestuurslid Kring van Pensioenspecialisten
- Sleutelfunctiehouder Audit Pensioenfonds Wonen
- Lid visitatiecommissie Stichting Pensioenfonds Eriks Nederland
- Lid raad van toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor het Schilders Afwerkings- en glaszetbedrijf
- Voorzitter raad van toezicht Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen
- Lid raad van toezicht Stichting bedrijfstakpensioenfonds voor de Agrarische en Voedselvoorzieningshandel
- Sleutelfunctiehouder Interne Audit Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw (einddatum 30-06-2020)
- Bestuurslid Stichting AON NL
- Sleutelfunctiehouder risicobeheer Stichting Pensioenfonds AON NL
- Sleutelfunctiehouder Risicobeheer ad interim Stichting Bedrijfstakpensioenfonds Waterbouw (vanaf 01-07-2020)

Bijlage 3: Bestuursaangelegenheden

(situatie per 25 mei 2021)

Governance Stichting Pensioenfonds Hoogovens

In bijlage 1 is de actuele samenstelling van de organen bij het pensioenfonds opgenomen. In het onderstaande de toelichting, waarbij qua personele samenstelling de wijzigingen sinds de afronding van het vorige jaarverslag zijn opgenomen.

Toelichting per orgaan

Het bestuur

Samenstelling bestuur en commissies

Het Jaarverslag 2019 is op 28 mei 2020 afgerond. Na deze datum zijn tot en met mei 2021 de volgende wijzigingen in de samenstelling van het bestuur opgetreden:

- Per 1 september 2020 heeft de heer dr. A van Vliet (geleding pensioengerechtigden en voorzitter van de BBC) zijn lidmaatschap van het bestuur opgezegd. Hij is per 5 oktober 2020 opgevolgd door drs. R.E. Hulshof - Bink RBA;
- Per 10 november 2020 is de heer W. Faas lid van het bestuur (geleding werkgever), tevens lid van de Risicocommissie. Hij volgt de heer drs. J.J. Borst RT op.

Inzake de commissiesamenstelling zijn er de volgende aanpassingen:

- In 2020 zijn mevrouw dr. M. Nip - Westendorp alsmede de heren drs. A.J. van Citters RA CPE, drs. R.E. Hulshof - Bink RBA en ir. B.M. Neelis toegetreden tot de BBC;
- De heer W. Faas is toegetreden tot de Risicocommissie;
- De dames dr. M. Nip - Westendorp en P.M. van Zijtveld - Stam zijn toegetreden als lid van de Auditcommissie.

Inhoudelijke focus van het bestuur

Het bestuur heeft in 2020 zestien keer vergaderd, inclusief de bespreking van bijzondere onderwerpen in enkele achtergrondbijeenkomsten. Een groot deel van de onderwerpen is voorbereid in de commissies, als onderdeel van het reguliere proces. In 2020 heeft het bestuur onder meer aandacht besteed aan de volgende strategische prioriteiten:

- Bestuurlijke effectiviteit bij strategische risicobeheersing;
- Maatschappelijk verantwoord beleggen;
- Strategische risicobeheersing;
- IORP-II (sleutelfunctiehouders en Eigenrisicobeoordeling);
- ALM-studie;
- Uitgangspunten premiebeleid op lange termijn;
- Nieuw pensioencontract.

Het Verantwoordingsorgaan (VO)

Samenstelling VO

Per 1 juli 2020 zijn op basis van de verkiezingen de VO-leden in de geleding pensioengerechtigden (her)benoemd. De heren drs. R.B.P. de Brouwer, J.T. de Ridder en J.M. Vrenegoor zijn per 1 juli 2020 als lid van het VO benoemd, de heren drs. P.R. Geukes en R. Zwijs zijn per die datum herbenoemd. Per 1 november 2020 is in de geleding pensioengerechtigden van het VO mevrouw M.A.G.E. (Mieke) Jansen benoemd, zij volgt de heer J.M. Vrenegoor op. Hij heeft op eigen verzoek zijn VO-lidmaatschap beëindigd.

Inhoudelijke focus VO

Het bestuur en het VO hebben elk kwartaal een regulier periodiek overleg. Het VO is in 2020 betrokken geweest bij de ALM-studie en de uitgangspunten voor de premie op langere termijn. Het VO in nieuwe samenstelling heeft medio 2020 een bijeenkomst gehad gericht op de interne werkwijze, de conclusies hieruit zijn in de tweede helft van 2020 besproken in een achtergrondbijeenkomst van bestuur en VO. Het VO heeft in 2020 geadviseerd over de premievaststelling 2020 en enkele wijzigingen in het beloningsbeleid. De geleding pensioengerechtigden in het VO heeft een bindende voordracht gedaan voor de ontstane vacature in het bestuur (geleding pensioengerechtigden). Het VO heeft zich in 2020 gebogen over de uitgangspunten voor aspirant-leden voor het VO (die worden gerekruteerd door het Opgvolgingsplatform). Per 1 januari 2021 is het eerste aspirant-lid gestart.

Raad van Toezicht (RvT)

Samenstelling Raad van Toezicht

De samenstelling van de RvT is niet gewijzigd. Mevrouw M.E.A. van Boom en de heer H.J.P Strang zijn herbenoemd per 1 september 2020 (na afstemming met het VO).

Activiteiten Raad van Toezicht

Elk kwartaal heeft de RvT regulier overleg met het bestuur. Eén van de onderwerpen is de opvolging van de aanbevelingen van de RvT. De activiteiten van de RvT zijn opgenomen in een toezichtplan, de RvT heeft dit onder meer met het bestuur gedeeld. De RvT is in 2020 betrokken geweest bij de follow-up van het onderzoek bestuurlijke effectiviteit bij strategische besluitvorming. In het vierde kwartaal van 2020 heeft de RvT een zelfevaluatie uitgevoerd. In 2020 zijn de besluiten van het bestuur over het jaarverslag en het beloningsbeleid ter goedkeuring aan de RvT voorgelegd.

De uitvoeringsorganisatie

De medewerkers van de uitvoeringsorganisatie zijn in dienst van Tata Steel Nederland Services en gedetacheerd bij het pensioenfonds. De personeelskosten worden bij het pensioenfonds in rekening gebracht. Voor het personeel van het pensioenfonds geldt een evenwichtig beloningsbeleid dat gespiegeld wordt aan het beleid van Tata Steel Nederland. Van de beloningen, waarvan een (beperkt) deel in de vorm van een variabele uitkering kan worden toegekend, gaan geen prikkels uit die afbreuk doen aan de verplichting van het pensioenfonds om zich in te zetten voor de belangen van zijn verzekerden en andere stakeholders, of andere op het pensioenfonds rustende zorgvuldigheidsbeginselen.

Overkoepelende onderwerpen

Beloningsbeleid en onkostenvergoedingen

De paritaire leden van het bestuur namens de onderneming en de actieven (werknemers) ontvangen geen reguliere vergoeding voor hun werkzaamheden ten behoeve van Stichting Pensioenfonds Hoogovens. Gezien het tijdsbeslag ontvangen de leden namens pensioengerechtigden een vergoeding. De externe leden van het bestuur ontvangen een vaste vergoeding gerelateerd aan het verwachte tijdsbeslag (VTE-score). Ook de leden van de RvT ontvangen een vaste vergoeding. Hierbij is rekening gehouden met onder andere vergoedingenniveaus bij andere pensioenfondsen. De vijf leden van het VO namens pensioengerechtigden ontvangen een onkostenvergoeding. In 2020 is het beloningsbeleid SPH op enkele punten aangepast.

Compliance en integriteit

Voor de verbonden personen en insiders geldt de in 2020 op enkele punten aangepaste gedragscode SPH. Deze is gebaseerd op de modelgedragscode van de Pensioenfederatie. Een overzicht van nevenfuncties van de leden van het bestuur en de RvT is als bijlage 2 bij dit jaarverslag opgenomen. Het pensioenfonds beschikt over een zogenaamde Incidentenregeling, waarin is vastgelegd welke stappen gevolgd worden als het vermoeden bestaat dat sprake is van een incident binnen het pensioenfonds. In 2020 is een nieuwe compliance-officer aangesteld, die verbonden is aan het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

Aanpassingen in formele stukken en overig

De statuten zijn in 2020 niet aangepast. Als onderdeel van het reguliere proces is in 2020 een groot aantal fondsdocumenten herzien, waaronder het Pensioenreglement 2015, de ABTN en het Beleggingsplan.

De twee uitvoeringsovereenkomsten (met Tata Steel Nederland BV en Danieli Corus Technical Services BV) zijn in 2020 niet aangepast.

De Geschillen- en klachtencommissie heeft zich in 2020 gebogen over drie verzoeken vanuit deelnemers inzake toepassing van het pensioenreglement, het bestuur heeft hierover besloten. Daarnaast zijn in 2020 twee deelnemers geïnformeerd over de conclusie van het bestuur over verzoeken die eind 2019 zijn gedaan (ook over de toepassing van het pensioenreglement).

Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft op 2 maart 2021 een overzicht van de opvolging van de bepalingen conform de gereviseerde Code pensioenfondsen 2018 vastgesteld. Het merendeel van de bepalingen wordt door Stichting Pensioenfonds

Hoogovens nageleefd (pas toe). In onderstaand overzicht is de stand van zaken opgenomen met betrekking tot de bepalingen waarvoor geldt 'leg uit':

- *Bepaling nr. 21: De organisatie kent een klokkenluidersregeling en bevordert dat ook externe dienstverleners een klokkenluidersregeling hebben. De organisatie zorgt ervoor dat men weet hoe en bij wie kan worden gemeld.*

Het pensioenfonds verwacht dat externe partijen hierover beschikken, er is geen specifiek beleid richting partijen waaraan wordt uitbesteed. Bij selecties van partijen wordt dit als één van de (vele) criteria meegenomen.

- *Bepaling nr. 33: In zowel het bestuur als in het VO of het BO is er tenminste één vrouw en één man. Er zitten zowel mensen van boven als van onder de 40 jaar in. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen.*

Het Opgvolgingsplatform streeft naar een diverse samenstelling van organen, onder meer naar leeftijd. Bestuur en het VO hebben op dit moment evenwel geen leden onder de veertig jaar.

- *Bepaling nr. 35 Het bestuur, het BO en het intern toezicht houden bij het opstellen van de profielschets rekening met het diversiteitsbeleid. Het VO houdt hier rekening mee bij het opstellen van de competentievisie.*

Het VO beschikt niet over een competentievisie, het Opgvolgingsplatform draagt (mede) zorg voor het leveren van VO-leden en het beschikbaar stellen van opleidingsfaciliteiten.

- *Bepaling nr. 36: Het bestuur, het VO of het BO en de raad van toezicht leggen bij de vacature de eisen voor de vacante functie vast. Hierbij wordt rekening gehouden met de in de normen 31, 32 en 33 opgenomen eisen.*

Er is een algemene profielschets voor de leden van het bestuur en specifieke elementen voor het merendeel van de functies. Dit weerspiegelt de integrale verantwoordelijkheid van de leden van het bestuur.

- *Bepaling nr. 39: Een bestuurslid wordt benoemd en ontslagen door het bestuur, na het horen van de raad van toezicht over de procedure. Een lid van de raad van toezicht of visitatiecommissie wordt benoemd door het bestuur na bindende voordracht van het verantwoordingsorgaan en wordt ontslagen door het bestuur na bindend advies van het verantwoordingsorgaan. Een lid van het verantwoordingsorgaan wordt benoemd door het bestuur en ontslagen door het verantwoordingsorgaan zelf. In uitzonderlijke situaties kan het bestuur in overleg met het intern toezicht een lid ontslaan.*

Bestuur en RvT hebben de mogelijkheid om in geval van disfunctioneren bestuurders te ontslaan. De leden van het VO (geledingen werkgever / actieven) worden benoemd door de betreffende partijen. De leden van het VO kunnen worden ontslagen door de benoemende partijen en het VO. Deze afwijking wordt door achterbannen onderschreven (zie overleg op 26 februari 2019).

Toepassing code Pensioenfonds bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens 2020

Thema	Omschrijving	Leg uit	Toegepast
1	Vertrouwen waarmaken	-	Nr. 1 tot en met 9 (alle bepalingen)
2	Verantwoordelijkheid nemen	-	Nr. 10 tot en met 14 (alle bepalingen)
3	Integer handelen	Nr. 21 (klokkenluidersregeling bij leveranciers)	Nr. 15 tot en met 20 en 22
4	Kwaliteit nastreven	-	Nr. 23 tot en met 28 (alle bepalingen)
5	Zorgvuldig benoemen	Nr. 33 (Diversiteit / leeftijd) Nr. 34 (Zittingsduur leden VO) Nr. 35 (Competentievisie VO) Nr. 36 (Profielchets per bestuurslid) Nr. 39 (Benoeming en ontslag)	Nr. 29 tot en met 32, 37, 38 en 40
6	Gepast belonen	-	Nr. 41 tot en met 45 (alle bepalingen)
7	Toezicht houden en inspraak waarborgen	-	Nr. 46 tot en met 57 (alle bepalingen)
8	Transparantie bevorderen	-	Nr. 58 tot en met 65 (alle bepalingen)

Verder kent de Code pensioenfondsen een aantal zogenaamde rapportagenormen, die bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens bijna allemaal worden toegepast. Alleen bij bepaling 33 is de naleving niet volledig.

Norm	Verkorte omschrijving	Vindplaats of toelichting
5	Afleggen van verantwoording en evenwichtige afweging van belangen	Zie onder meer de bijdrage van het VO en de RvT in dit Jaarverslag. Voorts wordt minimaal twee keer per jaar een achterbannenoverleg georganiseerd.
31	Complementariteit van organen, afspiegeling en continuïteit.	De drie organen bij Stichting Pensioenfonds Hoogovens zijn divers samengesteld (kennis, competenties en professioneel gedrag). Aan de hand van de profielschets wordt door de voordragende partijen en in het bijzonder het Opvolgingsplatform hiermee rekening gehouden
33	Diversiteit van de organen	De organen zijn divers samengesteld met elk één of meer vrouwelijke leden (VO: 3 van de 11, bestuur 3 van de 8 per ultimo 2020). Diversiteit naar leeftijd is één van de prioriteiten van het opvolgingsplatform, bestuur en VO, omdat zij op dit moment geen leden onder de 40 jaar kennen.
47	Intern toezicht past deze Code toe	Zie de bijdrage van de RvT in dit Jaarverslag
58	Inzicht in missie / visie / strategie	Opgenomen op pagina 10 van dit jaarverslag
62	Overwegingen inzake verantwoord beleggen	Zie met name pagina 26 tot en met 30 van dit Jaarverslag
64	Rapportage over naleving interne gedragscode, code pensioenfondsen en de evaluatie van het functioneren van het bestuur	Zie bijlage 3 en onderhavige paragraaf van dit jaarverslag
65	Klachten en geschillen	Reglement klachten en geschillen is opgenomen op de website van het pensioenfonds. Zie voorts bijlage 3.

Bijlage 4: Begrippenlijst

ABTN	In de Actuariële en bedrijfstechnische nota ligt vast op welke wijze het pensioenfonds is georganiseerd en hoe invulling wordt gegeven aan het beleid gericht op het behalen van de (wettelijke) doelstellingen.
ALM-studie	Een ALM-studie is een hulpmiddel bij strategische besluitvorming door inzicht te geven in hoe de belangrijkste risicofactoren voor de balans van een pensioenfonds doorwerken. Daarnaast geven ALM-analyses inzicht in de mate waarin het strategisch beleid in staat is om de strategische doelstellingen te realiseren.
Beleidsdekkingsgraad	Het 12-maands gemiddelde van de dekkingsgraad.
Beleggingsresultaten	De directe en indirecte opbrengsten uit het belegd vermogen.
Benchmark	Een maatstaf, bijvoorbeeld een beursindex of rentecurve, waarmee door het pensioenfonds behaalde rendementen kunnen worden vergeleken.
Brede spoor	Het IVMB convenant kent een zogenaamd breed spoor en een meer intensief diep spoor. Het brede spoor richt zich op de instrumentariumontwikkeling in brede zin, voor alle beleggingscategorieën. Het diepe spoor gaat zich focussen op een tweetal concrete zeer ernstige casussen per jaar, verbonden aan beursgenoteerde bedrijven.
Cao-verhoging	De procentuele en structurele wijzigingen van de lonen conform de cao van de sociale eenheid IJmuiden.
Collateral	Ontvangen of verstrekte zekerheden ter dekking van verplichtingen die voortkomen uit bepaalde beleggingstransacties.
Consumentenprijsindex	Maatstaf die de stijging van de consumentenprijzen (prijsinflatie) in Nederland weergeeft (niet geschoond voor belastingeffecten). Het pensioenfonds hanteert voor toeslagverlening de door het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgestelde consumentenprijsindex voor alle huishoudens over twaalf maanden, van oktober tot oktober, voorafgaand aan de beslissing over toeslagverlening.
CSA	Credit Support Annex. CSA is een bijlage bij de overeenkomst waarin afspraken zijn vastgelegd die tot doel hebben het kredietrisico tussen de partijen te elimineren of te verlagen.
Dekkingsgraad	De verhouding tussen enerzijds de nominale voorziening pensioenverplichtingen plus het eigen vermogen en anderzijds de nominale voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage.
Dekkingsgraadsjabloon	Het dekkingsgraadsjabloon bevat een kwantitatieve uitwerking van ontwikkeling van de dekkingsgraad naar oorzaken. De mutaties van de dekkingsgraad die voortkomen uit deze oorzaken worden alle uitgedrukt in procentpunten van de dekkingsgraad.
Derivaten	Van effecten afgeleide beleggingsproducten, zoals futures, opties en swaps.
Diversificatie-effect	Het effect dat het totale risico kleiner is dan de som van de afzonderlijke risico's doordat de betreffende gebeurtenissen slechts zelden tegelijk optreden.
DNB	De Nederlandsche Bank.
Duration	Duration is de kasstroom gewogen looptijd van een verzameling van toekomstige kasstromen uitgedrukt in jaren.

Eigen vermogen	De netto bezittingen van het pensioenfonds minus de voorziening pensioenverplichtingen. Het eigen vermogen is de buffer van het pensioenfonds om negatieve ontwikkelingen op te vangen.
Ervaringssterfte	Ervaringssterfte is de verhouding in de verwachte sterfte tussen enerzijds de pensioenfondspopulatie en anderzijds de gehele Nederlandse bevolking. Het is in feite een verzamelnaam voor alles wat een verschil in sterfterisico tussen de beide groepen kan veroorzaken. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan kenmerken als opleiding, beroep, inkomen, medische historie en persoonlijke leefstijl. Als gevolg van de ervaringssterfte kan het noodzakelijk zijn dat er een correctie wordt toegepast op de bevolkingssterftekansen in de overlevingstafels.
Feitelijke premie	De premie die in rekening is gebracht.
Financieel Toetsingskader (FTK)	Het FTK is het onderdeel van de Pensioenwet waarin de wettelijke financiële eisen aan pensioenfondsen zijn vastgelegd.
Gedempte kostendeekkende premie	De kostendeekkende premie wordt berekend met een rendement afgeleid van het op de lange termijn verwachte reële rendement.
Groeivoet van de verplichtingen	De rentetoevoeging en waardeverandering van de voorziening pensioenverplichtingen in het boekjaar berekend op basis van de rentetermijnstructuur zoals door DNB gepubliceerd, uitgedrukt in een percentage van de gemiddelde voorziening pensioenverplichtingen. Het is daarmee een maatstaf om het rendement op beleggingen te toetsen. Het pensioenfonds streeft ernaar op langere termijn een rendement op beleggingen te behalen dat ruim 2% hoger ligt dan de groeivoet van de verplichtingen. Dit overrendement kan worden gebruikt voor toeslagverlening, de financiering van onder andere de kosten van langlevens of reservevorming.
Inflatiegerelateerde obligaties	Obligaties waarvan de couponbetaling en de hoofdsom worden gecorrigeerd voor inflatie.
IORP-II	Europese richtlijn voor pensioenfondsen en premie-instellingen. De bepalingen uit IORP-II zijn van kracht in de Nederlandse wetgeving en pensioenfondsen moeten aan deze regelgeving voldoen.
Jaarinkoop	De verhoging van de opgebouwde pensioenaanspraken als gevolg van de toename van de opgebouwde pensioenjaren in het boekjaar van een deelnemer.
Kostendeekkende premie	Op grond van de Pensioenwet vastgestelde premie die actuarieel benodigd is in verband met de inkoop van pensioenverplichtingen, op basis van een nominale marktrente in enig jaar, inclusief de opslag voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen en de opslag nodig voor uitvoeringskosten.
Kritische dekkingsgraad	De kritische dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad waarbij het pensioenfonds niet door middel van een herstelplan kan aantonen dat zij in staat is binnen een termijn van 10 jaar te voldoen aan het Vereist Eigen Vermogen.
Looninflatie	De procentuele en structurele wijzigingen van de lonen conform de cao van Tata Steel IJmuiden in een kalenderjaar.
Matching	Het proces waarbij de verwachte kasstromen die voortvloeien uit het pensioenvermogen worden afgestemd met de verwachte kasstromen uit hoofde van toekomstige uitkeringen.
Minimaal vereist eigen vermogen	Het minimaal vereist eigen vermogen is de ondergrens van het eigen vermogen. Indien het pensioenfonds een eigen vermogen heeft dat lager ligt dan het minimaal vereist eigen vermogen (er is dan sprake van een dekkingstekort), dan moet het DNB hierover onverwijld informeren en een kortetermijnherstelplan opstellen. Een langdurig dekkingstekort kan ertoe leiden dat het pensioenfonds pensioenaanspraken en -rechten moet korten.

Minimaal vereiste dekkingsgraad	De dekkingsgraad die hoort bij het minimaal vereist eigen vermogen.
Mismatchrisico	De kans dat het rendement op beleggingen lager is dan de groeivoet van de verplichtingen. Voor dit risico dient het pensioenfonds buffers aan te houden in de vorm van een vereist eigen vermogen. Het pensioenfonds verwacht dat het nemen van mismatchrisico leidt tot overrendement waardoor invulling kan worden gegeven aan de ambities van het pensioenfonds.
Opvolgingsplatform	Samenwerkingsverband binnen Tata Steel Nederland ten behoeve van tijdige beschikbaarheid van geschikte kandidaten voor het VO en het bestuur.
OTC	Over the counter. Engelse term voor onderhandse (dat wil zeggen buiten een effectenbeurs om) handel in effecten, derivaten, valuta's of andere financiële producten.
Overlevingstafel	Geeft aan wat de overlevingskansen zijn per leeftijd van mannen en vrouwen in Nederland. Wordt gebruikt bij de berekening van de kasstromen van de opgebouwde pensioenen.
Overrendement	Verskil tussen het rendement op beleggingen en de groeivoet van de verplichtingen. Het overrendement kan worden gebruikt om toeslagen te verlenen of reserves te vormen.
Pensioengevend salaris	Dat deel van het salaris waarover pensioen wordt opgebouwd.
Pensioenresultaat	Pensioenuitkeringen zoals geïndexeerd en gekort conform pensioenfondsbeleid/pensioenuitkeringen (bij volledige pensioenopbouw) geïndexeerd volgens ambitie/prijsinflatie.
Premiedekkingsgraad	De feitelijke premie verminderd met de opslag voor uitvoeringskosten in het boekjaar gedeeld door de toename van de voorziening pensioenverplichtingen als gevolg van de aangroei van onvoorwaardelijke toegekende pensioenaanspraken van deelnemers in het boekjaar uitgedrukt in een percentage.
Reële dekkingsgraad	De reële dekkingsgraad is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad per ultimo verslagjaar gedeeld door de TBI-dekkingsgraad (waarbij de pensioenen volledig meestijgen met de prijsinflatie) per ultimo verslagjaar.
Rendement op beleggingen	De beleggingsresultaten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.
Renteswap	Overeenkomst tot ruil van rentestromen of renterisico's met een andere partij. Het pensioenfonds gebruikt renteswaps om de rentegevoeligheid van de beleggingen af te stemmen op de rentegevoeligheid van de voorziening pensioenverplichtingen.
Rentetermijnstructuur	Rentepercentage per looptijd. Wordt gebruikt bij het berekenen van de voorziening pensioenverplichtingen om te anticiperen op toekomstige opbrengsten uit beleggingen. Voor het vaststellen van de voorziening pensioenverplichtingen gebruikt het pensioenfonds de rentetermijnstructuur die door DNB is gepubliceerd.
Resultaat op beleggingen	Verskil tussen de beleggingsresultaten en de benodigde rentetoevoeging plus de waardeverandering als gevolg van verandering van de rentetermijnstructuur van de voorziening pensioenverplichtingen.

Rijpingsgraad	De rijpingsgraad geeft een indicatie voor de mate van vergrijzing van het pensioenfonds en komt overeen met het aandeel van de pensioengerechtigden in de totale voorziening pensioenverplichtingen.
Sleutelfunctie	Sleutelfuncties bieden countervailing power ten opzichte van de onderdelen die belast zijn met de uitvoerende werkzaamheden, dit in het kader van beheerste en integere bedrijfsvoering. Bij de inrichting van sleutelfuncties geldt het wettelijke vereiste dat het pensioenfonds of de premiepensioeninstelling (ppi) waarborgt dat de houders van sleutelfuncties, alsmede de overige personen betrokken bij het uitoefenen van de sleutelfuncties, in staat worden gesteld hun taken op een objectieve, eerlijke en onafhankelijke manier te vervullen.
Sleutelfunctiehouder	Functionaris die eindverantwoordelijk is voor de sleutelfunctie.
Solvabiliteit	Het vermogen van het pensioenfonds om op langere termijn aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen.
Swapoverlay	Swapoverlay is het gebruik van renteswaps om de duratie voortkomend uit de fysieke vastrentende waardenportefeuille aan te vullen tot het duratieniveau dat voor de renteafdekking vereist is.
TBI-dekkingsgraad	De TBI-dekkingsgraad is de beleidsdekkingsgraad vanaf welke volledig mag worden geïndexeerd en een start kan worden gemaakt met het inhalen van niet toegekende toeslagen. TBI staat voor 'toekomstbestendige indexatie (toeslagverlening)'.
Termijncontract	Een overeenkomst waarbij de koper zich verplicht op een bepaalde datum een vermogenstitel van de verkoper te kopen tegen een vooraf vastgestelde prijs.
Toeslagen	Verhogingen van de pensioenen van deelnemers met de looninflatie alsmede de pensioenen van pensioengerechtigden en gewezen deelnemers met de prijsinflatie.
Total return swap	Overeenkomst tot ruil van verschillende typen rendementen of risico's met een andere partij. Het pensioenfonds gebruikt total return swaps (TRS) voornamelijk om het rendement op obligaties te ruilen voor variabele rente (zoals Euribor) plus een opslag.
Vereist eigen vermogen	Het vereist eigen vermogen is het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste moet beschikken. De omvang van het vereist eigen vermogen is afhankelijk van het risicoprofiel van het pensioenfonds. Hoe meer mismatchrisico het pensioenfonds neemt, des te meer eigen vermogen vereist is als buffer voor dit risico. Indien een pensioenfonds een eigen vermogen heeft dat lager is dan het vereist eigen vermogen (er is dan sprake van een reservetekort), dan moet het een langetermijnherstelplan indienen bij DNB.
Vereiste dekkingsgraad	De dekkingsgraad die hoort bij het vereist eigen vermogen.
Voorziening pensioenverplichtingen	De kasstromen van de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten contant gemaakt tegen een rentetermijnstructuur.
Waardeoverdracht	Het overdragen van de waarde van verkregen pensioenaanspraken door de pensioenuitvoerder van de oude werkgever aan de pensioenuitvoerder van de nieuwe werkgever, die voor deze waarde nieuwe pensioenaanspraken toekent.
WGA	Regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten. Deze regeling maakt deel uit van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA).

Jaarverslag

2020

STICHTING PENSIOENFONDS HOOGOVENS